

Anarşistlerin Ekonomi Tartışmaları (1)
Katılımcı Ekonomi s 24

Beşli Karma Aşılar Bayat Çıktı

s 17

Saraylar Yıkılacak Kadınlar Özgürleşecek

s 5

Mağdur Olan İşçidir, Patron Değil

s 12

meydan

1 TL

www.meydangazetesi.org

"İnsan ancak kendi kadar özgür insanların arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI:9
NİSAN
2013

Televizyon kanallarındaki yarışma programlarının ödemeyi vaat ettikleri paraları ödemeyip bankada işletmesine ne denir?

A) Fırsatçılık

B) İşletmecilik

C) Yatırımcılık

D) Kazan Kazan

E) Hepsi,

KAPİTALİZM

Truva Atı'ndan Truva Pandası'na

Kendi muhalefetini oluşturmaya soyunan kapitalizmi anlamak

s 36

1 MAYIS'

Çalışarak Ölmek ya da Direnerek Yaşamak

Halil Çelik

halilcelik@meydangazetesi.org

“**Kalabalık işçi toplulukları ayaklanmaya hazırlanıyor. Croix Rousse'lular belediye sarayına saldırmak için kara bayrakla yürüyüşe geçmek üzere ve isimleri kara listede yer alan fabrikatörlerin evlerine doğru yürüyecekler...**

1800'lü yıllar işçi direnişlerinin başlangıç yüzyılı olarak kabul edilir. İngiltere ve Fransa başta olmak üzere tüm Avrupa'da işçiler, bu yüzyılda patronların kabusu haline geldi. 1811-1813 yılları arasında sıkça gerçekleşen ve Luddite hareketi olarak bilinen makine kırma eylemleri ilk işçi direnişlerindendi. Makine kırma eylemleri o dönemlerde direnişin içeriğinin şekillenmesinde önemli bir etki yarattı. Yine 1819'da Manchester işçilerinin Peterloo Katliamı ve sonrasında artan baskıya karşı direnişi, aylar sonra Lancashire pamuk işçilerinin öylesine gelişmiş bir örgütlenme ağı oluşturmasını sağladı ki bu örgütlenme sonraki iki yüzyıl boyunca her işçi direnişinin başarıya ulaşacağına habercisi oldu.

Öte yandan 1830'da Fransa'da Lyon dokuma işçileri insanlık dışı yaşam koşullarına karşı bir direniş destanı yazdı. Croix Rousse semtinden binlerce dokuma işçisi kol kola şarkılar söyleyerek şehrin merkezine yürüyüşe geçtiler. Üzerlerine ateş açan Ulusal Muhafız Teşkilatı'yla karşılaşınca şehrin dört bir yanından işçiler sokaklara döküldü. İşçiler üzerinde "Çalışarak Yaşamak ya da Savaşarak Ölmek" yazılı bir kara bayrakla yürüyerek taşlarla, sopalarla kolluk kuvveti barikatını aştılar. Bunun üzerine Lyon şehrinde sıkıyönetim ilan edildi. Katlederek, sürgüne göndererek bastırılmak istenen 1830'daki bu direniş, 1844'te Almanya'da Silezya dokuma işçilerinin isyanıyla bir daha canlandı. Silezya işçileri de tıpkı Lyon işçileri gibi dokuma sektörünün yarattığı yaşam koşullarına karşı ayaklandı. Mahallelerden harekete geçen işçiler uzun bir yürüyüş kolu oluşturarak fabrikatör Zwanziger'in villasının önüne yürüdü. Önce Zwanziger'in villasını işgal eden işçiler ardından fabrikaya yönelerek fabrikadaki makinaları kırıp çevre köylere dağıldı. Sonraki gün bir araya gelen binlerce Langenbielau'lu dokuma işçisi Dierig kardeşlerin villası önüne yürüdü. Bir Prusya askeri birliği villayı korumak için işçilere saldırdı. 11 işçinin

katledildiği 24 işçinin yaralandığı çatışmalarda işçiler taşlarla sopalarla direnmeyi sürdürdü. Askeri birliğin püskürtülmesiyle dokuma işçileri villayı işgal etti. Sonraki gün dört piyade bölüğü ve bir süvari kuvveti Langenbielau'yu kuşatarak direnen işçilere saldırdı.

1880'lerde direniş bu defa Amerika'da yükseldi. 14-15 saate varan çalışma sürelerine karşılık sendikalar içinde doğrudan eylemi benimseyen anarşist işçiler günde sekiz saat direnişini grevlere dönüştürdü. Chicago'da 400.000 işçi 1 Mayıs günü genel greve giderek direnişi büyüttü. 3 Mayıs 1886'da polis, McCormick Harvester Makina Şirketi'ndeki grevcilere saldırıp 4 işçiyi katletti. Bu durumu protesto etmek için işçiler Haymarket Meydanı'nda bir araya gelerek bir eylem gerçekleştirdiler. Eylem alanına gelen polisler işçilerin üzerine ateş açarken öte yandan polislerin olduğu tarafta bir patlama duyuldu. O gün kaç işçinin katledildiği hala bilinmiyor. Eylem gününün ardından yoğun baskı ve tutuklamalarla direniş ciddi bir saldırıyla karşı karşıyaydı. Tutuklananlardan Albert Persons, Adolph Fischer, George Engel ve August Spies adlı 4 anarşist işçi darağacında katledildi. Haymarket'te yükselen direniş bugün, işçilerin uluslararası birlik ve dayanışma günü olarak her 1 Mayıs'ta bir kez daha canlanır.

Geçmişte Lyon'da, Paris'te, Haymarket'te, Barcelona'da, Yeni Çeltik'te, Alpagut'ta, dünyanın pek çok yerindeki tersanelerde, fabrikalarda, hastanelerde, maden ocaklarında direnen işçiler hep patronların korkulu rüyası oldu. Şimdi ise Süreyyapaşa'da, BOSCH'ta, Kuzu Deri'de, Hey Tekstil'de, Kazova'da taşeron çalıştırmaya, sendika yasaklarına, insanlık dışı çalışma koşullarına karşı direniyor, çalışarak ölmeyi değil, direnerek yaşamayı seçiyorlar. Yüzyıllar öncesinden ödünç aldıkları direniş yüzyıllar sonrasına bir yaşam biçimi ve gelenek olarak ödünç bırakıyorlar.

Kuzu Deri'de Direniş Sürüyor

Sendikaya üye oldukları için işten atılan Kuzu Deri işçilerinin direnişi, 120 günü aşkın süredir, ilk günkü kararlılıkla sürüyor.

Kuzu Deri'de direniş, geçen Aralık ayında, Deri-İş Sendikası'na üye olduğu ve sendikal faaliyet yürüttüğü için işten atılan Mehmet Şefik Dağ ile başlamıştı. Süreç içerisinde işten atılan Ömer Yılmaz, Yücel Atasoy'un ardından son olarak işten atılan Fatma Şenkal' da direnişe katıldı.

2008 yılından beri Kuzu Deri'de overlok ustası olarak çalışan Mehmet Şefik Dağ, sendika üyeliğinin ardından Kuzu Deri patronları tarafından sürekli baskıya maruz kalmış ve son olarak da istifa etmesi istenmiş, aksi takdirde bir şekilde işten çıkarılacağı söylenerek tehdit edilmiş ve en sonunda türlü bahaneler uydurularak işten atılmıştı. Dağ, işten atıldıktan sonra 20 Aralık gününde fabrikanın önünde direnişe başlamıştı.

Yaşananların ardından Mehmet Şefik Dağ'a destek veren diğer Kuzu Deri işçileri de sendikaya üye olmayı sürdürmüş, 18 yıldır Kuzu Deri işçisi olan Ömer Yılmaz da sendika üyeliğinden dolayı işten atılmış ve 63. gününde o da

direnişe katılmıştı. Kuzu Deri'de 25 yıl çalışmış bir diğer işçi Yücel Atasoy da, yine sendika üyeliğinden ötürü işten atılarak 5 Mart'ta direnişe katılmıştı.

Son olarak Nisan ayı başlarında Kuzu Deri'de temizlik ve çay işlerine bakan Fatma Şenkal da işten atıldı. Direnişin 107. gününde işten atılan Şenkal, bu süre boyunca Kuzu Deri patronu tarafından sürekli baskı ve tehdide maruz kaldığını, 14 yıldır çalıştığı Kuzu Deri'de gerçekleştirilen sendikal faaliyetin patronu korkuttuğunu belirtti. Patronun kendisine fabrika karşısındaki direniş afişlerini sökmesini emrettiğini ve böylelikle işçileri sendikadan uzaklaştırmak istediğini anlatan Fatma Şenkal da işten atıldıktan sonra, 107. gününde Kuzu Deri direnişine katıldı.

107. gününden itibaren dört işçinin sürdürdüğü Kuzu Deri direnişi, bugün de ilk günkü kararlılığında. İlk günden itibaren, başta Deri-İş Sendikası olmak üzere birçok kurum işçilerle dayanışma gösteriyor. Direnişçi işçiler, dayanışmanın ve direnişin büyümesi adına tüm duyarlı kesimleri Zeytinburnu'ndaki Kuzu Deri fabrikasının önüne, direniş alanına çağırıyor.

ÇAYKUR'DA Grev Günü: 22 Nisan

ÇAYKUR'da yetkili sendika olan Tek Gıda-İş Sendikası toplu iş sözleşmesi görüşmeleri neticesinde anlaşmanın sağlanamaması üzerine grev kararı aldı.

Grev kararının ardından Rize'ye giden Tek Gıda-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Türkel, grev tarihini 22 Nisan olarak açıkladı. "ÇAYKUR'da süren sendikal mücadeleye sonucunda, tüm engellemeler ve baskılara rağmen yetki elde ettik. Bu süreçte işçilerimiz kayıplarını 5 yıllık alacaklarının

geri ödenmesi ve yeni zam oranlarının belirlenmesi için Kamu İşveren Sendikası ile başlattığımız toplu iş sözleşmesi görüşmelerinden netice alamadık. Arabulucu da uzlaşma sağlayamayınca grev kararı aldık." diyen Türkel, ÇAYKUR Genel Müdürü İmdat Sürüoğlu'nun tehditlerine boyun eğmeyeceklerini belirtirken 60 yıldır ÇAYKUR'da örgütlü olan Tek Gıda-İş Sendikası'nın ilk kez grev kararını hayata geçireceğini söyledi.

BOSCH İşçileri, Maslak'taki BOSH Genel Merkezi'nin Önüne Çadır Kurdu

BOSCH işçileri tam bir yıl önce patron yanlısı sendika Türk Metal Sendikası'ndan Birleşik Metal-İş Sendikası'na geçmişlerdi. Bir yıllık süre zarfında işçileri her türlü baskı ve hukuksuzlukla yıldırılmaya çalışan BOSCH patronları, son olarak Birleşik Metal- İş üyesi işçileri türlü bahanelerle işten çıkarmaya başladı. İşten atılan BOSCH işçileri 1 Nisan tarihinde Bursa'da bir eylem gerçekleştirerek üzerlerindeki sendika baskısına karşı direneceklerini vurgularken bir sonraki gün BOSCH'un

İstanbul Maslak'taki genel merkezi önünde direniş çadırı kuracaklarını duyurmuştu.

BOSCH işçileri 2 Nisan günü Maslak'ta gerçekleştirdikleri basın açıklamasının ardından, genel merkez önüne direniş çadırı kurdu. Genel Merkezi önünde gece gündü direniş nöbeti tutan işçiler, devletin işçi ve sendika politikalarına, patronlara ve patron yanlısı sendikaya karşı direnmeyi sürdüreceklerini vurguluyor.

Kazova İşçisi Direniyor

4 aylık maaşlarını, kıdem ve ihbar tazminatlarını alamadan işten çıkartılan Kazova trikotaj işçileri 27 Mart'tan bu yana direniyor. Kazova işçileri, patron Ümit Somuncu ve Mustafa Somuncu'nun evleri önünde ve Kazova Tekstil fabrikası önünde gerçekleştirdikleri eylemlerle direnişlerini sürdürüyor.

10 Nisan'da da yine fabrika önüne "Kazova Tekstil Patronları Mustafa Somuncu ve Ümit Somuncu'ya Haklarımızı Yedirmeyeceğiz" pankartı açarak yürüyen Kazova işçileri fabrika önünde basın açıklaması gerçekleştirdi. Fabrika önüne gelindiğinde Kazova

işçileri adına basın açıklamasını okuyan Bülent Ünal 27 Mart'tan beri direnişte olduklarını hatırlatarak 7 Nisan Pazar günü patron Ümit Somuncu'nun evine gittiklerini belirtti. Ünal şöyle devam etti; "Patronlarımız daha önce defalarca vaat etmelerine ve fabrika binasını satmalarına karşın alacaklarımızı vermiyor. Biz buradan binayı alan kişiye sesleniyoruz. İşçiler olarak bu binada, bu fabrikada bizlerin de hakkı var. İlan ediyoruz ki; bizi oyalayarak köşe bucak kaçan patronlar bilmeliler, nereye kaçarsanız kaçın, haklarımızı almadan yakanızı bırakmayacağız." Eylem açıklamanın ardından sloganlarla sonlandırıldı.

Belediye İşçileri Taşerona Karşı Direnişi Büyütüyor

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin taşeron şirketi İzelman'ın ihaleyi kaybetmesinin ardından işten atılmaları gündeme gelen yüzlerce taşeron işçisi, gerçekleştirdikleri eylemlerle "Taşeronda Çalışmak İstemiyoruz" diyerek taşeron sisteme karşı direnişi büyütüyor.

DİSK'e bağlı Genel- İş Sendikası üyesi taşeron işçilerinin belediye önünde gerçekleştirdiği eylemler sürüyor. 10 Nisan günü İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin başkanlık girişinde bir araya gelen taşeron

işçileri "Taşerona geçit vermeyeceğiz", "Kadro talebimiz, sendika güvencemiz", "İzin vermeyeceğiz" pankartları açtı. Eylemde konuşan Genel İş Sendikası 2. No'lu Şube Başkanı Tamer Şanlı, "650 arkadaşımız Mayıs ayı itibarıyla işsiz kalacak. Bundan iki yıl önce taşeronu kaldırarak emek şenliği düzenleyenler, bizi yalnız bırakmamalı. İhale Yasası ile ilgili verilecek önergelerin takipçisi olacağız." diyerek taşerona karşı direnişi büyütme vurgusu yaptı.

Koç Üniversitesi'nde Direniş Geri Adım Attırdı

Koç Üniversitesi'nde işten atılan 161 işçinin 2 Nisan günü başlattığı direniş, Koç Üniversitesi patronlarına geri adım attırdı. İşten atılan taşeron işçileri ise bu geri adımla beraber direnişin bitmediğini vurguladı.

Koç Üniversitesi'nde ISS adlı şirkete bağlı olarak çalışan 161 taşeron işçisi Nisan ayı başında işten çıkartıldı ve aynı gün direnişe başlama kararı aldı. İşçilerin Koç Üniversitesi girişine kurulan çadırla süren direnişe Sosyal- İş Sendikası, Halkevleri, Devrimci Anarşist Faaliyet gibi kurumlarla beraber direnişteki başka işçiler de ziyaretleriyle dayanışma gösterdi. Koç Üniversitesi taşeron iş-

çileri direnişlerinin 7. gününde Koç Üniversitesi patronlarına geri adım attırdı. Süreç içerisinde görüşme talep eden Koç Üniversitesi Genel Sekreteri Murat Halimoğlu, işçileri sözler vererek kandırmayı denese de başarılı olamayıp taşeron işçilerinin taleplerinin büyük bir kısmını kabul etmek zorunda kaldı. Üst işverenin Koç Üniversitesi olduğu kabul edilerek, 161 taşeron işçisinin yeni gelen taşeron şirkete işe iadesi yapıldı. 8 Nisan günü taşeron işçilerinin işe dönmeleri kutlanırken, taşeron işçileri işe iadeler ve "Taşeron Denetleme Komisyonu" gibi önemli geri adımlar attıklarını belirterek "Direniş Bitmedi Daha Yeni Başlıyor" sloganları attı.

Kadına Şiddete Karşı Kampanyalar Neyi Gizliyor

Zeynep Kocaman

zkocaman@meydangazetsi.org

Son zamanlarda gazetelerde ve televizyon ekranlarında şiddet temalı kamu spotları ve kampanyalar bir hayli arttı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın destek verdiği birçok farklı sorumluluk projesi hayata geçirilmeye başlandı ve bu projelerin birçoğunu da şiddet teması oluşturuyor. Günümüzde şiddet mevzu bahis olunca konunun kadın odaklı şiddet olması kaçınılmaz. Yaşadığımız coğrafyada hükümet tarafından özellikle gündemleştirilmek istenen bu konu kadına yönelik şiddetin çözümlerine dair yöntem arayışlarının da farklı yansımaları olarak gözler önüne seriliyor.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'in kadın politikası özellikle yasal düzenlemeler ve pratik çözümler değerlendirildiğinde kadını var olan pozisyonundan kurtarmayı değil var olduğu pozisyonla özdeşleştirmeyi amaçlar nitelikte. Bu toplumsal kadınlık kimliği ve aile kurumu üzerinden kurgulanan bir kadın politikasının sonucu olarak bu projelerde de benzer nitelikleri barındıran bir anlayışla ortaya çıkıyor.

HÜKÜMETTEN KADINLARA KURTULUŞ TARİFLERİ

Bu anlayış hükümetin özellikle de son süreçte alaycı bir ısrarcılıkla sürdürdüğü kadın politikasının bir sonucu olarak değerlendirilse bile bu projelerin içinde sadece hükümet yok. Birçok holding ve şirket patronu kadın, sanatçılar, yazarlar, duyarlılık yaratma adına AB fonlarıyla ceplerini kabartan uyanık sivil toplumcular, medya patronlarına çalışan lafazanlardan tutun da kadın hakları diyerek ortalarda gezinen kadın örgütlerine kadar birçok kesim bu anlayışın sürdürülebilmesinde büyük pay sahibi. Toplumsal kadınlık kimliği dillendirildiği üzere kadının konumunu çerçeveselendirerek kadını bu kimliğe mahkum eder. Örneklemek gerekirse; hukuksal alanda "ağır tahrik unsuru" denilerek kadının yaşadığı şiddeti hafifletici nedenler gerekçesiyle örtbas etmek, üç çocuk politikasıyla kadını eve kapatarak, istihdam alanındaki tüm haklarından mahrum ederek yok

saymak, kürtaj politikasıyla kadın bedenini kontrol altına almak. Bunlar dışında kadına uygulanan fiziksel şiddetin ölümcül boyutları hükümetin resmi verilerinden çok daha fazla. Kadın yaşamsal alanda sadece hukuk mağduru değil, hukuku kadın üzerinde bir baskı unsuru olarak yasalastıran devletin ve iktidar anlayışının da mağduru. Yani dünyanın neresinde olursa olsun kadın her anlamda mağduriyet yaşıyor denilebilir. Ancak hükümete göre bazı kadınlar bu mağduriyeti yaşamıyor. İşte hükümetin desteğiyle yaratılan şiddet temalı kampanyalar biz kadınlara bu şekilde sesleniyor: Sen de bu şanslı kadınlardan biri olabilirsin?

HÜKÜMETE GÖRE ŞANSLI YA DA ŞANSIZ...

Yani anlayışa göre şanslı olan ve olamayan kadınlar var; mesela eğitimli kadın, ev içinde annelik rolüne bürünerek çocuklar büyüten kadın, bedenini toplumsal ahlak kurallarına uygun bir belirlemeyle kontrol edebilen kadın, "iyi" eş olabilmek adına evlilik kurumunu her şeye rağmen sürdürebilen kadın, evde görünmeyen emeğiyle kamu da ucuz iş gücü olarak çalışan, politik olarak kendini ifade etmede ısrarcı olmayan ve kadınlığını sadece toplumsal kadınlık rolüyle özdeşleştiren kadınlar oldukça şanslı mesela.

Peki ya şansız kadınlar? Mesela Ayşe Paşalı çok şansızdı. Melek Karaslan, Meral Tahta, Ceylan Soy-sal, Selma Civek ve daha binlercesi... Onlar şiddet sonucu hayatını kaybeden kadınlar. Bir anlamda şiddete tahammül gösteremeyerek ölümü bile göze alan kadınlar. Hepsi göz göre göre katledildiler. Bu cinayetler yaşanırken ve artarak sürerken duyarlılık-sorumluluk meselesinin en çok tartışılan ve konuşulan konu olması ise kaçınılmaz. Bahsedeceğimiz bir takım kampanyalar da işte bu kadınları anlatan hükümet desteğiyle peşi sıra hayat buluyor.

8'de 8 "SEN BEN OLABİLİRDİM" PROJESİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın himayesinde Kült

Derneği'nin destek verdiği bir projede, herkesin tanıdığı 8 ünlü kadın şiddet sonucu katledilen kadınlarla empati kurdular. Fikir şuydu: "Sen Ben Olabilirdim". Televizyon ekranlarından görmeye aşina olduğumuz kimilerine göre güçlü kadın imajıyla ekranlara tutunan bu kadınlar profesyonel makyajlarla çoğu eşleri tarafından katledilen 8 kadının yerine geçti. Projenin en çekici kısmı ise projenin fotoğraf sergisinin açılışından bir gün önce düzenlenen gecede ünlü kadınların kendilerini onların yerine koyarak yazdıkları mektupların bir bir okunmasıydı. Bu ünlü kadınlardan biri olan Hülya Avşar profesyonel bir makyajla, katledilmeden önce gazetelerde yüzü kocası tarafından darmadağın edilmiş şekilde gösterilen Ayşe Paşalı'ya benzetilmişti ve "sen ben olabilirdim" diyerek yazdığı mektuptu. Hükümetin şanslı kadın tanımına baktığımızda kendisi de bu kategoriye giremeyen Hülya Avşar, nasıl bir çelişkidir ki bu projeden birkaç hafta önce "akıllı kadın zaten dayak yemez" demişti. Bu durumda eşi tarafından katledilen Ayşe hükümete göre şansız, bir diğer şansız kadın Hülya Avşar'a göre ise aptal kategorisine girmişti maalesef.

DUYARLILIK...

Peki böylesi bir kampanya toplum nezdinde nasıl bir duyarlılık yaratmış olabilir? Hülya zaten Ayşe olamaz, olsa bile akıllı olduğu için yaşadığı şiddeti örtbas edecek besbelli. Aslında halk dilinde "topluma mal olmanın" getirisi nedir bilinmez ama bu durumda Hülya Avşar da gerçekten çok şansız. Çünkü birçok kadın gibi şiddeti örtbas ederek yaşamını sürdürmeye devam ediyor. Ve Hülya gibi dünya üzerindeki hiçbir kadın Ayşe Paşalı'nın hafızalarımıza kazınan fotoğrafına bakıp empati kuramaz. Yazılan hiçbir mektup Ayşe'nin yaşadıklarını kağıda dökmeye yeterli olamaz. Yani anlaşılabilir bu gibi projelerle sadece farkındalık kısıncı yaratır. Sadece "şiddeti fark edin" telaşı bu kampanyalar. Peki, gözümüzü soka soka yansıtılan bu meşru şiddetin makyaj izlerine bakarak mı fark edeceğiz bu şiddeti? Zaten birebir yaşatılan

ve yaşamakta olduğumuz bu şiddeti fark edemiyor muyuz hala? Yoksa kadınların yüzlerine yapılan profesyonel makyajla, başkaca şeylerin görünmez kılınması mı amaçlanmakta? Hükümet kadını hedef alarak "kürtaj cinayettir" demişken ve Roboski'de insanların üzerine bombalar düşmüşken tüm bunlar neyin şiddetiydi? Yine tecavüzcüsüyle evlendirilen kadınlar, aile içinde cinsel istismara maruz kalan çocuklar ve benzeri birçok örnek karşısında niye azıcık bir telaş, duyarlı bir kampanya ya da sorumluluk alan yoktu, farkındalık neredeydi? Ve de en önemlisi neden kimseler tüm bunların devletin şiddeti olduğunu fark edip empati kuramamıştı? Sorunun cevabı kendi içinde saklı; bu projeye hükümet ve iktidar kendi şiddetini Hülya Avşar'ın güzel yüzünde profesyonelce bir makyajla saklıyor.

SORUMLULUK...

Bu işin birde sorumluluk kısmı var. Mesela Hülya Avşar bu işten para kazanmıyor, bu fotoğrafları "gönüllü" bir şekilde çekiyor ve bunun adı "sorumluluk" oluyor. Bireyin topluma duyduğu sorumluluk anlayışı toplumun bireyi erittiği, kimliğini, kişiliğini ve var oluşunu yok saydığı bir anlayışla görünmez kılınıyorsa bu nasıl bir sorumluluktur? Bu olsa olsa bir "zorunluluk" tarifidir. Yani Hülya Avşar popüler kalabilmek adına zorunlu kaldığı bir duruma sorumluluk diyerek alış, hükümet de iktidarını sürdürrebilmek adına zorunlu kaldığı bir duruma "sorumluluk" diyerek oy kazanıyor. Bir diğer taraftan görünenin dışında görünmeyen şiddeti yani bu projelerin arka planında olanlar var. Belki de onlar asla görünmeyecek olup da bu işten servet kazanmak derdinde olanların servetleri için iktidarlarını sağlamlaştırması. Daha önce Meydan Gazetesi'nin 4. Sayısında Sabancı Vakfı tarafından desteklenen "çocuk gelinlerle" ilgili yürütülen bir kampanyanın içeriğine ilişkin eleştiriler yer almıştı. Benzer şekilde son süreçlerde artan kadına şiddet temalı tüm bu kampanyaların ardında da yine küresel kapitalist şirketler ve onların patronlarını görmek mümkün.

Saraylar Yıkılacak Kadınlar Özgürleşecek

Biz kadınlar tüketim saraylarınızda deliriyor, patronların saraylarında sömürülüyor, adalet saraylarınızdan tabutla çıkıyoruz. Sevginiz, gösterişiniz, verdiğiniz üç kuruş para ölüm oluyor.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla meydanları dolduran kadınlar, Mart ayı boyunca isyanlarını sokaklara taşıdılar. Anarşist Kadınlar Mart ayının ilk haftasında "Saraylarınız Yıkılacak Kadınlar Özgürleşecek" sloganıyla tüm kadınları üç ayrı eyleme davet etti. "Biz kadınlar tüketim saraylarınızda deliriyor, patronların saraylarında sömürülüyor, adalet saraylarınızdan tabutla çıkıyoruz. Sevginiz, gösterişiniz, verdiğiniz üç kuruş para ölüm oluyor. Öyle ki bu erkek dünyanızda yaşamak bazen ölmekten bile beter. Kaçacak delik, saklanacak in, sığınacak yer yok. Nereye gidersek gidelim karşımızda hep baskınız, hep şiddetiniz" diyerek, Şişli'de bulunan tüketim merkezi Cevahir AVM'nin önünde, kadınların yaşadıkları adaletsizliğe vurgu yapmak üzere Çağlayan Adliyesi'nin önünde basın açıklaması; 8 Mart günü Tuzla Serbest Bölge'de direnen ISMACO işçisi kadınların direniş çadırına ziyaret gerçekleştirdiler. Kadınlar hem ucuz iş gücü hem de ev içinde "doğal köleler" olarak hedef alındığını ancak bu sömürüye daha fazla izin vermeyeceklerini, kadınların ancak direnenek özgürleşeceğini belirttiler.

10 Mart günü Kadıköy'de düzenlenen Dünya Kadınlar Günü mitinginde özgürlük, barış ve direniş vurgusu yüksekti. Sokakları dolduran 10 bin kadın, Türkçe ve Kürtçe "Cinsiyetçi Politikalara, Savaşa, Yoksulluğa, Kadın Katliamlarına ve Emeğimizin Sömürülmesine Karşı Direnenek Örgütleniyoruz" yazılı bir pankartla miting alanına kadar yürüdü. Miting programı, tüm kadınların alana girmesinin ardından

Arapça, Hemşince, Kürtçe, Türkçe, Ermenice, Lazca başta olmak üzere çok dilli selamlama ile başladı. İstanbul 8 Mart Kadın Platformu tarafından hazırlanan metnin Türkçe'sini Karadenizli sanatçı Ayşenur Kolivar okudu. Kolivar, "Kadınlar olarak erkek egemen sistemin bütün kurumlarını yerle bir edene kadar bu mücadelemiz sürecektir" dedi.

Anarşist Kadınlar mitingine "Kara Mor İsyanla Özgürlüğe" pankartıyla katıldılar. Arama noktalarında "Polis Elini Bedenimden Çek" sloganıyla polis barikatlarını aşan Anarşist Kadınlar, alana üstlerini aratmadan ve "İsyan, Devrim, Anarşi" sloganlarıyla bütün kadınları selamlayarak girdiler.

10 Mart günü, Kadıköy'de gerçekleşen Dünya Kadınlar Günü mitinginin ardından, Bursasporlu olduğu belirtilen taraftarlar üç farklı noktada, eş zamanlı bir şekilde Kürt kadınlara saldırdı, 12 yaşında bir çocuğu bıçakladı ve birçok kadını ağır bir şekilde darp etti. Bu olayın ardından kadınlar, yaşanan bu faşist saldırıyı protesto etmek için, saldırıdan sonraki gün "Sorumlu olan tek başına Bursasporlu taraftarlar değil, aynı zamanda yaşananlara göz yuman polis teşkilatıdır da" diyerek Kadıköy İskele Meydanı'nda bir basın açıklaması gerçekleştirdiler.

Mart ayında tüm kadınlar hep bir ağızdan; "sokaklarda, alanlarda olmaya; özgürlük mücadelesini yükseltmeye devam edecekleri" vurgusunu yükselttiler.

Onurlu Barıştan Özgür Yaşama!

Berk Yeter

yeter.be@meydangazetesi.org

"Kürt sorunu yoktur, Türkleştirme sorunu vardır." 2008 yılında Barış Meclisi'nin çağrısıyla düzenlenen Kürt Sorununa Demokratik ve Barışçıl Çözüm mitingine ilişkin devrimci anarşistler tarafından yazılan bir bildirin ana başlığı bu şekildeydi. Dönem itibarıyla yazılan bildiride "AKP şeriatçılığı gibi yapay gündemlerle kafa karışıklığı oluşturarak, GAP gibi köleleştirme projelerini, yıllarca entrika ve gerilimlerle uğraşmış ve savaşmış bir halkın ezilmişliğinden faydalanarak gerçekleştirmeye çalışmaları, fırsatçılığın göstergesidir. İşte böylesine belirli ve belirsiz saldırılara maruz kalınan dönemlerde, hangisinin daha az zararlı olduğunu düşünmemeliyiz. **Savaştan beter bir barış, beterden beter bir savaş arasında kalmışız, ne yapabiliriz?"** yazıyordu.

2008'den 2013'e geldik. Ve "bahar" aylarındayız. "Tarihe tanıklık ediyoruz." denir ya, işte tam da öyle günlerdeyiz. O kadar ağır ve çok yönlü geliyor ki her şey. Birçok kesimin yaptığı/yapacağı toplumsal değerlendirmelerde çoğu zaman kırılma noktasını oluşturan Kürdistan ve Türkleştirme Sorunu, Osmanlı'dan günümüz Türkiye'si ve Kürdistan'ında yine ağırlığını koymuş durumda. Bir tarafta ulusal devlet formundan neo-liberal forma geçmenin sıkıntısını yaşayan TC devleti ve hükümetinin bölgesel süper güç olma iddiaları diğer tarafta da "var olma" ve yeni paradigmasıyla demokratik konfederalizmi kurmak isteyen Kürt Hareketi ve Kürt halkının özgürlük mücadelesinin kapitalizme entegre olmaksızın kazanılması gerektiğini düşünen devrimciler. Çözüm, barış, çatışmasızlık, ateşkes, çözülme, teslimiyet, onurlu barış, demokratik kurtuluş, özgür yaşam gibi birbirini esasen bir bıçak gibi kesen tanımlamalarla isimlendirilmeye çalışılan "yeni dönem" sancılarına, -adlandırılmasındaki çeşitlilikten anlayacağımız üzere- birçok farklı yorum getirilmekte. Bu "yeni dönem" sürecine ezilenlerin cephesinden gelen yine ezilenlerin cephesine doğru giden bir yorum geliştirmek toplumsal mücadele alanlarını kazanmak ve elde olana da kaybetmemek için oldukça önemli. Gerek bu yeni dönemin ehemmiyetinden gerekse de Kürdistan bölgesindeki özgürlük hareketinin ortaya koymuş olduğu ekolojik, cins özgürlükçü, devletsiz, katılımcı ekonomi üzerine kurulu toplum paradigmasından dolayı; ezilenlerin her daim toplumsal belleği, vicdanı ve mücadelesi olan anarşizm üzerinden tariflenmesi oldukça önemli. Toplumsal kurtuluşun anarşizmle mümkün olduğuna inanan bir anarşist olarak bu noktada; bireyi yadsımadan

topluma için örgütlü çabayı ifade eden anarşizme ait değerlendirmelerin (*hem sürecin doğru okunması hem de hayati önem taşıyan noktalara vurgu yapması bakımından*) yazılmasını bir zorunluluk olarak görmekteyim.

Silahlı Mücadeleden Silahsız Mücadeleye, Çatışmasızlık Üzerine

2013 Newroz'unda Abdullah Öcalan'ın yaptığı açıklamaya müteakiben İmralı'nın yol haritası hayata geçirilmeye başlandı. Bunlardan gerek devlet bekası tarafından istenen çatışmasızlığın gerekse de halkların ortak isteği doğrultusunda onurlu barışın gerçekleştirilmesi için silahların susturulması, haritanın ilk koşulu olarak ele alındı. 2012'nin son çeyreğinde devrimci halk savaşının tırmandırılmasını Şemzinan örneğinde gördük. Ve ortaya çıkan tablo devletin militer yapısı TSK için hiç de iç açıcı olmadı. Gerilla gücünün bölgenin tamamında ortaya koyduğu öz-savunma çizgisindeki direniş karşısında, TSK adeta bataklığa saplanıp kalmış koca bir metal yığını andırıyordu. Kırdan gerilla gücünün verdiği mücadele, şehirlerde ve metropollerde halkın serhildanlarıyla birleştiğinde özgür yaşamın yol haritası çizilmişti aslında. Bu yol haritası, bir yaşamın tutsakça mı süreceği yoksa özgür bir yaşam için mücadeleyle mi yükseleceği sorusuna doğrudan verilen bir cevap olmuştu.

Abdullah Öcalan'ın duyurduğu niyet ve diyet mektubuna hükümet kendince manevralar üretmeye çabaladı. Mevcut hükümetin başbakanı Erdoğan'ın, "gerillanın silahlarını bırakıp sınırı öyle geçmesi gerektiği" yönünde yaptığı vurgu bunun basit örneğidir. Devlet adına yapılan bu açıklama aynı zamanda devletin bütün askeri-politik yenilgilerine rağmen ikiyüzlüce teslimiyet dayatması temelinde bir "barışı" kurguladığını gözler önüne serdi. İnsanlığa inat bir kurum olan devlet, nasıl olur da özgürlük mücadelesiyle kazanılmış onurlu bir barışın parçası olabilir ki zaten? Ancak yine gözden kaçmaması gereken gerçek, TC devletinin, deyim yerindeyse barış dilenecek durumda kalması, askeri ve politik mağlup taraf olarak masaya oturmasıdır. Tabi meselenin iktidarlar arası arenadaki yansımaları da tartışma konusu ancak ona sonra değineceğim. İktidarın masaya nasıl oturduğundan ziyade, biz ezilenlerin tarafından bu sürecin nasıl yorumlanması gerektiğidir. Yani daha da önemli olan şey Kürdistan bölgesindeki özgür halkların tüm bu süreci nasıl temellendirdiğidir.

Öncelikle Abdullah Öcalan'ın

"devletsiz, ekolojik, cins özgürlükçü, katılımcı ekonomi" perspektifiyle ortaya koymuş olduğu "demokratik modernite" projesinin ne ifade ettiğini anlamak gerekiyor. Hareketin ortaya koymuş olduğu proje, insanlığın inkarı olarak nitelendirilmesi gereken binlerce yıllık devletli formun ve sömürünün ortak adı olan kapitalizmin reddiyesiyle başlamaktadır. Değişen iktidarların, değişen zulmün figürleri olduğuna kanaat getirilmesiyle birlikte; özgür yaşamın kurulması için iktidarsız alanların ve ilişki biçimlerinin yaratılması öncelikli amaç olarak belirlenmektedir. Toplumun yeniden inşası anlamına gelen bu proje amaçlarını ekonomik hayattan sosyal yaşantıya, kadının konumundan, ahlaki-politik duruşa kadar indirmek istemektedir. İstenilen toplumsal yapıya ulaşmanın yapısal araçları belediyeler ve komünler olarak belirlenmiştir. Kürdistan'ın özelinde tüm Ortadoğu için geliştirilen bu programın yansımaları Batı Kürdistan'da görülebiliyor. Rojava'da Qamişlo, Kobani, Serekaniye'de Mala Gel'ler (halk evleri) ve belediyeler üzerinden deneyimlenen süreç bu konuda aynı zamanda bir teminat durumunda.

Paris Komünü'nden Birinci Enternasyonal'a, Kronstadt'tan İberya'dan günümüzde Chiapas'a kadar ortaya konulan ortak iddia (devrimin anın içinde, büyük kırılmalar beklemeksizin, gündelik deneyimin yıkıcı pratiklerinin üzerinden gerçekleşeceği) bugün Kürdistan'da da dillendirilmektedir. Kaldı ki 2011 senesi içerisinde Amed'de yapılan Mezopotamya Sosyal Forumu'nda da devrimci anarşistlerin "Yaşamın Yeniden Yapılandırılması" başlıklı sunumunda yukarıdaki deneyimler derinlemesine incelenerek, Kürdistan bölgesinin yerel özellikleriyle karşılaştırılarak tartışılmış ve demokratik modernite çerçevesinde açığa çıkan kavramlardan belediyeciliğe hiç deyinilmezken kooperatifçilik baskın bir şekilde belirginleştirilmişti. Yapılan sunumda devrimci anarşistler bir başka tespit farklılığı koyarak, özgür yaşamın çatışmasızlık veya bir barış sürecinin yanı sıra savaş süreci boyunca da oluşturulmasının mümkün olabileceğini Chiapas'tan örneklerle tartışmışlardı.

Şüphesiz bu yaşamsal iddianın karşısında büyük engeller bulunduğu da kimse inkar edemez tabi. Doğaya için olan yaşam kavramına en büyük engel akla ilk geleceği gibi "ölüm"dür. Yıllardır politik bir talep olarak onurlu barışın ve bununla beraber özgür yaşamın karşısında inkârın, imhanın yani ölümün adı olan savaş gerçekliği

yatmaktadır.

Yani, Kürdistan bölgesel özgürlük hareketinin kurmak istediği özgür yaşam, parmakların sürekli tetikte kaldığı tedirginliğin engeline takılmaktadır. Savaşın da doğaya için olduğunu unutmadan hareket eden gerilla nezdindeki hareket, özgür yaşama giden yolda silahın yetersizliğini bilmektedir.

Hareketin, öz-savunma temeli üzerinden yükselen bir direniş olduğunu bir kez daha hatırlatmakta fayda var. Bu öz-savunma genellikle salt askeri bir hareket olarak değerlendirildi. Ancak, öz-savunma, başından itibaren yaşamın hem askeri hem politik hem ekonomik hem de sosyal olarak topyekün savunulması anlamına geliyordu.

Silahların bırakılması olarak isimlendirilen çatışmasızlık döneminin, sosyo-ekonomik bir başlangıç olduğu kanaatindeyim. Yani; "Hareket, çatışmasızlık dönemini parlamento temelli düz-ova siyasetine geçiş için değil, kapitalizm karşıtı ve devletsiz bir siyasetin yaşamsallaşması olarak değerlendiriyor." demek sanırım yanlış olmayacaktır.

Aslında ortaya konulan paradigmanın bütün ilkeleri anarşizm içerisinde tartışılan konulardır. Kapitalizm karşıtı ve devletsiz, cins özgürlükçü ve ekolojik yaşam doğrudan anarşistlerin savunularını oluştururken katılımcı ekonomi olarak belirlenen ekonomik yöntem de özellikle 2008 krizi sonrasında dünya anarşistlerinin tartıştığı temel ekonomik modeller içerisinde yer alıyor. (*Meydan Gazetesi, anarşistler tarafından dünya çapında gerçekleştirilen bu tartışmaları bir dizi olarak yayınlamaya başladı.*)

Üzerinde durulan ve çokça tartışmanın yaşandığı diğer bir konu ise;

Halkların Kurucu Unsur Olması ve İslam Kardeşliği Üzerine

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TC devleti kurucu unsura haiz bir teşkilatlanma yapısına sahip değildir. Çünkü kurucu unsur yeni olana aittir. Ancak TC devleti, yeni bir devlet değil Osmanlı'ya yarı askeri yarı politik bir grup tarafından yapılan darbe sonucu ülkenin rejim değiştirmiş halidir. TC devleti Osmanlı'nın devamıdır. Dolayısıyla kurucu bir unsurdan bahsetmek resmi tarihin söylediğine denk düşmektedir.

Bunun dışında kurucu unsur demek devleti dizayn eden demektir. Halbuki Anadolu ve Kürdistan

halkları dizayn eden değil dizayn edilen tarafta yer almaktadır. Halkın devletle tanışıklığı devletin tahsildarları ve bombalarıyla olmuştur. Devletin kurulabilmesi için Çanakkale'de Türk ve Kürt, yani halklar beraber katlettilmiştir.

Ancak 30 yıldır içinde bulunulan savaşla birlikte, Kürdistan bölgesindeki Özgürlük Hareketi'nin politik gözlem ve kabiliyetini oldukça geliştirdiği ise bir gerçek. Kurucu unsur ve İslam kardeşi olan Türk-Kürt belirlenmesi bir taraftan Osmanlı geleneğinin yansıması gibi gözükse de diğer taraftansa yine bir halk özgürlük mücadelesi olan Güney Amerika'daki başta Zapatistler ve EZLN olmak üzere, halk mücadelelerini getirmekte. Demokratik Modernite içerisinde demokratik ulusun yaratılması hususunda ortak aidiyetler oldukça önemlidir. EZLN örneğine bakacak olursak Meksika Ulusal Bayrağıyla birlikte kullanılan Zapatist bayrağı ve toplumun örgütlenmesinde önemli roller üstlenen ve başarıyla yerine getiren halkın papazları halk mücadeleleri arasındaki etkileşime çok iyi birer örnek oluşturuyor. İsmail Beşikçi'nin bu konu üzerinden dile getirdiği endişelerini önemsemekle birlikte, politik gözlemin ve kabiliyetin önemine de vurgu yapmanın gerekli olduğunun kanısındayım.

En az bu tartışmalar kadar sıcak bir diğer konu da **küresel kapitalizm arenasına yapılan atıflar** üzerinden gerçekleşiyor.

Sürecin tüm bu olanca hızının yanında İsrail'in Mavi Marmara saldırısı için Türkiye'den dilediği özür oldukça dikkat çekti. Kürt Hareketi'nin de önemseydiği insanlardan olan Noam Chomsky, bu özür dilemeyi, gerçekleşen yeni dönemle birlikte "İran'a olası müdahalenin hazırlıkları" olarak değerlendirmede bulundu. Türkiye'nin "barış dilenmesinin" arka planında Kürdistan bölgesindeki özgürlük hareketinin askeri etkisinin dışında, bir İsrail-İran savaşında taraf olacak Türkiye'nin bir yandan da Kürt Hareketi ile savaşmak istemesinin de yattığını söylemek bence tamamen reddedilecek bir önerme değil. Ama, barışı sadece bu değerlendirmenin doğurduğunu savunmak da Doğu Perinçekçi ve Yalçın Küçükçü komplo teorilerine kanmaya benzer, yani ancak gülünüp geçilecek bir yorum olur.

Sözümün özcesi;

Doğru gözlem, doğru eleştiri ve yorumu, dolayısıyla bunlar da özgür yaşamı gerçekleştirme gücü verecektir. Yazının başında da belirttiğim gibi toplumsal kurtuluşun anarşizmle mümkün olduğuna inanan bir birey olarak dayatılmak istenen teslimiyetçi barışa karşılık, ezilen halkların istediği onurlu barışı savunmanın özgür yaşamın yaratılmasında bir başlangıç olacağına inanıyorum. Özgür yaşam dünde yahut yarında değil, bugün- de saklı.

LI DIJÎ DEHAQAN EM HEMU KAWANE Dehak'lara Karşı Hepimiz Kawa'yız

Devrimci Anarşist Faaliyet'in "LI DIJÎ DEHAQAN EM HEMU KAWANE" yazılı pankartıyla katıldığı İstanbul Newroz'unda Kazlıçeşme Meydanı'nı on binler doldurdu. Miting sırasında geçen yıl devletin yasakladığı Newroz kutlamaları sırasında polislin saldırısıyla hayatını kaybeden BDP Arnavutköy İlçe Yöneticisi Hacı Zengin anıldı. Kürsüden halka seslenen BDP Eş Başkanı Selahattin Demirtaş "Bütün ezilenler el ele vermişler. İşte bütün ötekiler, işte

yüz binler çözümün anahtarı budur diyorlar. Bu süreçten ne çıkacak diyenler, bu fotoğrafı dikkatle izlesinler. Bu meydanda Türk'üyle, Kürd'üyle, Ermeni'si, Süryani'si, Laz'ı, Çerkez'iyle, kadını erkeğiyle, öğrencisi emekçisiyle bir arada, kendi diliyle, kimliğiyle, kültürüyle, bayrağıyla, rengiyle yan yana yaşamaktır. İşte çözüm Kazlıçeşme Meydanı'ndaki duruştur" dedi. Newroz kutlamaları alanda çekilen halaylarla, horonlarla son buldu.

Yaşamın Yeniden İnşası

ROJAVA

Berk Yeter

yeter.be@meydangazetesi.org

2010 yılında Tunus, Mısır, Lübnan, Bahreyn, Cezayir, Ürdün ve Yemen de başlayan etkileri, tartışmaları, değiştirilen iktidarlara rağmen devrim ve özgürlük savunusunun hala şiddetli bir şekilde sergilendiği ve adına Arap Baharı denilen halk kalkışmalarının arasında en dikkat çekici durum Suriye’de gerçekleşmektedir. Dikkat çekmesinin şüphesiz ilk nedeni TC devletinin tren yoluyla çizdiği sınırının hemen altında olması, yaşanan-yaşatılan savaşlar arasında en uluslararası ve en şiddetlisi olarak sayılabilmesi ve asıl olarak Suriye’de yaşananların var olma ve yok olma kavgasında ciddi bir taraf belki de örnek model olmasıdır. Bu örnek model, özgür olduğu vaaz edilen kiralık ordunun muhalefetine karşı katil BAAS rejiminin hala iktidarda olması değildir. Bu örnek model, 3. cephe olarak konfederalizm ve özyönetim temelli bir toplumun yeniden inşası örneğidir. Yani; Rojava’dır.

Rojava kimi kime, neyi neye anlatır?

Suriye toprakları, kimliksizleştirildiğinden dolayı yaşama hakları da ellerinden alınan milyonlarla doludur. Uzun yıllardan beri iktidarda olan BASS rejiminin bu kimliksizleştirme politikası, 1915 soykırımından sonra Suriye’nin kuzey doğusuna yerleşen Ermenileri, Şeyh Sait İsyanı’nda devletin gerçek yüzünü görüp Suriye’ye göçmek zorunda kalan Asurileri, Ezidileri, Güney Kürdistan’dan gelen Keldanileri ve Kürtleri kapsıyordu. Kimliksizleştirilen bu kesimler genel olarak Suriye’nin kuzeyinde yaşamaktadırlar. Rojava dünya devletli haritasının dışında, dört parçaya ayrılmış ülkenin batısına düşmektedir Rojava, Kürtçe’de batı demektir. Yok sayılanların “batısıdır” Rojava. Ancak; dün Rojava’da yok sayılanlar bugün var oluş kavgası vermektedirler.

Batı’da(Rojava’da) 2003 yılında “artık yeter” hamlesiyle kurulan PYD bu mücadelede kilit bir rol üstleniyor. Bir Kürt partisi olduğundan dolayı PYD öncülüğünde gerçekleşen bu halk kalkışmasının Kürt etnisitesine dayalı dar millici-ulusalcı bir kalkışma olduğu söylenmektedir. Ancak Rojava Kürdistanı’nda özyönetim temelinde gerçekleşen toplumun yeniden inşası, dinamiğini salt Kürt halkından oluşturmamaktadır. Bölgenin halkların-

dan Araplar, Ermeniler, Asuriler, Ezidiler, Keldaniler ortaya konulan mücadelenin temel taşlarındandır. Toplumun konfederal örgütlenmesinin inşasında asli unsur olarak bu kadar fazla etnisitenin olduğunun belirtilmesi bir retorik yahut bir şark kurnazlığı olarak adlandırılmaz. Çünkü, gerek BAAS iktidarı gerekse de muhalefet olduğu iddia edilen uluslararası bir itkiyle seri cinayetler işleyen şebekenin öncelikli hedefi “kimliksizleştirilmiş kesimler” olmuştur. Savaşın aktif halde başlamasına müteakiben gelişen olaylarda en çok tahrip edilen alanlar kimliksizleştirilen halkların kurumları, ibadethaneleri ve evleri olmuştur. Rojava’da (batı’da) PYD öncülüğünde birbirini peşi sıra izleyerek kurulan öz-savunma güçlerinde(YPG) hızla artan kadro sayısı ve buna bağlı olarak elde edilen kazanımların nedeni yok sayılanların ortak mücadele perspektifiyle ortaya koyduğu var olma savaşıdır. Bunlar, Rojava’da yaşananların dar ulusal-milliyetçi bir kalkışma olduğu savının ne kadar ayakları havada bir iddia olduğunun anlaşılması için yeterli gözükmektedir.

Ekmek, Doğalgaz, Elektrik ve Zihniyet

Rojava’da toplumun yeniden inşası olarak adlandırılan süreç yaşamın devletsiz alanlarda yaratılması sürecidir. Topluluklar arası ilişki devlet ve onun temsili demokrasisi üzerinden değil, halk meclislerinde örgütlenen toplumun komiteler aracılığıyla konfederal bir ilişkisi üzerinden gerçekleşiyor. Serekaniye’den Halep’e, Cizir’den Afrin ve Kobani’ye, Qamişlo’ya kadar bütün Rojava’da kurulan Mala Gel’ler (halk evleri) gerek savaşın olumsuzluklarını ortadan kaldırmak gerekse de devletsiz ilişki ağları kurmanın mücadelesini veriyor.

Doğrudan demokrasinin olmazsa olmazı olan yerelin savunma, barınma, yaşama pratiğinin ortak karar alma süreçleri köy köy, mahalle mahalle örgütleniyor. Neredeyse bütün köylerde halk meclis binaları mevcut ya da yapım aşamasında. Halk meclisleri haftalık yayınladıkları raporla birlikte hem alınan kararları hayata geçiriyor hem de komiteler arası iletişim kurmuş oluyorlar. Halk meclisleri toplumun örgütlenmesinde kullanılan belediyeçiliğin adeta kılcal

damarlarını oluşturuyor. Yerellerin belediyelerle kurduğu bu karşılıklı ilişki, Abdullah Öcalan’ın belirttiği Demokratik Özerklik Projesi’nin yansımasıdır diyebiliriz.

Bir toplumsal proje olarak belediyeçiliğin en somut örneklerinden birisi Qamişlo’da yaşanmaktadır. Qamişlo gerek savaştan dolayı yaşanan iç göç sebebiyle gerek hali hazırda bulunan nüfusuyla Rojava’nın en büyük şehri. Rojava’da halk tarafından devlete ait bina ve kurumlara el konulmasının dışında Qamişlo’da yaşananlarda dikkat çeken bir farklılık söz konusu. Qamişlo’da devlete ait resmi bina ve kurumların çalışır vaziyette olmasına rağmen, Qamişlo halkı kendi yönetimlerini kendileri sağlayarak bu durumu önemsemediğini ve devletin ne kadar “değersiz” olduğunu gösteriyor.

Şehir belediyesi, 9 kişilik bir yürütmeyle idare ediliyor. Bu 9 kişilik yürütmede bu zamana kadar kimliksizleştirilmişlerin muhakkak olması sağlanıyor. Ancak alışlagelinen belediyeçilik anlayışında olduğu gibi yürütmenin bir başı, yani belediye başkanı bulunmamakta. İktidarın, daim kılınmak istenen tahakküm olduğunu bilen halk, kısa vade için iletişim kuracak kişiler seçiyor ve bu da 6 aylığına seçilen sözcülere tekabül ediyor ve bu durum, devletsiz bir yaşam kurma pratiklerinden sadece birisi.

Yaratımın kılcal damarları: Mala Gel’ler

Kapitalizm ve devlet aygıtları için yok oluşa sebebiyet verebilen potansiyelini elinde bulunduran Rojava’nın görülmemesi ve boğulması için ciddi bir ambargo uygulanmaktadır. Halkı açlıkla pes

ettirmeye çalışanlara karşı Rojava halkı ise onurlarını koruyacaklarını ve dayanışmayı yükselteceklerini söylüyorlar. Özellikle Kuzey Kürdistan'dan gelen gıda vb. yardımlarla ayakta kalmaya çalışan Rojava'da, bu zor görevi Mala Gel'ler yani halk evleri üstlenmiş durumda. Halk evleri, gelen gıda, temizlik vb. türden yardımları ihtiyaç oranında karşılıksız dağıtıyor. Bunun dışında, halk evleri el koyduğu petrol kuyularından çıkan petrolü arabaların çalışabilmesi için ücretsiz olarak veriyor. Halk meclisine bağlı olan Amûde'de yer alan fırın, Serekaniye'ye bile ücretsiz ekmeğe gönderiyor. İç işleyişi -gönüllülük vb.- hakkında yeteri kadar bilgi olmasa da açlıkla terbiye edilmeye çalışılan halka ekmeğin ücretsiz dağıtımının sağlanması yeterli olacaktır.

Halk evlerinin, savaşın en büyük getirisi olan yıkıma karşı sadece hizmetsel faaliyetler de bulunduğunu söylemek çok büyük bir eksiklik olacaktır. En az ekmeğe, su, elektrik kadar hayati önem arz eden bilincin beslenmesi de halk evleri tarafından gerçekleştiriliyor. Kısa bir sürede binası yapılan ve işlemeye başlayan okullar, anadiller başta olmak üzere birçok yaşamsal pratiğin ve ideolojik bilginin verildiği yerler olarak kullanılıyor.

İnsan yaşamının en eski ezilmişi olarak tarih sahnesinde yer alan kadınlar, Rojava'nın her barikatında her halk evinde her komite ve meclisinde oldukça aktif bir katılım gösteriyor. Bölgenin en büyük şehirleri olan Qamişlo ve Kobani'de nüfusun %70'ini kadınlar oluşturuyor ve bir komitenin oluşturulması için %40 kadın kotasının sağlanması gerekiyor. Rojava'da yaşam, kadının bilfiil mücadelesiyle kuruluyor.

Yaşamı Savunmak

Savaş koşulları da göz önünde bulundurulduğunda ortaya konan mücadele ve cesaret bir toplumun yeniden inşasının ne zorluklarla karşılaştığını, halkın yaratıcı gücünü nasıl kullandığını göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Gerek özyönetime dayalı konfederal ilişkilerin kurulması hususunda gerekse de savaşın da öz-savunma temelli gerçekleşmesi 1936 İberya'nı hatırlatmakta. Devrimin 3 ayağı olarak öz-yönetim, öz-savunma ve milliyetin reddini hayata koyan 1936 İberya'sı günümüz mücadelelerine rehberlik etmeye devam ediyor. Tapuların ve vergi dairelerinin yıkılıp-yıkılmadığı bir insanın temelini sağlam olmayacağını vurgulaması, 75-80 yıl sonra dahi olsa gerçekliğini korumaktadır.

Hayata geçirilmeye çalışılan deneyimleri es geçmeden yapılan her öz savunma ve her toplumsal kalkışma bizleri daha güçlü kılacaktır. Daha güçlü kılınan halklar ise daha güçlü Rojava'ları yaratacaktır.

Alnında Ayakkabı Numarası Çıkana Kadar İşkence

Oğlunun veli toplantısına gelen baba Mesut Eşen toplantı saatini beklediği esnada okul bahçesinde çıkan kavgaya müdahale ederek kavga eden öğrencilere saldıran polisleri cep telefonuyla kaydettiği için aynı polisler tarafından işkenceye uğradı.

Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde bulunan Anadolu Teknik Meslek Lisesi'nde 4 Nisan günü yapılacak toplantıya katılmak için gelen velilerin okul bahçesinde beklediği esnada kavga eden iki öğrenci, müdürün ihbarıyla okula gelen polisler tarafından kelepçelenerek darp edildi. Durumu gören öğrenci velilerinden Mesut Eşen ise polislerin öğrencilere yaptığı işkenceyi cep telefonuyla kaydederken polislerin saldırısına uğradı. Saldırının ardından Bismil İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen Eşen, burada da beyzbol sopaları ve coplearla dövülerek işkenceye maruz kaldı. Mesut Eşen'in ağır yaralanması üzerine hastaneye kaldırılmasıyla, olay günü yalnızca onun değil, duruma müdahale etmek isteyen birçok öğrenci ve velinin de polis işkencesine maruz kaldığı, Eşen'in babası İsmail Eşen'in, kardeşleri Merwan Eşen, Mazlum Eşen ve bir öğrencinin daha gözaltına alındığı ortaya çıktı.

Gözaltına alındıktan sonra da işkencenin devam ettiğini anlatan Mesut Eşen, yaşananları şöyle özetledi: "Polisler beni görünce öğrencileri bırakıp bana yöneldiler ve hep birlikte üzerime çullananarak, coplearla dövmeye başladılar. Ardından özel hareket polisleri de okula geldi ve orada bulunan herkese saldırmaya başladı... Daha sonra götürüldüğüm Emniyet Müdürlüğü'nde ise bir polis, 'onu kameranın olmadığı bir yere götürün' dedi... Bir ara beni yere yatırdılar ve bir polis ayaklarıyla alnımın üzerine çıktı. Duvardan destek alarak adeta alnımın üzerinde zıplıyordu. Sonra diğer arkadaşlarına 'alnında ayakkabı numaram çıkacak, hele bir bakın ayakkabı numaram çıkmış mı? Çıkmamışsa devam edeceğim' diyordu."

İşkence gören Mesut Eşen'i ziyaret eden İnsan Hakları Derneği heyeti yaşanan olayın ayrıntılarını da kaydederek, aile ile birlikte Bismil Cumhuriyet Başsavcılığı'na giderek suç duyurusunda bulundu. Eşen ailesi ayrıca Diyarbakır Valiliği ve Bismil Kaymakamlığı'na da dilekçeyle başvurarak görevli polisler hakkında idari soruşturma başlatılmasını istedi. Okul bahçesinde polis işkencesine maruz kalan 12 öğrencinin daha darp edildiklerine dair rapor olarak, Bismil İlçe Emniyet Amiri ve görevli polisler hakkında suç duyurusunda bulunduğu öğrenildi.

Roboski'den 15 Ay Sonra: "Kasten Yapılmadı"

"Tüm Türkiye'yi derinden üzen ve sarsan bu olayla ilgili yapılan araştırma ve incelemelerde; olayın kasten yapıldığına yönelik herhangi bir delil elde edilemediği görüş ve kanaatine varılmıştır."

**TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
Uludere Alt Komisyonu**

Şırnak'ın Uludere ilçesinde 28 Aralık 2011'de F-16 uçaklarıyla yapılan bombardımanda 34 Kürt hayatını kaybetmişti. Yaşanan katliamla öldürülen köylülerin önce "terörist oldukları" iddia edilmiş, ardından ise devlet "zaten kaçakçılık yapıyorlardı" diyerek bu katliamı meşrulaştırmaya çalışmıştı.

Roboski Katliamı'ndan tam 15 ay sonra meclisin açıkladığı Uludere Raporu ise, Roboski'de yakınlarını kaybedenlere bir katliam daha yaşattı. Devlet hazırladığı raporla saldırının "kasten yapılmadığı" iddia ederek, yaşanan bu saldırıdan "derin üzüntü" duyulduğunu belirtti. Hazırlanan raporda "Kaçakçı grubun içinde teröristlerin de olduğu bilgisi var" iddialarına da yer veren Uludere Alt Komisyonu, saldırının kasten yapıldığına dair hiçbir delil olmadığını öne sürdü. Uludere Alt Komisyonu'nun AKP'li Başkanı Ayhan Sefer Üstün'ün açıklanan raporla "Vicdanım rahat" demesine karşın, "kendi vicdanlarını oyladı ve vicdan sahibi olmadıklarını gösterdiler" diyen Roboskililer rapora tepki gösterdi.

ANARŞİST BİR TEAMÜL ÖZGÜR YAŞAMIN YENİDEN YARATILMASI

MEZOPOTAMYA SOSYAL FORUM/AMED 2011

"Anarşizm, geleceğin toplumunun ayrıntılı bir planı değildir. Toplumun temelini, toplumsal adalete uygun olarak yeniden biçimlendirmek üzere girişilmiş bir çabadır."

Isaac Puente

"Her şeyin, özgür komünlerde örgütlenmiş köylüler ve işçiler arasında paylaşılması, yeni bir yaşamın yaratılması hem de bu yaratımın savunulması noktasında belirleyicidir."

Nestor Mahno

Toplumsal adaletsizliklerin oluşması; devlet baskısının ve kapitalist sömürünün, yaşamın karşısında kendini var etmek için ezilenleri farklı şekillerde hedef alması, sadece günümüze ait bir durum değildir. Bütün bunların karşısında, bu adaletsizliklere karşı, özgür bir yaşamı örmek isteyenlerin geçmişten bugüne var olması gibi. Özgür bir yaşamın yaratılmasının, bu adaletsizliklere karşı mücadeleye girişmiş hareketlerce bugün de diletilmesi, toplumsal devrimin en önemli adımlarından biridir.

Devletin otoritesinin ve kapitalizmin her türlü sömürü biçiminin hüküm sürdüğü bir yaşam biçimine karşı "Yaşamın Yeniden Yaratılması" vurgusuyla anarşistler, sadece adaletsizlik üzerine kurulu bir yaşam eleştirisi yapmamışlar, aynı zamanda bu amaçla bir dizi deneyim ortaya koymuşlardır. Bu vurgu, basit bir kapitalizm eleştirisi değildir anarşistler için. Toplumu baskılamak niyetiyle oluşturulmuş mekanizmalarla dolu bir yaşama karşı, derinlikli bir düşüncedir yaşamın yeniden yaratımı. Toplumsal

devrimi, siyasal ve ekonomik iktidarların basit bir el değişikliğiyle açıklamadığından, tüm yaşamı hedef alır anarşizm.

O yüzden ilk kez anarşistler tarafından, kapitalizm karşıtı ve devletsiz bir yaşamı anlatmak için kullanılmıştır bu kavram. Zaten kavramı kullananların, "anarşizmin iki büyük deneyimini" yaşayanlardan olması şaşırtıcı değildir.

Yaşamı Yeniden Yaratma çabasına girişmiş anarşistlerden biri Isaac Puente'dir. O, 1936'da İberya'da başlayan toplumsal devrimin hazırlayıcılarından. Yeni bir yaşamı yaratmak için İberya'da eşek üstünde gezenlerdendir Puente. Yeni bir yaşamı yaratmak için köy köy, şehir şehir ilmik gibi örmüştür tüm Aragon'u. 1933 Aralık'ında Cipriano Mera ve Durruti'yle beraber, özgür yaşam için ilk kıvılcımı başlatanlardandır.

Aragon Ayaklanması, Puente'nin ölümü ve ayaklanmanın bastırılmasıyla sonuçlansa da, 1936 Temmuz'una büyük bir deneyim bırakmıştır. Toplumsal devrim için bıraktığı sadece bu deneyimi olmamıştır. Mayıs 1936 CNT'nin Zaragoza Kongresi'nde genel görüş olarak kabul edilecek, daha sonra CNT'nin tüm seksiyonlarında ve yerel öz-yönetim mekanizmaları içinde temel olarak alınacak Liberter Komünizm: Yaşamın Yeniden Yapılandırılması kitabı "yaşamın yeniden yaratılması"nın dinamiklerini oluşturacaktı.

Yaşamın yeniden yaratılması, insanların yaşamlarını sürdürebilmek için yürüttüğü tüm faaliyetlerin hiyerarşik olmayan, birilerinin zenginleşmesine yol açmayan, devlet ve benzeri baskı mekanizmaların-

dan bağımsız bir şekilde mülkiyete yol açmayacak, örgütlü bir ilişki biçimiyle yeniden oluşturulmaya başlamasıydı. Puente, toplumun acil ihtiyaçlarından yola çıkarak hazırladığı Liberter Komünizm'de bireyden başlayıp kolektife doğru genişleyen özgürlük hakkıyla güvence altına alınmış bir toplumda, toplumsal ihtiyaçların ve toplumsal yaşamın nasıl örgütleneceğine dair öngörülerde bulunurken, bu öngörülerini Bakunin etkisiyle "yaşamlarını yeniden yaratmış" yerlerdeki ilişki biçimlerine dayandırır.

Puente'nin Yaşamın Yeniden Yaratılması'na yönelik bu çalışması, İberya'daki toplumsal devrimde büyük yer etmişti. Öz-yönetim komiteleri, fabrika ve atölyelerin işleyiş biçimleri, toprak, üretim araçları üzerindeki devlet etkisi değildir sadece karşı çıktığı, "özgür bir yaşam için" kapitalizm karşıtı komünist bir duruştur onunkisi. 1936'da yaratılmaya başlanan özgür yaşamın çekirdeğidir bu. Sonrasında farklı coğrafyalarda yaşamın yeniden yaratılmasında örnek alınacak büyük deneyimdir.

Özgür bir yaşamı yaratmak için girişilen bir başka anarşist mücadele Ukrayna'dandır. Nestor Mahno, devlete ve soylulara karşı verdiği örgütlü mücadeleyle efsane bir militan değildir sadece. Ukrayna'daki halkın yaşamın tümünün yeniden örgütlenmesinde büyük çabası olan bir eylem insanıdır. 1900'lerin başında, bu yeni yaşam için toprakları soylular tarafından gasp edilmiş köylülerle beraber, toprakları geri almış ve yeni yaşamın temellerini kendi gibi çiftçi olanlarla atmıştır.

Yeni bir yaşamda oluşturulmuş her tarım komünüyle kendi yaşam-

larına, kendi iradelerine ve kendi düşüncelerine sahip çıktı Ukrayna köylüleri. Öz-yönetim, paylaşma, adalet ve dayanışma temelli komünleriyle tüm Ukrayna'da özgür bir yaşamın mümkün olabileceğini gösterdiler. Ukrayna'daki mücadelenin önemli bütünleyicilerinden olan Nabat Federasyonu'nun tarım komünleri üzerindeki etkisi görmezden gelinemeyecek bir noktadaydı. Nabat, yeni ve özgür bir yaşamın "birlikte" konuşulması ve örgütlenmesinin bir zemini, Kropotkin'in Karşılıklı Yardımlaşma'sını temel alan komünist bir öz-yönetim mekanizmasıydı. Tarım komünlerinde yaşayan halk, gönüllü ve sürekli değişken iş bölümleriyle kendi yaşamlarını idame ettiriyorlardı. Yeni bir yaşamın yaratıldığı ve örgütlendiği bu coğrafyada, yıllar boyu hüküm sürdü bu ilişki biçimi.

Yaşamın yeniden yaratılması, bugün tekrar konuşulurken (konuşulması gerekirken), bu tarihsel deneyimler ve onların yarattıkları etkinin dikkatten kaçmaması gerekir. Toplumsal, siyasal ve ekonomik yapılar bugünkü mücadeleler ekseninde yeniden şekillendirilmek isteniyor. Bunun nasıl olacağı her zaman önemlidir. Toplumsal alanlar dönüştürülürken, siyasal ve ekonomik alanların aynı kaldığı ya da siyasal alanlar değişirken eski ekonomik biçimlerin yeni formunun tekrar ettiği bir yaşam, bütünsel bir dönüşümün etkisi altında değildir. Yaşamın yeniden yaratılması söz konusu değildir. Söz konusu olan eski biçimin farklı bir tekrarıdır. Yeni bir toplumsal yaşamın sağlıklı tohumları bu anarşist deneyimler dikkate alınarak, devletsiz ve kapitalizm karşıtı bir temelde atılmalıdır.

DEVRİMCİ ANARŞİST FAALİYET'in 1 Mayıs Çağrısı

“Eğer bizi asarak baskı altındaki milyonların sefahat içinde çalışan ve kurtuluşu isteyen milyonların bu hareketi işçi hareketini ezebileceğinizi umuyorsanız eğer düşünceniz buysa o zaman asın bizi! Burada bir kıvılcımı ezeceksiniz ama burda şurda, orada veya önünüzde, arkanızda yani her yerde alevler yükseliyor bu saklı bir ateş bunu asla söndüremezsiniz.

August Spies

1 MAYIS 2012

Yaşamak; çalışmak ve yine çalışmaktır bizim için, biz çalışmadan yaşamını sürdürmeyenleriz çünkü. Yaşamak için emeğimizi, zamanımızı bir başkası, yani bizden olmayan birisi, kazansın diye ama daha çok kazansın diye kullanırız. Ne ürettiğimizi, neden ürettiğimizi bilmeden çalışırız. Biz çalışıp yaşamımız yiterken, bir başkamızın yaşamı hep hazırdir çalışmaya çünkü iş hiç bitmez ve asla yetmez kapitalizme. Birbirinden farklı birçok entrikasıyla her defasında kandırılır ve hatta kandırıldığımızı bile bile kanarız kapitalizme. Zaten kandıramazsa da korkutur terörüyle. Korkutarak bastırır bizleri. Kira, taksit, fatura, yol, yemek, kıyafet derken az aldığımız biter yarın için yine çalışırız biz. Mutlu olduğumuzu sanmak için zorunlu mutlu olur, gerçekleri görmemek için yalanlarda kayboluruz. Yoksa nasıl yaşanır bu dünyada? Yine de yaşamak için bir hevesimiz varsa, bu da yaşama olan inancımızdır bunu biliriz. Bunların değişeceğine olan inancımız hiç bitmez aslında, tüm sistem bunu bitirmek istese de bitmez. Bileğimizi büken inancsızlığımız değil, çaresizliğimizdir. Ödeyemediğimiz borçlar, borçlara yetmeyen maaşlardır. Çaresizlik kalıpları ince ince hazırlanmıştır. Her koyun kendi bacağında asılır öğütleriyle ayrı ayrı yaşamaya alıştırılmış, yalnızlığımızla sıkıntıları aşamaz olmuşuzdur. Çaresizliğin telaşıyla kızgınlığımızı, kendimiz gibi olanlara yönlendiririz, denklerimizi iter kakar düşürmeye çalışırız, bir başkamızın üstüne basarak çıktığımız merdivende hep diğer

basamağın altında kaldığımızdan, yaşamı lanetleriz. Biz tüm bu keşmekeş içerisinde kaybolmuşken, hırsızlar kazançlarına kazanç, yaşamlarına yaşam katarlar.

Bazılarımız ise farkındadırlar sistemin bu ince ayarlarının. Uymazlar istenilen kalıplara, azla yetinip çokla paylaşmayı bilirler, yalnız değil beraber olmayı. Çaresizlikleri farklıdır onların, onlar katlanamazlar başkalarının da yaşamların tutsaklığına, onlarınki yetememenin çaresizliğidir. Ancak çaresizlikleri anlaşılabilir bile inançlarının yanında, bazen bir soğuk selamda, bazen naif bir sohbette, bazen ateşli bir tartışmada, bazen bir taşın üstünde seslenişlerle, bazen saklı saklı dağıtılan küçük kağıtlarda, bazen elden ele verilen bir bildiride, bazen sokakta dağıtılan bir gazetede, bazen karanlıkta yazılmış bir duvar yazısında hep isterler farkındalıkların duyulmasını. İşte böyle yaptı yoldaşlarımız yüzlerce yıl önce. Sokaklarda, meydanlarda, fabrika kapılarında, köy patikalarında, bildiriler dağıttılar, gazeteler bastılar, patronların ağaların karşısında dikilip vuruştular. Birdiler binler oldular, sokaklara meydanlara dolup taşıldılar. 1886'da, işte bir bahar ayında duymayanlar duysun diye başka yeni bir dünyayı yaratma inancı örgütlensin diye "Günde 8 saat" şiarıyla milyonlar oldular Chicago'da. Bir entrika gerekiyordu bunu durdurmak için patronlara ve öylede oldu Haymarket Meydanı'nda, her işçinin, köylünün yüreğinde özgürlük olan, her ezilenin sevgili-

si beş anarşist asıldılar. Ve bu beş anarşistin mücadelesi milyonları bir araya getirdi her senenin Mayıs ayının birinci gününde. Bugün de yutkunamadığımız bir yumrudur boğazımızda onlar; **Albert Parsons, August Spies, George Engel, Adolph Fischer, Luis Ling**, her 1 Mayıs üzüntümüzün kızgınlığa dönüşmesinin adıdır hepsinin adı.

İşte böylesi mücadelenin yükseldiği günler daha fazla konuşmamız daha fazla haykırma- mız gereken günlerdir. Sanki hissetmiyormuş gibi gözüksün de bazıları, bu öyle bir sızdırki onlar bile içinde hisseder. Bu sızı yaşamını yitirmişlerin ardındaki üzüntü değil onların özgür yaşamlarına olan imrenmedir. Tüm tutsak yaşamlarımızın içindeki özgürlük sızısıdır. Özgür yaşamın yeniden yaratılması için, kapitalizmin yalnızlıklarla, itişip kakışmalarla, telaşla, çaresizlikle dolu yitişinden sıyrılıp özgür yaşamı yaratmanın mücadelesinde yalnız değil elden ele paylaşarak, iterek değil omuz omuza dayanışarak, örgütlü bir devrim olmalıyız.

Sabırlıyız, sabrımız her şeyi oldu bitti ile değil, yavaş yavaş senelerce ince eleyip sık dokuyan, yoldaşlarımızın sabrı, ihtiyacımız anarşist bir devrimle mümkün olabilecek ezilen halkların kurtuluşudur, yani özgür bir yaşamın yaratılmasıdır. Farkındalığımızın, ezilmişliğimizde senelerce saklı kalmış sızımızın artığı şu günlerde ihtiyacımız olan özgür yaşam için anarşist devrime faaliyetle.

1 MAYIS 2010

Mağdur Olan İşçidir, Patron Değil!

Hamdi Azbay

Süreyyapaşa Hastanesi Taşeron işçisi

Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi yemekhane bölümünde taşeron olarak çalışan bir işçiydim. 10 yılı aşkın bir süredir burada çalışıyordum. Çalıştığım süre boyunca taşeron işçisi olmanın yarattığı çok sayıda haksızlığa maruz kaldım. Taşeron firmanın ve taşeronlaşmanın yarattığı haksızlıklara ve hukuksuzluklara karşı 2011 Ocak ayında DİSK'e bağlı Dev Sağlık İş Sendikası'na üye oldum. Sendika üyeliğimle beraber gerek hastane yönetimiyle, gerek taşeron şirket patronlarıyla, gerek idare görevlileriyle birçok defa karşı karşıya geldim. Tabi ki bu benim patronlarla ilk kez karşı karşıya gelişim değildi. Ben de diğer işçi arkadaşlarım gibi hayatımın farklı zamanlarında farklı yerlerde sömürüye ve baskıya her maruz kaldığımda, sürekli direnişle karşılık verdim. İşçi olmamdan tutun, Kürt kimliğime kadar neredeyse hayatım boyunca sürekli direnişçiyim.

Sendikaya üye olduğum tarihten itibaren Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde sendikal çalışmalar yürüttüm. Bu süre zarfında yemekhane bölümü için yeni bir taşeron ihalesi yapıldı. Bizim de bağlı olduğumuz taşeron şirket ihaleyi kaybetti ve şirket ihaleyi kaybedince hiçbir alacağımızı vermeden kaçır gibi hastaneden ayrıldı. Yeni gelen şirket bizlere "önceki şirketten kalan tüm haklarımı aldım" yazılı bir ibraname imzalatmak istedi. Geriye dönük hiçbir alacağımızı almadığımızdan dolayı diğer iki direnişçi arkadaşımınla beraber ibranameyi imzalamadık ve işten atıldık.

İşten atıldıktan sonra başhekimle, şirket yetkilileriyle ve birçok yerle görüşmelerimiz oldu. Sonuç çıkmayacağı başından belli olan tüm bu görüşmelerin ardından, yemekhanede beraber çalıştığım ve uzun yıllardır tanıdığım arkadaşlarım Serkan Kaşka, Ethem Aktürk ve ben 15 Temmuz 2012 günü Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi C Blok önünde çadır kurarak direnişimize başladık. Bugün direnişimiz, 300. gününe yaklaşıyor.

Direnişimizin ilk süreçlerinde haklılığımızı duyurmak adına çok sayıda eylem gerçekleştirdik. Neredeyse her günümüz bir eylemle geçiyordu. Her öğlen sloganlarımızla, basın açıklamalarımızla asıl işverenimiz olan Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi Başhekimini İran Yalçinkaya'ya patron koltuğunu dar ediyorduk. Ardından gelişen süreçte devletin Kamu Hastaneleri Birliği yasasıyla birlikte, zaten şirket gibi işle-

yen hastanemizde, patron değişti. Eski patron olan başhekim İrfan Yalçinkaya'nın yerine hastane genel sekreteri (CEO'su) Mehmet Kutlu getirildi.

Mehmet Kutlu Süreyyapaşa'ya geldiği ilk andan itibaren "Temiz bir sayfa açalım", "Ben bu çadırdan rahatsızım" diyerek, biz direnen taşeron işçilerinden görüşmeler talep etti. Son olarak Ocak ayında yeni hastane yönetimi bizi tekrar görüşmeye çağırdı. Gittik. Görüşme süresince yönetim sık sık "Siz haklısınız, bizler de her zaman sizin yanınızdayız." gibi sözlerle bizleri kandırmaya yönelik konuşmalar yaptı. Görüşmeler neticesinde bize "Şu anda bir kişilik boşluk var. Sadece birinizin iş başı yapmasını sağlayabiliriz. 5 Şubat tarihinde boşluk oluşacak o tarihte siz diğer iki işçinin de işe iadesini yapacağız. Zaten burası sizin iş yeriniz, işinizin başına döneceksiniz" denerek işe geri alınacağımıza dair söz verildi. Ardından "Biz hastane yönetimi olarak verdiğimiz sözün arkasındayız" dendi. Bu sözlerin birer yalan olduğunu ve kandırmak amacıyla, planlı bir şekilde söylendiğini 5 Şubat tarihi geldiğinde somut bir şekilde gördük.

Tabi ki hastane yönetiminin bu geri adımı sonrasında, biz de kendi aramızda konuşarak, Ethem arkadaşımızı işe soktuk. Serkan ve ben o tarihten itibaren eylemlerimize bir süre ara verdik. Ancak bu durum basında "Süreyyapaşa'da İşçiler Kazandı" şeklinde yapılan haberlerle kazanım olduğu, direnişin sonlandığı yorumuyla aktarıldı. O sürece kadar direniş çadırımıza her gün birçok farklı kurum dayanışma ziyaretlerinde bulunuyordu. Eylemlerimize katılarak dayanışma gösteriyorlardı. Maddi ve manevi dayanışma açısından

hiçbir sıkıntımız yoktu. Basında direnişimizin sonlandığı yorumuyla verilen haberlerin ardından ziyaretler azalmaya dayanışmalar düşmeye başlasa da bugün hala daha hastanemizde örgütlü olan Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası(SES) bizimle dayanışmayı sürdürüyor. Direnişimizi sahipleniyor. Yine sürecin başından beri Devrimci Anarşist Faaliyet'ten arkadaşlarımız da her gün çadırımızı ziyaret ediyor, bizimle her türlü dayanışmayı gösteriyorlar. Ayrıca Uluslararası İşçi Dayanışma Derneği'nden(UİDDER) arkadaşlarımız da hemen hemen her gün çadırımızı ziyaret ediyor, dayanışma gösteriyorlar. Bu destek ve dayanışmalardan dolayı tüm kurumlara tekrar teşekkür ediyorum. Bu dayanışmaların, sonuna kadar sürdüreceğimiz bu mücadelede devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Öte yandan 5 Şubat tarihine kadar bizi işe alacağının sözünü veren hastane yönetimi, 5 Şubat öncesi görüşmelerde çadırı kaldırmamızı, zaten işe alınacağımızı söyleyerek direnişimizi tamamen kırmaya yönelik konuştu. Ancak biz Serkan ile beraber çadırımızı kesinlikle kaldırmayacağımızı, işe iademiz gerçekleştiğinde kitleysel bir eylemle bunu duyurduktan sonra kaldırmakta kararlı olduğumuzu vurguladık.

5 Şubat gelip çatığında, işe iademiz ile ilgili verilen sözleri hatırlatmak için hastane yönetimiyle bir görüşme daha gerçekleştirdik. Bu görüşmede, bize verilen sözlerden eser yoktu. Bize "Bakanlıktan işe iadesi yapılsın yazısı gelmeden, biz sizi işe alamayız" dendi. Ayrıca zaten işe iade davasından vazgeçmezsek, yazı geldiğinde dahi bizi işe alamayacaklarını belirttiler. Biz

de kesinlikle hukuki alandaki mücadelemizden vazgeçmeyeceğimizi ve bu noktada kararlı olduğumuzu söyleyerek görüşmeden ayrıldık. Bundan sonraki süreçte birkaç görüşme daha gerçekleştirdik. Bu görüşmelerde hastane yönetimi verdiği sözün arkasında durmak bir yana bizim direnişimizi kırmak için davayı kaybedeceğimizi, geri çekersek işimize geri dönmek için tekrar görüşmeler yapabilecekleri yalanıyla bizi yıldırmaya çalıştı. Kararlılığımız karşısında şimdi de psikolojik baskı uygulamaya başladılar. Ancak bizi yıldıramayacaklar. Çünkü biz davamızı niye geri çekmememiz gerektiğini çok iyi biliyoruz. Genellikle iş davalarında kazanan patronlar değil, işçiler oluyor. Çünkü mağdur olan işçidir. Patron değil. Bizim durumumuz da tam anlamıyla bir mağduriyettir ve biz direnen işçiler sonuna kadar haklıyız. Haklılığımız her alanda olduğu gibi işe iade davasında da anlaşılacak. Bu mağduriyet giderilecektir. Ben bu sebepten dolayı iş mahkemelerindeki sonuçlara güveniyorum. Tabi ki asıl güvencem, hastane yönetimine geri adım atıran kararlılığımızla süren fiili direnişimizdir.

Direnişimiz hala daha ilk günkü inanç ve kararlılığıyla sürerken bu çadırda sadece ben ve Serkan değil; benim annem, babam, kardeşlerim, eşim ile Serkan'ın eşi, iki çocuğu, annesinin de direndiğini belirtmek gerekiyor. Fiziki olarak çadırda olmasalar da ailelerimizin de bu direnişteki emeği göz ardı edilemez. Biz en çok onların hakkını yedirtmeyeceğimiz için buradayız.

Son süreçlerde ne kadar yıpransak da ne kadar yorulsak da ben Hamdi Azbay olarak asla umutsuzluğa düşmedim, düşmeyeceğim. Bu sürecin sonunda emeğimizin karşılığını alacağımıza eminim. Çadırda durmamın, bir yıla yakındır C blok önünde direnmemin tek sebebi işime, emeğime sahip çıkmak istememdir. Buradan ayrılıp başka bir yerde iş bulabilir, aynı şekilde taşeronda çalışmayı sürdürebilirdim. Ama hiçbir şeyi çözmüş olmayacak, defalarca aynı sorunlarla karşılaşacaktım. Bu bence bir çözüm değildir. Çözüm direniştedir. Ben de sonuna kadar direneceğim. Bir direnişçi işçi olarak, her işçinin de bulunduğu şirkette, taşeronda, fabrikada her yerde emeğine sahip çıkması gerektiğini; baskılara ve sömürüye baş eğmeden direnmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü inanarak, güvenerek, umutla direnirsek haklılığımızla kazanacağımıza eminim.

Ahmet Yıldız Kimdi?

Ozan Şahin

ozan@meydangazetesi.org

Ölümün bitişi, yaşamın başlangıcı sayılır Newroz. Çünkü o güne değin, günler ölüm demekti, her gün iki ölüm düşerdi evlere. Her günün sabahında olacak ölüme ağlanır, akşamında yarın gelecek ölüm beklenirdi. Kimin evine düşeceği, kimin yaşamını sonlandıracağı belli olmayan bu iki ölüm, zalim Dehaq'a "şifa" olurdu. Oğullar sırasıyla kafatasları boşaltılmış, beyinleri çalınmış halde toprağa verilir. Bu zulüm nihayetinde Dehaq'ın öldürülmesiyle, sarayının yakılmasıyla bitebildi. Bu sevinçli haber, bir uçtan bir uca yakılan ateşlerle aktarıldı.

Newroz'larda yanan ateş bugüne dek yandı yanmasına ama günümüzde yeni zalimler türedi ve yine genç insanların kanlarıyla, kafataslarıyla beslenir oldu. Ne yazık ki Ahmet Yıldız, günümüzdeki zalimlerin kurbanlarından yalnızca biri.

Ahmet Yıldız, bir gazetenin yazdığı gibi ölmese "spor ayakkabı alacak" 13 yaşında bir çocuktu. 13 yaşında 2 aydır çalıştığı iş yerinde günde 18 lira ücretle çalışıyordu. Çalışıyordu diyoruz çünkü geçtiğimiz 15 Mart günü, kafasının pres makinesi tarafından ezilmesi sonucu, hayalleriyle beraber yaşamını yitirdi. Patronuna göre bu "iş kazası" bile değildi, sigortasız işçi çalıştırmaktan dolayı ceza almaktan korktuğu için "trafik kazasında öldü" yalanını yaydı. Ancak doktorlar, patronun bu beyanını kuşkuyla gördüler. Ahmet'in çalıştığı

iş yerinde yapılan incelemede, başka bir işçinin pres makinesinde Ahmet'in kanını temizleyen görülmesi gerçeği ortaya koydu. Kafası presle ezilen 13 yaşındaki Ahmet, ucuz iş gücü olarak çalıştığı iş yerinde öldürülmüştü. Onun beyni de zalime "şifa" olmuştu.

Ahmet, iş cinayetlerinde öldürülen ne ilk ne de son hayattır; Zonguldak'ta ölen madden işçisidir, Esenyurt'ta yanan inşaat işçisidir, Florya'daki dev akvaryumda oluşan vakumla öldürülen Volkan Erbey'dir, çalıştığı inşaatın 3. katından düşerek öldürülen 20 yaşındaki Mehmet Çakmak'tır, Hatay'ın Erzin ilçesinde çalıştığı fabrikada paketleme yapan ve yorgunluğundan dolayı 6 metre aşağı düşüp öldürülen 65 yaşındaki Davut Bayraktaroğlu'dur, yani kapitalizmin iş cinayetlerinde öldürdüğü herkeştir.

Çağlar ilerliyor ama zalimler varlıklarını başka insanların canı, kanı, yaşamı pahasına sürdürüyor. Günümüzde kapitalizm, tek bir canavar değil belki ama oluşturduğu sistemle kendini birçok alanda var eden, kimi zaman gizleyebilen, kimi zaman aleni olarak saldıran bir "yaratık". Ortadan kaldırılması Dehaq'ınki kadar kolay olmasa da, okuduğumuz gazetelerde, izlediğimiz haberlerdeki ölüm haberlerine daha fazla alışmak istemiyorsak, insan yaşamını nistatistiksel veriler olmaktan çıkmasını istiyorsak, Kawa'yı hatırlayalım yeter.

Yunanistan'daki Ekonomik Kriz ve "Ödeme!" Hareketi

Molly Yarrow

Dünya tarihinde birçok kez, toplumun ekonomik olarak güçsüz olan kesimi, adaletsiz ekonomik uygulamalara karşı örgütlenmiş, yüksek vergileri ödememek ve kesintilere rağmen hayatta kalabilmek için çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Bu mücadelelerin en belirgin olanlarından biri İngiltere'de Thatcher hükümeti dönemine rastlayan "Kafa Vergisi", bir başkası ise İrlanda'daki "Çöp Vergisi" idi.

Yunanistan'da da ekonomik krizin ardından, yaklaşık iki yıldır hükümette olan liberal kapitalistler bütçe açığını kapatmak için ekstra vergiler koymaya devam ediyor. Bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi zenginler bu vergilerden muaf tutulurken, krizin faturası yine yoksullara kesiliyor.

Durum böyleyken Yunanistan'da örgütlenen "Ödeme!" Hareketiyle birçok insan ağır vergileri ve yüksek harçları ödemeyi reddetti. Yüksek yol paralarına karşı, otobüs biletlerine yapılan zamlara karşı, acil servisler ve kliniklerdeki muayene ücretindeki artışa karşı ve daha birçoğuna karşı... İnsanlar bu adaletsiz önlemler zemininde ya da komşuluk-yerellik ekseninde örgütlenerek, hayatları için mücadele etmeye başladılar. Bu insanların örgütlülüğüne baktığımızda, farklı siyasi partiler noktasında göze çarpan bir ayrım yok. Bu, ortak düşmana karşı verilen ortak bir mücadelenin gerekliliği ile gerçekleşiyor.

Yunanistan'da insanlar, harçları ve vergileri ödemeyi reddetmeye başlayarak eylemler düzenlediler. Bu vergileri nasıl ödemeyeceklerine ve yasal yaptırımlar noktasında neler yapılabileceğine dair tüyoların yer aldığı kılavuzlar hazırlayıp dağıttılar.

Bu örnekler arasında en önemlilerinden biri, elektrik tesisatı olan her yapıya uygulanan tüketim vergisine ("haraca") karşı, halkın elde ettiği başarıdır. Bu haracın tahsili, "vatandaşların yasalara uyması ve vergilerini düzenli olarak ödemeleri için" elektrik faturalarına yansıtılarak yapılıyor. (Benzer kesinti Türkiye'deki elektrik dağıtım şirketlerinin faturalarında da mevcut.) Eğer kişi bu vergiyi ödemeyi reddederse elektriği kesiliyor. Uzunca bir süre televizyon kanalları, birçok hükümet yanlısı gazete insanları bu konuda korkutmaya çalıştı. Buna rağmen insanlar bu vergiyi ödemeyi reddetti ve mücadele etmeye başladı. Elektrik şirketinin şubeleri önünde, bakanlık önünde, meclis önünde eylemler gerçekleşti. **Elektrikçiler örgütlendi ve vergi ödemediği için elektriği kesilen evlerin, elektriğini yasal olmayan yollarla yeniden bağlayan ekipler oluşturdular.** Birçok farklı sendika (kesilen elektriği yeniden bağlayan elektrik şirketindeki işçiler gibi) bu mücadeleyi destekledi. Sonuçta bu mücadele, hükümetin bu yasayı yeniden gözden geçirmeye ve ödeyemeyecek durumda olanları (işsizler, kalabalık aileler, düşük gelirli, ücretli çalışanlar vs.) bu "haraç"tan muaf tutan bir düzenleme yapmaya zorladı. Örgütlenen mücadele, oldukça önemli. Yasa tamamen iptal edilmemiş olsa dahi, küçük bir başarı elde edildi ve bu mücadele sonuna dek devam edecek.

Yunanistan'da "Ödeme!" dışında başka birçok mücadele de devam etmekte. Bu örnekler dayanışma ve kolektif çaba ile birçok şeyin başarılabilirliğini gösteriyor. Ve sadece bu da değil; bu mücadeleler dünyanın başka yerlerinde başka halklara da ilham veriyor: Tıpkı bugünlerde İspanya'da da ortaya çıkan benzer bir hareket "Yo no Pago" (Ödemiyorum) gibi...

Anketler Niçin Yapılır?

Mercan Doğan

mdogan@meydangazetesi.org

A) Fikirlerimizi Etkilemek İçin

B) Seçme Şansımız Olduğuna İnanmamız İçin

C) Politikalarını Empoze Etmek İçin

D) Siyaset Yaptığımızı Sanmamız İçin

E) Artık sadece yerel ve genel seçimler öncesi birer veri kaynağı olmaktan çıktı anketler. Özellikle son 2 sene içinde yapılan kamuoyu araştırmaları aracılığıyla "vatandaş"ın, sadece hükümetin ya da muhalefetin yaptıklarını beğenip beğenmediği tartışılmıyor. Güncel siyasi meselelere ilişkin anketlerle toplumun görüş, tutum ve kanaatleri birer istatistik veri haline dönüştürülüyor. Bu kamuoyu araştırmaları aracılığıyla dönemin toplumsal siyasi eğilimi belirlenmiş oluyor. Bu siyasi eğilim, siyasetçiler açısından gittikçe artan bir şekilde önemseniyor. Anketler, işletilen politikaların başarısını ölçmek adına az maliyetli, geri dönüşü her türlü olumlu, "nesnel" bir bilgi toplama işlemi.

Anket verilerine ilişkin Tayyip Erdoğan'ın "Anketleri yaptırmayan bir siyasi partinin nereden nereye geldiğini görmesi mümkün değildir." sözü, "müzakere süreci"ne ilişkin farklı kamuoyu araştırma şirketlerinin yaptığı anketler ve bu anketlerin yorumlarını içeren gazete haberleri ve televizyon programları, kamuoyu araştırmalarının ulaştığı boyutu görmemiz açısından önem taşımaktadır. Kamuoyu araştırmalarının ulaştığı boyut, tabii ki sadece gündelik siyaseti etkileme gücünü elinde bulunduran televizyon programları ve gazete haberlerini bu kadar meşgul etmesiyle ilişkili değil.

Kamuoyu Araştırmaları

Yirminci yüzyılın başlarında ABD'de, kamuoyu araştırmaları ilk kez gazeteler tarafından başkanlık seçimlerinde ne olacağını belirlemede kullanıldığında, tarihsel süreç içinde bu durumun nereye evrileceği ve siyaseti nasıl şekillendirileceği tahmin edilmiyordu. Yerel gazetelerden, ABD çapında yayınlanan ulusal yayın organlarına geçildiğinde; toplumsal ve siyasal olaylara yönelik artan ilgi kamuoyu araştırmalarını daha kapsamlı bir hale getirdi.

1936 senesinde George Gallup'un Roosevelt'in başkan olacağına yönelik tespitiyle beraber kamuoyu araştırmalarının niteliği değişti. İtibar edilmeyen kamuoyu araştırma şirketleri, saygın bir hale gelirken, şirketlerin kullandığı yöntemler her geçen sene gelişti.

Siyasette bu kadar saygın hale gelen kamuoyu araştırma şirketleri, aslında reklam şirketlerinin alt birimlerinden ibaretti. Reklama yapılan harcamalar arttıkça, şirketler bu alana yapılan yatırımlardan nasıl verim aldıklarını ölçmek için "pazar araştırma" bölümlerini kurmuşlardı. 1927'de iş adamı David Starch'ın kurduğu şirket, ilk pazar araştırma şirketi idi. Bu pazar araştırma şirketleri, zamanla kamuoyu araştırma şirketlerine dönüşüp belirli siyasi konularda ve belirli zaman aralıklarıyla araştırma yapmaya başladılar.

Türkiye'de kamuoyu araştırmalarının, 1980'lere kadar yabancı şirketler tarafından yaptırılıyor oluşu da; bu tarihten sonra ilk araştırma şirketlerinin kurulması da bu yüzden rastlantı değildi. Bu araştırmaların yapılması için "serbest" ve "rekabetçi" bir ekonomik sistemin ortaya çıkması beklenmişti. Araştırma yapılacak bir pazar kurulunca, şirketler de beraberinde geldi.

Şirketler Ne Araştırır?

Kamuoyu araştırma şirketlerinin, reklam şirketlerinin bir alt birimi olarak kurulmuş olması ne açıdan önemli? Anketlerle hedeflenen sonuçlar ve kullanılan yöntem mantığını anlamak açısından kamuoyu araştırma şirketlerinin kökeni önem taşıyor. Reklam şirketleri, tüketim kültürünün hızla artması (tüketimin bir kültür olarak belirginleşmesi) ile doğrudan ilintili. Kapitalizmin yaygın hale gelmesinde, yarattığı kültürün kabul edilmesinde reklamların rolü çok büyüktür. Pazar araştırma şirketlerinin elde ettiği veriler, şirket-

ler tarafından önceden belirlenen stratejilerin doğru işleyip işlemediğini, halkın bu stratejilere yönelik nasıl tepki verdiğini anlamakta kullanılır.

Yani, pazar araştırmaları "müşteri memnuniyeti"nden ziyade insanların tüketim eğiliminin belirlenip belirlenmediğini ölçmek üzere yapılır. Bu noktada, araştırmaya maruz kalan kişi edilgen durumdadır. Düşündüklerinin, belirlenen kapitalist eğilime ne kadar yaklaşmış ya da uzaklaşmış olduğunu ölçülür. Yaklaşmadıysa, piyasaya yeni ürünler sunulur. Kişinin seçimleri, düşünceleri, benliği değişene kadar bu araştırmalar sıklaştırılır ya da ürünler değişir.

Kamuoyu araştırmaları da aynı mantığın bir uzantısıdır. Araştırmalarla elde edilen veriler, yönetim iktidarını elinde bulunduranlarca dikkatle alınır. Veriler siyasi iktidarın politikalarının halkın eğiliminin belirlenmesi noktasında ne kadar başarılı olduğunu görmekte kullanılır. Planlanan siyasi hedefler doğrultusunda halkın siyasi seçimlerinin ve düşüncelerinin değişimi beklenir. Bu değişim, siyasi iktidar bireyler tarafından meşru olarak görüldüğü sürece mümkündür. Anket gibi kamuoyu araştırmaları, sunulan "siyasi ürünlerin" halk tarafından kabullenilmesi için yapılır. Kamuoyu araştırmaları sonucu, halkın siyasal beklentilerine uygun politik ürünler sunacak iktidarın, bu beklentileri belirleme etkisi, anketlerin çok da konuşulmayan tarafıdır. İstatistik biliminin siyasette armağanındaki kilit nokta, anket yapılan kişinin değişkenliğidir. Anket sonucu yoğunluklu olarak vatandaşın değişmesi ve bu siyasi iktidarı meşru görmesi hedeflenir.

Demokrasi Ölçüsü; Anketler

Özellikle "temsili demokratik" ülkelerde, temsilci seçilen partinin uyguladığı tüm politikalar belli aralıklarla vatandaşlara sorulur. Uygulanacak politikaya ilişkin genel

bir hoşnutsuzluk durumunda, hükümet konumundaki parti bu politikayı uygulamaktan vazgeçebilir. Uyguladığı herhangi bir politikaya ilişkin "vatandaşlarının" düşüncesini öğrenmek isteyebilir. Buradan çıkan verilere göre politika farklılığına gittiğinde meşruluğunu pekiştirmiş olur. Dolayısıyla, vatandaşlarının istediği gibi bir temsilci olabilme statüsüne kavuşur. Bu durum, o devleti yeterince "demokratik" kılar. Tabii ki bu durum devletler arası siyasi bir karizma kazanımıdır. Böylelikle siyaseten demokratik değerlere sahip devlet, bu evrensel değerleri tekrar üretir. Ve bu değerler daha nesnel değerler haline dönüşür.

Devletler sisteminde, bu tarz bir siyasi yapılanmaya sahip birçok batılı devlet, model konumdadır. Batılı olmayan devletlerin demokratiklik noktasında ne durumda olduğu, bu kamuoyu araştırmalarına ne kadar önem verip vermediğiyle ölçülür.

Yönlendirilebilirlik

Anketlerin alametifarikası, sonuçlarının ne olduğu değildir. Bu sonuçların etkileri ve kamuoyunu değiştirebilme gücüdür. Herhangi bir siyasi meseleye ilişkin anket sonuçlarının medyada yayınlanıyor oluşu, halkın nesnel bilgiye ulaşması vb. etik ilkelerle hiçbir şekilde alakalı değildir. Hedeflenen "gerçek" bilgisi gibi yansıtılan sonuçların, bireylerin siyasal eğilimleri üzerindeki etkisidir.

Burada sorun olarak görünen nokta, yapılan anketlerin sonuçlarının yanlış ya da yansız olması değildir. Siyasi hakikatlermiş gibi, görsel-basılı medya tarafından yansıtılan "bilimsel" araştırmaların halk üzerindeki etkisidir. Anket sonucundan hoşlansın ya da hoşlanmasın, iktidarı olumlayabilecek herhangi bir sonuç, bireyin gözünde siyasi iktidarı meşrulaştırmış olacaktır. Çünkü siyasal iktidar meşruluğunu, bu tarz bir sisteminin

bir parçası olmak zorunda bırakılan bireyin varlığından alır. Yani anketlere verilen her yanıtla birey, var olan yapının parçası olur.

Kamuoyu araştırmalarına katılan herhangi bir kimse, konuştuğu ya da eleştirdiği sonuçlar olsa da, araştırmaya dahil olduğundan dolayı yapılan araştırmayı olumlamıştır. Örneğin oy vermediği siyasal partinin hükümet olmasını eleştirse de, seçim sisteminin ya da siyasal katılımın sadece oy kullanmaktan ibaret olmasının, "oy kullanan vatandaş" için sorun olmaması gibi.

Aslında anketlerin yönlendirme etkisinin bulunduğu olgusu, istatistikçiler açısından da sıkça değinilen bir olgudur. "Güçlüden yana olma" özelliğinin insanı, genelin söylediğini olumlamaya ittiği de vurgulananlar arasındadır. Ancak bütün bu insanın doğasına ilişkin önyargılarla dolu psikolojik açıklamalar bir kenara, yapılan anketlerin, kamuoyu araştırmalarının devletlere geri dönüşünün ne olduğunun iyi gözlenmesi gerekir.

İletişim araçlarının ve teknolojinin ulaştığı boyut, bu gibi kamuoyu araştırmalarının sıklaşmasına ve bir siyasi ölçü olarak kullanılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu iletişim araçlarının ve teknolojinin hat safhada olduğu devletler de halkın yönetime daha fazla kattığı vurgusuyla "demokrasibilik" yalanı atılıyor, aynı pazar araştırmalarında olduğu gibi siyasi ürünlerin hedef kitleleri ve bu hedef kitle üzerindeki etkileri daha imalat aşamasında bellidir. Ürünlerin etkileriyle uyumlu eğilimleri olan "vatandaşlar" yaratma isteğini taşıyan iktidarlar, bu amaçlarına ulaştıkları ölçüde bilimin, teknolojinin, demokrasinin ve siyasi gerçeğin belirleyeni olacaklardır.

Özellikle iki dünya savaşı arasında gelişen propaganda tekniklerinin ulaştığı son nokta, kendini nesnel istatistik veriler üzerinden temellendirmeye çalışan devletlerdir. Yaşadığımız coğrafyada hegemonyasını sürdüren devlet de aynı "demokrasibilik" oyununu oynarken, kendini nesnel verilerle meşrulaştırmaya ve yaptığı anketler doğrultusunda belirleyeceği siyasi eğilimlerle yeni prototip vatandaşını oluşturmaya çalışıyor.

Son dönemde, özellikle yaşadığımız coğrafyada siyasi gündeme etkisi düşünüldüğünde kamuoyu araştırmalarına yönelik ilginin altında yatanlar dikkate alınmalı. Nesnel doğrularmış gibi sunulan bu propagandanın verilerinin ötesi sorgulanmalı. ABD başkanlık seçimlerinde istatistiklere yansıyan 119 milyon seçmene karşı oy kullanmayan 94 milyon kişi istatistik dışında bırakıldı. Devletin "siyaset"i içinde yer almayanlar, kamuoyu araştırmalarında ortaya çıkan istatistik verilerden çok daha öte, politik bir gerçekliğin yansımaları oluyor.

6 Kişilik İş İçin 40000 Başvuru

İş bulma umudu ile İş-Kur gibi kurumların kapısını aşındıran milyonlarca işsiz nispet yapar gibi bir haber. Avustralya, "dünyanın en iyi işi" diye duyurduğu işlerde çalıştırılmak üzere 6 kişi aradığını duyurunca, tamı tamına 40 bin kişi bu işlerde çalışmaya talip olduklarını, 'neden bu işi için uygun bir aday' olduklarını anlatan 30 saniyelik birer video yükleyerek bildirdi.

9 Nisan'da başvuru süresi dolan bu işlerde çalışacak "şanslı" 6 kişi, tam 100 bin dolar kazanacak. Peki ne mi bu işler: Festivallere katılarak düşüncelerini sosyal medyada paylaşmak, en iyi restoranlara gidip yemekleri değerlendirmek, turistler için yeni yerler keşfetmek, park koruculuğu, fotoğrafçılık ve vahşi yaşam bakıcılığı.

Kiracılar 10 Yıl Dolunca Kapının Önüne Koyulacak

Uygulamaya geçilecek yeni yasa düzenlemesiyle, 10 yılını doldurmuş kira sözleşmeleri "gereksiz bir şekilde" feshedilebilecek. Yani mal sahipleri, 10 yılı dolduran kiracıları hiçbir gerekçe göstermeden, faaliyet gösterdiği işyerlerinden ya da evden çıkartabilecekler. "Yıllar oldu, hep düşük kira", "Şu kiracıyı çıkaralım da, şu kadar hava parasına satayım burayı" diyen mal sahiplerinin cebini doldurmaya yarayacak yeni düzenleme, yıllardır kirada oturanları kapının önüne koymanın yolunu açacak.

10 yılı dolduran kiracılar, herhangi bir gerekçe gösterilmeden, 10 yılı izleyen yeni kira yılının bitiminden "üç ay önce" bildirimde bulunularak, 1 Temmuz 2014 tarihinden itibaren oturdukları evden ya da iş yerlerinden çıkartılacaklar. 10 yılını doldurmamış ancak 5 yılı geçmiş kira sözleşmelerinde ise mal sahipleri, "fesh haklarını", yani "kiracıyı evden atma haklarını" 1 Temmuz 2017 tarihinden sonra kullanabilecekler.

Üretici Fiyatları Endeksi ve Değişim Oranları'na(ÜFE) göre, özellikle bu yıl yenilenecek işyeri kira sözleşmelerinde, "eski kiracılar" mal sahibinin "yüksek oranda kira artışı" yapması söz konusuysa, Yeni Borçlar Kanunu'nun, "kiracının güvence vermesi, kira bedelini kiracı aleyhine düzenleme yasağı, kira ilişkisinin devri" gibi bazı maddeleri de 1 Temmuz 2020 tarihinden önce uygulanamayacak. Yani tüm kiracıların ev ve işyerlerinden atılmasının yasal zemini de hazırlanıyor.

Uygulamaya geçilecek bu yasa ile birlikte evlerinden atılan kiracıların sokak ortasında kalacağı belliyken, uzun yıllardır kirada tuttuğu evlerini ve iş yerlerini kentsel (rantsal) dönüşümün bu kadar yaygın olduğu dönemde "yüksek hava parası"na satacak mal sahiplerinin ceplerini bir hayli dolduracağı da açık.

%91 Kadınlar İşsiz

DİSK Araştırma Enstitüsü'nün yaptığı bir araştırmanın sonuçları işsizlik rakamlarının kadınların aleyhine olduğunu ortaya koydu. Buna göre Türkiye'de iş bulma umudunu yitiren 2 milyon 69 bin kişinin yarısından fazlası kadın.

Geçtiğimiz Aralık ayının verileri ne bakıldığında ise, her yeni 100

işsizin 91'inin kadın olduğu sonucu elde edildi.

Kadınların genel işsizlik rakamlarında oranı 11,9 iken artık iş bulma umudu kalmadığı için iş aramaktan vazgeçen kadınların sayısı da eklendiğinde bu oran 22'ye varıyor.

Açlık Sınırı 3000 Lira

Her ay yayınlanan açlık ve yoksulluk sınırı araştırmasının Mart ayı raporu yayınlandı: Açlık sınırı bin, yoksulluk sınırı üç bin lira.

Araştırma sonucuna göre Mart ayında dört kişilik bir ailenin tüketmesi zorunlu olan gıdalar için harcaması gereken tutarı ifade eden açlık sınırı bin lira; yine dört kişilik ailenin asgari şartlarda geçinebilmesi için harcamasını ifade eden yoksulluk sınırı ise üç bin lira olarak açıklandı. Mart ayında özellikle ulaşım, barınma ve sağlık harcamalarının arttığı belirtildi.

Açıklanan raporla bir kez daha görülüyor ki; 978 liralık asgari ücretle geçinmek zorunda bırakılanların açlık sınırını geçmesinin imkansız olduğu bir ekonomide paylarına düşen yine açlık, yoksulluk ve sefalet oluyor.

60 TL'lik Yeni Soygun Yöntemi

Bankalar, kredi taksitini gününden önce ödeyenlerin hesabından, gereksiz bir şekilde, "erken taksit tahsilatı" adı altında 60 Lira almaya başladı.

Konut kredisi borcunu erken kapatanlardan erken ödeme cezası alan bankalar şimdi de kredi taksitini gününden önce ödeyenlerden 60 TL'ye varan "erken taksit tahsilatı" olarak yeni bir soygun yöntemine başvurdu.

Bankalar kredi taksitlerini geç ödeyenlerden gecikme ücreti alınca, kredi ödemesi hafta sonuna denk gelenler hafta sonuna girmeden kredi taksitlerini ödediler. Kredi taksitlerini gününden önce ödeyenler bankadaki hesaplarını kontrol ettiklerinde ise bu kez "erken taksit tahsilatı" kesintisini gördüler. Başlatılan bu yeni uygulama çokça şikayet alırken, hırsız bankaların bu yolla kasalarını daha çok doldurup, vatandaşın cebini daha çok boşaltacağı ortada.

Üniversitelerde Devletin Siluetleri

Cenk Akarsu

Dicle Üniversitesi'nde üç gün boyunca devam eden, birçok farklı STK'nın ve milletvekillerinin devreye girdiği olaylar medyada çokça yer aldı. Üniversitelerde devrimci öğrencilere yönelik saldırılar zaman zaman basına yansısı da, Dicle Üniversitesi'nde başlayıp birçok üniversitede devam eden gerginlikler bu saldırılardan çok daha farklı. Özellikle İstanbul Üniversitesi'nde, olayların etkisi uzun bir süredir kendini gösteriyor. En son 56 öğrencinin gözaltına alınması, durumun ciddiyeti ve güncel oluşu açısından önemli.

Aslında üniversitelerde devrimci öğrencilere yönelik faşist saldırılar yıllardan beri sürmekte ve devlet eliyle bu saldırganlar kollanmaktaydı. Son dönem yoğun bir şekilde yaşanan saldırılar, diğerlerinden biraz daha farklı bir niteliğe sahip; saldırgan kesimlerin Hizbullah'a yakın konumu.

90'lı yıllarda, özellikle bölgede, Kürt Hareketi'ne karşı saldırılarıyla hatırlanan Hizbullah'ın en önemli özelliği devlet himayesinde gelişmesiydi. Bölgedeki stratejileriyle devletin, Kürt Hareketi'ne karşı tetikçisi konumunda bulunan örgüt, devletin her türlü desteğine rağmen istediği etkiyi bölgede yaratamamıştı.

Dicle ve İstanbul Üniversitesi'nde devrimci öğrencilere yönelik gerçekleşen saldırılarla beraber, devletin Hizbullah stratejisi yeniden mi canlanıyor sorusu akıllarda ilk oluşarlardı. Dicle Üniversitesi'nde saldırganların polisle iç içe konumu, gözaltı vb. işleme maruz kalmamaları, bu çevrenin kimin güdümünde hareket ediyor olduğunun kanıtıdır.

Sadece üniversitelerde değil, farklı birçok alanda milliyetçi-faşist gruplara karşı mücadele veren devrimcilere yönelik bir de Hizbullahçı grupların saldırıları için zemin hazırlanmaktadır. Dicle Üniversitesi olayları sonrasında, Hizbullahla ilişkisi olan STK'ların ve medyanın "devlet dili"ne yakın söylemleri bunun en açık göstergesidir.

Devletin bu yeni model saldırı stratejisinin hangi dönemde gerçekleştiği önemlidir. Hizbullah aracılığıyla hedefledikleri, söylemine sarıldığı "barış"tan çok uzaktır. Bu, devletin her zamanki ikiyüzlü politikasının bir yansımasıdır. Bir yandan sözde barışçıl ifadelerle topluma telkin veren devlet, diğer taraftan saldırılarına devam ediyor, hem de Hizbullah maşası ile.

Üniversitelerde Faşist Saldırlara Geçit Yok

Dicle Üniversitesi'nde Hizbul-kontra ve Polis İşbirliği

8 Nisan günü Dicle Üniversitesi'nde Kürt öğrenciler ve Hizbullahçılar arasında çatışmalar yaşanmıştı. Hizbullahçılar Kürt öğrencilere sopa, satır ve silahlarla saldırmış ve bu saldırıya hiçbir şekilde müdahale etmeyen polis yaşananların üstüne Kürt öğrencilere gaz bombalarıyla saldırmıştı. Çatışmada biri bıçakla olmak üzere, altı Kürt öğrenci yaralanmıştı. Üniversite çatışmaları sonrasında kullanılmaz hale gelmiş, Kürt öğrencilere saldıran Hizbullahçılar, polis eşliğinde kampüsten çıkartılmıştı. 10 Nisan gününe kadar devam eden çatış-

malarda ise biri ağır olmak üzere üç Hizbullahçı yaralanmıştı. Çatışmalar nedeniyle Dicle Üniversitesi'nde öğrenime ara verilmişti.

Üç gün süren çatışmalar sonrası düzenlenen operasyonlarda 61 kişi gözaltına alınmıştı. 51 kişi, 13 Nisan günü savcılık ve emniyet sorgularının ardından serbest bırakılırken 10 kişi tutuklanma talebiyle mahkemeye sevk edilmişti. Son olarak ise sekiz kişi "kamu malına zarar vermek", "güvenlik güçlerine saldırmak" ve "örgüte üye olmak" suçlamasıyla tutuklandı.

Dicle Üniversitesi'ndeki Saldırıları Protesto Edildi

10 Nisan Çarşamba günü DÖDEF'in (Demokratik Öğrenci Dernekleri Federasyonu) çağrısıyla, polis kovalamacası sonucu kendini Dicle Nehri'ne atarak hayatını kaybeden Murat İzol'un katledilmesine ve Dicle Üniversitesi'ndeki Hizbul-kontra saldırıları başta olmak üzere üniversitelerde yaşanan faşist saldırılara karşı Taksim'de bir yürüyüş ve basın açıklaması gerçekleştirildi. Açıklamayı okuyan Rojdam Karakaş, Kürt genci Murat İzol'un, polis tarafından öldürüldüğünü hatırlatarak, Dicle Üniversitesi'nde üç gündür süren çatışma ve saldırıların devletin provokasyonu olduğunu belirtti.

Karakaş, "Artık bu saldırılar karşısında görev üniversite gençliği-

nindir. Polislikle, rektörüyle, özel güvenliğiyle, taşeron faşist gruplarıyla bu abluka kırılmalıdır" dedi.

12 Nisan günü İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin Dicle Üniversitesi'nde Hizbullahçıların Kürt öğrencilere yönelik saldırısını protesto eyleminde ise yüzlerinin kapatan 30 kişilik bir grup tek bir getirerek taş, sopa ve soda şişeleriyle öğrencilere saldırdı. Açıklamanın ardından "Dicle'nin hesabı sorulacak" sloganları atan öğrenciler, üniversiteye toplu giriş yaparak kampüs içinde eylemlerini sonlandırdılar. Bir gün sonrasında İstanbul'daki üniversite öğrencileri yine Taksim Meydanı'nda toplanarak üniversitelerde yaşanan faşist saldırıları protesto etti.

Üçüncü Yargı Paketi İşkenceciye Ödül Oldu

1981'de İstanbul Asayiş Şube Müdürü, 1984'te İstanbul Emniyet Müdür Muavini, 1988'de Ankara Emniyet Müdürü, 1990'da İstanbul Emniyet Müdürü, 1992'de Erzurum Valisi, 1993'te Emniyet Genel Müdürü, 1996'da Adalet ve İçişleri Bakanı... Devletin birçok biriminde görev yapmış Mehmet Açar, bu toprakların en meşhur işkencecilerinden. Sayısız işkencenin, gözaltında yaşanan kayıpların, ölümün faili olan Mehmet Açar, Üçüncü Yargı Paketi'nin getirdiği değişikliklerle tutuklu bulunduğu Aydın Yenipazar Kapalı Cezaevi'nden tahliye ediliyor. Devletin yasası, işkenceciye ödül oluyor.

"Susurluk Davası"ndan 5 yıl hapis cezasına mahkum edilen Açar, Üçüncü Yargı Paketi'nin getirdiği "şartlı tahliyesine bir yıl kalanlara, yarıyağık cezaevine gitmeden denetimli serbestlik imkânı" tanıyan düzenlemeyle serbest kalacak. Görev yaptığı süre içerisinde Özel Harekat Dairesi'ni, işkenceci özel timleri kuran ve çarptırıldığı hapis cezasını "otel gibi bir cezaevinde" geçiren Açar, değişen yargı paketiyle birlikte tahliye olacak.

Daha önce de Bahçelievler Katliamı hükümlüleri Ünal Osmanoğlu, Bünyamin Adanalı ve 12 Eylül öncesi işlediği cinayetler sebebiyle üç kez idama mahkum edilen, cezaevinden iki kez firar eden ve en son Almanya'da yakalandıktan sonra Türkiye'ye iade edilen Muhsin Kehya da Üçüncü Yargı Paketi'yle birlikte serbest bırakılmıştı.

Devlet değiştirdiği yasalarıyla, yargı paketleriyle yine işkencecisi koruyor, kolluyor. İşkenceci Eski Adalet Bakanı Mehmet Açar'ın tahliyesi ile birlikte kemikleri bile bulunamayan yakınlarını aramaya devam eden Cumartesi Anneleri'nin sesleri yankılanıyor: Unutmadık Açar, peşindeyiz...

SAĞLIK BAKANLIĞININ AŞILARI BAYAT ÇIKTI

Şırnak'ta beşli karma aşılar bayat çıktı!

Mart ayının sonunda Şırnak'ta, bulaşıcı hastalıklara karşı Sağlık Bakanlığı tarafından dağıtılan 5'li karma aşıların bayat çıkması, yeni bir sağlık skandalı yarattı. Dağıtılan merkezlerde çocuklara uygulanan aşıların bir kısmının bayat olduğunu gören Cizre 2 No'lu Aile Sağlık Merkezi çalışanları, yapılan ihmalkârlığı fark ederek, aşı uygulamasını durdurdu. Durumu fark eden çalışanlar aşıları iade edip, yaşananlarla ilgili tutanak tuttu. Bayat aşı skandalının ortaya çıkmasının ardından Şırnak İl Sağlık Müdürü Ahmet Barış'ın yaptığı açıklamalara, devletin dağıttığı bu aşıların "ne kadar sağlıklı" olduğunu bir kez daha tartışmaya açtı. "Aşıların sağlık açısından sakıncası yoktur. Bir ay sonra tekrar 9 kişiye aşı yapılacaktır. Yapılan aşıların tarihinin geçmesi zarar vermez." diyen Sağlık Müdürü bu açıklamasıyla, daha önce yaşanan bayat aşı skandalları sonucu sakat kalanları, felç olanları ve hatta hayatlarını kaybedenleri yok saydı.

2000-2002 yılları arasında Muş'ta aşı olan çocukların, yapılan bozuk aşılar sonucu geri dönülemez beyin hastalığı SSPE (Subakut sklerozan panensefalit) hastalığına yakalandıkları yıllar sonra fark edilmiş, Muş İl Sağlık Müdürü Kenan Akpolat ise tıpkı Şırnak İl Sağlık Müdürü gibi "Gönül isterdi ki bu vakalar görülmesin" demiş, yaşanan skandalı görünmez kılmıştı. 2009 yılında da İzmir'de kullanım süresi dolan kızamıkçık aşıları hamile kadınlara uygulanmış, çocukların sakat kalma riskine karşı 60 kadın kürtaj olmak zorunda kalmıştı. Aile hekimliği için

pilot il seçilen İzmir'de yapılan bu uygulama sonrasında Sağlık Bakanlığı yapılan suçlamaları kabul etmemiş, "gebe iken aşı olan kadınları ve aşı olduktan sonra gebe kalan kadınları" suçlamıştı.

Geçtiğimiz Ocak ayında ise Ankara Mamak Alp Er Tunga İlköğretim Okulu'nda yapılan karma aşının bir ay sonra, Şubat ayında, birinci sınıf öğrencilerine tekrar yapılmasıyla gündeme gelen Sağlık Bakanlığı ailelere "ikinci aşının yan etkisinin olmadığını, aksine çocukların bağışıklık sistemini güçlendirdiğini" iddia ederek olayı örtbas etmeye çalışsa da, bazı öğrencilerin rahatsızlanması sonucu başarılı olamamıştı.

Bayat aşılar 90'lı yıllarda özellikle Kürt çocuklarına yoğun şekilde uygulanmıştı. Eski Sağlık Bakanı Osman Durmuş ve Başbakan Tansu Çiller Dönemi'nde son kullanma tarihi geçmiş aşılar Güneydoğu'ya yollanmış, sayısız çocuk hastalanmış, felç geçirmiş, sakat kalmış, hayatını kaybetmişti. 2007'de Diyarbakır Çocuk Hastanesi açılışında konuşan dönemin Sağlık Bakanı Recep Akdağ ise bayat aşı sonucunda geri dönülemez hastalıklara yakalananların failinin devlet olduğunu kabul etmiş, "Geçmişte yapılan hatalar şimdi karşımıza çıkıyor" demişti.

Son olarak Şırnak'ta yaşanan bayat aşı skandalı, sağlığa ilişkin gerçeğin değişmediğini bir kez daha gösterdi. Her alanda olduğu gibi sağlık alanında da yeni skandallar yaratan ve skandallar üzerinden konuşan devlet bir kez daha söyledi: "Bayat aşı skandalı" sürüyor.

"Ben Hastamı Avucundan Tanırım"

Mercan Doğan

mdogan@meydangazetesi.org

2012 yılının Temmuz ayında Konya'da başlatılan pilot uygulamanın ardından 20 ilde 4 aydır denenmekte olan "Avuç İçi Kimlik Doğrulama Sistemi", Nisan ayından itibaren tüm özel ve üniversite hastanelerinde uygulanmaya başlandı. Uygulamayla beraber bu yaza damgasını vurması beklenen sözleri devlete, müziği Fujitsu adlı şirkete ait olan türküyü hatırlayalım;

Ben hastamı avucundan tanırım dı-rı-rım-rım

Sağlığı parayla alıp satarım dı-rı-rım-rım

Eğer bir sosyal güvencen yoğ ise dı-rı-rım-rım

Ölünü bile rehin tutarım amaney

Diğerleri gibi, bu türkünün de elbet bir hikayesi var:

Çocukluğumuzda, eve çocuklu misafir gelecekse oyuncaklarımızı saklamamız ve paylaşmamamız gerektiğine dair bir kural vardı. 6 yaşındayken, kuralları pek bilmez iken, ben bu kuralı iyi bilirdim. Bir gün, annemi, küçük defter gibi bir şeyi üst komşumuz Münevver Teyze'ye verirken yakaladım. Önce anlamadım, ama yüzlerindeki ifade çok tanıdıktı. Benim bile oynamamam gereken porselen bebeğimin sarı saçları, kuzenimin parmaklarının arasında yakalanmıştı. Hem kara kuruyduk, hem bizim saçımız deyip yırtamadık. Babam "Polise vercem sizi!" demişti, yarabbim bizdeki ne tedirginlik! Annemle Münevver Teyze'nin yüzünde ki ifadeyi bu deneyimimden tanımıştım, kesin yasak bir şey yapıyorlardı. Neyse onları polise falan vermedim. Annem, Münevver Teyze'nin sağlık karnesine -küçük defter gibi şey- ihtiyacı olduğunu, iyi bir şey yaptığını, ama babama söylememem gerektiğini anlattı, ikna oldum.

Aradan yıllar geçti. Önce sağlık karneleri kaldırıldı, usulsüzlüğün önüne geçmek için. Hastanelerde Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) sisteminden kimlik numarasıyla onay alınmaya başlandı. Anladım ki; efendilerin ceplerini doldurmasına değil, annemle Münevver Teyze'nin yaptığına deniyormuş usulsüzlük. Usulsüzlük bu uygulamayla da durdurulamayınca, "Avuç İçi Kimlik Doğrulama Sistemi"ne geçilmesi kararlaştırıldı.

Özet olarak hastaları avucundan tanıyan bu sistem nasıl mı işleyecek? Nisan ayı itibarıyla hastaneye ilk gidişimizde "nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı veya pasaporttan" biriyle kimliğimiz tespit edilecek. Ardından avuç içi damar okuma cihazıyla elde edilen biyometrik veri, hastane tarafından SGK veri tabanına kaydedilecek ve bizden taahhüt belgesi alınacak. Sonraki gidişlerimizde, kaydedilen avuç içi damar görüntümüzden tanınacağız. Sistem, avuç içinden kimliği sorgulanan hastaya onay vermezse, tedavi masraflarını SGK karşılamayacak. Kendi adına başkasının sağlık hizmeti almasını sağlayan kişiden, tedavi ücretinin iki katı, kanuni faiziyle tahsil edilecek. Bu kişiler hakkında SGK'yı zarara uğratmaktan suç duyurusunda bulunulacak.

"Yapamazlar" diyenlere, Fujitsu Türkiye ve Balkanlar Genel Müdürü Halit Zaim cevap veriyor: "Sistem yaklaşık 4 aydır 20 ilde kesintisiz çalışıyor. 1 Nisan itibarıyla 81 ildeki 3 bin kadar hastane aynı teknolojiyi kullanmaya başlayacağız. Yaklaşık 15 milyon dolara mal olacak projeye ilgili çalışmalarımızı tamamlamak üzereyiz."

Belli ki yapacaklarını yapmışlar, mesele bizim ne yapacağımız. Küçükken akşamlarımı Hizbullah'ın domuz bağlarıyla, kol-bacak kesmeli infazlarıyla dolu televizyonun karşısında geçirip tedavi edilemez psikolojik yaralar almış olsam da, aman diyeyim! Avuç içi için kol kesmeye- lim. Biraz çocuk aklımızı ve yaratıcılığımızı kullanalım, düşman teknolojisini geliştiriyorsa, biz de usulsüzlüklerimizi geliştirelim.

"UTANÇ" İÇİNDE UYU THATCHER

İngiltere'de işçi sınıfı düşmanı olarak bilinen Thatcher'in ölüm haberi coşkuyla kutlandı

Britanya'nın en uzun süre iktidarda kalmış eski başbakanı Margaret Thatcher'ın ölümü, hem Britanya'da hem de dünya kamuoyunda çokça yer etti. 1979-1990 yılları arasında Birleşik Krallık Başbakanı olan Thatcher, görevde olduğu süre içerisinde getirdiği uygulamalarla kapitalizmin Britanya'daki uygulayıcısı olmuştu. ABD Başkanı Ronald Reagan'la işbirliği yaparak dünya ekonomisinde belirleyici olan, uygulamaya koyduğu liberal politikalarla Britanya'da emekçileri sömüren, ekonomiyi enkaza çeviren Thatcher, iktidarda olduğu süre boyunca patronlardan alınan vergileri azalttı, zengini daha da zenginleştirip yoksulu daha da yoksullaştırdı.

Ölümünün ardından Margaret Thatcher karşıtları Britanya sokaklarında kutlamalar yaptılar. İskoçya ve İrlanda'da "Cadıdan Kurtulduk" sloganıyla sokaklara dökülen yüzlerce insan, kapitalizmin Britanya'daki uygulayıcısının ölümünü kutladı.

Margaret Thatcher'ın ölümünden sonra "Devlet Cenazesine Hayır" başlığıyla bir kampanya başlatan Thatcher karşıtları, Margaret Thatcher'ın cenazesinin "özel sektör tarafından fonlanıp idare edilmesi"ni isterken; yönetmen Ken Loach ise "Cenaze törenini ihaleye açalım, en düşük fiyata verenlere bırakalım... Kitleli işsizlik, fabrika kapatma, telef olmuş bir toplum, bütün bunlar onun mirası. Bir savaşıydı ve düşmanı İngiliz işçi sınıfıydı" açıklamasını yaptı.

Uyguladığı politikalar nedeniyle "Demir Leydi" lakabını alan ve yoksullaştırdığı bir neslin nefretini toplayan Margaret Thatcher, bu topraklarda da özelleştirmelerin, liberal politikaların etkileyicisi oldu. Thatcher döneminde başbakanlık yapan Turgut Özal, onun izlediği politikadan etkilenecek ekonomiyi IMF'ye açmış, özelleştirme uygulamalarına başlamış ve ekonomik adaletsizliğin en belirleyici isimlerinden olmuştu.

SAVAŞ İÇİN YENİ BİR BAHANE Mİ?

ABD 11 Eylül Sonrasında Ortadoğu Savaşını Başlatmıştı. Şimdi 15 Nisan Sonrasında Ya Savaşın Dozu Artacak Ya da Yeni Bir Savaş Başlayacak

ABD'nin Massachusetts eyaletinin en büyük şehri Boston'da 15 Nisan günü düzenlenen maratonda art arda iki patlama yaşandı. Ülkenin "en eski ve en prestijli maratonu" olarak bilinen Boston Maratonu sonrası yaşanan patlamalarda 3 kişi yaşamını yitirirken, 200'e yakın kişi yaralandı. Boston'un merkezi konumundaki caddesinde gerçekleşen maratona yüzlerce kişi yarışmacı, bir o kadar kişi de izleyici olarak katılmıştı. Bitiş çizgisine yakın bir bölgede art arda gerçekleşen iki patlama büyük bir paniğe sebep oldu. Patlama ardından yapılan açıklamalarda FBI durumu terörist bir saldırı olarak değerlendirdi ve ABD'de "genel terör" uyarısı yapıldı. Bu çerçevede şehir uçuşlara kapatılırken, uzaktan kumandalı bomba ihtimaline

karşı kentteki cep telefonları da kullanıma kapatıldı. New York ve Washington'da önlemlerin artmasına, Beyaz Saray'a ziyaretçi giriş çıkışının yasaklanmasına sebep olan patlamaların ardından ABD'de genel bir panik havası esiyor.

ABD daha önce, 11 Eylül 2001'de, tarihindeki saldırıların en büyüklerinden birini, El Kaide tarafından New York'ta bulunan Dünya Ticaret Merkezi kulelerine yapılan saldırıyla yaşamıştı. El Kaide üyeleri kaçırdıkları uçakları ikiz kulelere çarptırarak, "11 Eylül Olayları" olarak adlandırılan saldırılar sonrasında üç bine yakın kişi hayatını kaybetmişti.

ABD 11 Eylül'ü gerekçe göstererek önce 2001 yılında Afganistan'ı,

ardından 2003 yılında ise Irak'ı işgal etmişti. Devam etmekte olan Afganistan İşgali'nde bugüne kadar 40.000'e yakın sivil hayatını kaybetti ve halen birçoğu kaybetmeye devam ediyor.

11 Eylül'de yaşanan saldırıları bahane gösterip, bu "saldırıların yarattığı mesrulukla" Ortadoğu'da işgale başlayan ABD, başlattığı savaşlarla bugüne dek istatistikî imkansız ölümlere, yıkımlara sebep oldu. Son olarak Boston'da yaşanan saldırı sonrasında da yine "terör saldırısı" sinyallerini vermeye başlayan ABD'nin yeni bir işgale, savaşa, yıkıma hazırlanıyor olma ihtimali ise şimdiden tartışılmaya başlandı.

Savaşın Fırsatçıları

“ Savaşların galip ve mağlubunun olamayacağını sebebi, savaşların küreselleşmiş kapitalist sistem içinde finanse ediliyor oluşudur.

2003 'ün Mart ayında, dünya televizyonlarından canlı yayınlanan bir savaş izledik. Öncesi ve sonrasıyla yüksek bütçeyle oluşturulmuş bir film gibiydi. Yüksek bütçeli olduğu doğrudu, ancak 40 bine yakın insanın ölümü, yaşananın gerçekliği açısından vurucuydu. ABD ve Birleşik Krallık öncülüğünde oluşturulmuş askeri güçler *Özgürleştirme Operasyonu* adı altında Irak'ı işgal etmişti.

İşgalin nedeni kitle imha silahlarıydı. Birleşmiş Milletler Doğrulama ve Teftiş Komisyonu kimyasal silahların varlığı konusunda kanıtın olmadığını belirtmesine rağmen işgal gerçekleşmişti. Saddam Hüseyin'in otoriter rejimi, El Kaide ile olan ilişkileri diğer nedenler arasındaydı. İşgal sonrasında, kimyasal silah meselesine ilişkin herhangi somut kanıt olmadığı anlaşılmasına rağmen, işgal uluslararası meşruiyetinden hiçbir şey kaybetmedi. George W. Bush'un PATRIOT ACT'i, "demokrasi getirmek" olarak adlandırıldı ve meşru sayıldı.

Mary Kaldor, uluslararası sistemde var olan yeni savaşları eski savaşlardan ayırıyor. Devletlerarası egemenlik çekişmelerinden kaynaklanan savaşların yerine, devletlerin ve devlet olmayan birimlerin siyasi ve ekonomik çıkarları çerçevesinde gerçekleşen yeni savaşların belirlediğini vurguluyor. Şirketler, paralı askerler, sivil toplum kuruluşları, uluslararası örgütler de yaşanmakta olan savaşlarda bir taraf. Bir taraf çünkü küresel yapıyı oluşturan siyasi, ekonomik iktidarların bir kısmı konumunda bu kurumlar. Kaldor, güncel savaşların "küresel değişime ayak uyduramayan, meşruiyeti yaramış ülkelerde" görüldüğünü belirtiyor.

Uzun bir süredir Suriye'de devam etmekte olan durum bunun en güncel örneği konumunda. Suriyeli muhaliflerin Türkiye kampları, Patriotlar, ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin muhaliflerin ordularını nasıl eğittiklerine ilişkin açıklamaları, politik ve ekonomik ambargolar, uluslararası toplantılarda muhaliflerin liderlerinin artık Suriye'yi temsil ediyor olma durumu...

Suriye, devlet ve devlet olmayan birimlerin öznesi oldukları savaşları anlamak açısından çok önemli bir konumda bulunuyor.

Mevcut "küresel değişimi" oluşturan iktidar odaklarının karşısında meşruiyetini kaybeden sadece Suriye değil. Özellikle Soğuk Savaş sonrası oluşan, küresel kapitalizmle iç içe konumda bulunan devletler sisteminde, "güvenlik" kavramı olabildiğince önem kazandı. Uluslararası güvenlik, bu küresel değişimin vazgeçilmez değerlerinden biri. Afganistan'ın işgali de, Irak'ın işgali de aynı güvenlik değerleri neden gösterilerek gerçekleşti.

Güvenlik vurgusunun yapıldığı bir başka mesele, İsrail'in İran'a müdahale konusundaki ısrarcılığıydı. Suriye'deki hareketliliğin başlamasından hemen önce, başbakan Netanyahu'nun İran'ın elinde nükleer silahlar olduğunu ve her geçen gün bu silahların daha büyük tehlike arz ettiğini belirten konuşması, 2003'teki işgalin öncesinden ne kadar farklı? *Mavi Marmara*'ya ilişkin Obama telkinli özrünün altında farklı siyasi-ekonomik hesapların olduğunu tahmin etmek için kahin olmaya gerek yok. Golan Tepeleri stratejisi, Gazze ve Batı Şeria'da değişen politikalar, bir yandan devam eden bombardıman öte yandan dillendirilen iki devletli çözümler "güvenlik" temelli uluslararası sistemden bağımsız okunamaz.

Kaldor, yeni savaşlarda kesin galibiyet ve kesin mağlubiyetin olamayacağını vurguluyor. Bunun bir sebebi, "güvenliksiz" durumun ortadan kaldırılmasının bir galibiyet olarak nitelendirilmediğidir. Geçtiğimiz Ocak ayında, Mali'nin kuzey bölgesini elinde tutan, Mağrip El-Kaidesi ile bağlantılı örgüt Ansar Dine'yi buradan çıkartma bahanesiyle Fransa'nın Mali işgali bu duruma örnek olabilir. Afrika ve dolayısıyla dünyanın geri kalanının "güvenliğini sağlamak" adına Mali'yi işgal eden Fransa, bölgenin güvenliğini sağladıktan sonra, bu durumu bir savaş galibiyeti olarak uluslararası medyaya yansıtmadı.

Bu savaşların galip ve mağlubunun olama-

yacağının bir başka sebebi de, savaşların küreselleşmiş kapitalist sistem içinde finanse edilmesi oluşudur. Yaratılan savaş durumu, siyasi ve ekonomik iktidarlar açısından bir fırsat niteliği taşıyor. Fırsatı değerlendirip savaşa herhangi bir şekilde müdahil olan (bu müdahillik her nasıl olursa olsun), küresel değişimin ya da siyasi meşruiyetin sağlanmasında bir aktör oluyor.

Örneğin, Mali işgalinde Fransa'nın Afrika'da yeni-kolonici arayışlar içinde olduğu konuşulurken, Mali'nin kuzeyine ilişkin hesapları olan enerji şirketi Avera'nın fırsatçılığı hiç gündem olmadı. Ya da Irak işgaliyle bölgeden bir hayli "geri dönüş" elde eden ABD gündem olabilirken, savaşı fırsat bilen emlak zenginleri ya da enerji şirketleri gündem olmadı. Aynı Suriye hesapları yapan yerel ve küresel şirketler gibi (hatta "Arap Baharı"nın etkili olduğu coğrafyada hangi devletlerin, hangi küresel ve yerel sermaye gruplarının "fırsattan istifade ettiğinin" konuşulmaması gibi).

Görsel-işitsel medyada savaş, iki farklı siyasi gücün, devletler sistemi dahilinde karşı karşıya gelmesi gibi yansıtılıp, bir tarafın savaş sonrası galip gelerek mevzubahis sistemdeki konumunu güçlendirdiği üzerinde durulurken; savaş durumunda küresel değerlerin bekçisi konumundaki örgütlerin (BM, AİHM vb.) meşruiyetinin artması ve bu örgütler temelli sistemin kendini daimi üretiyor olma durumu sorgulanmadı. Savaş durumunda sivil toplum kuruluşlarının (Kızıl Haç, Dünya Sağlık Örgütü vb.) yardım adı altında nasıl bir ideolojiyi değerli kılıyor olduğu sorgulanmadı. Sermayenin savaşın hüküm sürdüğü coğrafyalardaki "daha kolay mobilize" oluyor konumu, devletlerin siyasi kazanım rekabetlerinin gölgesinde görünmez kılındı.

Birçok siyasi ve ekonomik odağın, meşruluğunda hemfikir olduğu "uluslararası sistem" ve bu sistemin güvenliği korunmak adına savaşlar yaşanırken, "savaşın fırsatçıları" kendi kısa ve uzun dönemli hesaplarını gerçekleştirmeye devam ediyor.

Kuzey Kore Savaş Hazırlığı mı Yoksa Kapitalist Ekonomiye Geçiş Hazırlığı mı Yapıyor?

Dünyadan haberler başlığı altında Kuzey Kore'ye ilişkin bir şeyler bulabilmek her zaman mümkün olmuyor. Küreselleşen dünyada Kuzey Kore'nin bu "kapalı devre" politikası, özellikle küreselleşmenin yararlarından dem vuranlar açısından acımasızca eleştiriliyor. Geri kalmış, despot, totaliter gibi kavramlar Kuzey Kore'nin uyguladığı iç politika için sıkça kullanılan sıfatlar. Küreselleştikçe "özgürleşen" bir dünyada asla olmaması gereken bir ülke Kuzey Kore. Hele hele komşusu sosyalist Çin bile dünyaya açılırken. Tabii ki bu tarz eleştirilerin büyük bir çoğunluğunun altında yatan hesapların, küresel sermayenin denklemleriyle ilişkili olduğu açıktır.

Son dönemde uluslararası siyasi meselelere ilişkin Kuzey Kore'ye yönelik artan ilgi, medyaya da yansıyor. Yeni lider Kim Jong-un'un nükleer tehdidinin medyada yer alması çok da yeni bir durum değil. Babası, eski lider Kim Jong-İl'in de benzer nükleer tehditleri, uluslararası arenada Kuzey Kore'ye ilişkin neredeyse tek bilgiydi. Ancak yeni lidere (ve onun iktidardaki devlete) yönelik ilgi, nükleer tehditten çok önce başladı. İşin tuhaf yanı, son nükleer tehditten önce Dennis Rodman gibi ünlü ABD'li basketbol oyuncusunun Kuzey Kore'yi ziyaret etmesi, yeni liderle samimi ilişkisi gibi Kuzey Kore'yi olumlu gösterecek haberlerin medyada yer almasıydı. Yeni lider Kim Jong-un da, Kuzey Kore de bu olumlu uluslararası pozisyonundan çok mustarip gibi görünmüyor olsa da, son

nükleer tehdit akıllarda soru işareti uyandırdı.

Kuzey Kore önce Kaesong Endüstri Bölgesi'nden işçilerini çekti ve Güney Koreli yöneticilerin bölgeye girişini engelledi. Sonra da Güney Kore'deki elçilikleri ve turistleri ülkeden çıkarmaları konusunda uyardı. Bu süre içerisinde Kuzey Kore ordusunun "savaşa hazırlık" propaganda videoları sadece Kuzey Kore televizyonlarında değil, karşı propaganda için sosyal paylaşım ağlarında, haberlerde vb. görsel medyada yer aldı. Bu görüntülerin karşı propaganda amacıyla, küresel medyada yayınlanması, Kuzey Kore'nin bu nükleer savaş tehdidinde hiçbir şekilde haklı olamayacağı hissiyatını yarattı. Yeni teknoloji ve iletişim aygıtlarının, bir savaşın meşruluğu noktasındaki etkisini son örnekle görmüş olduk.

Kuzey Kore'nin, uluslararası balistik füzelere başlık üretmek için, uranyum zenginleştirme programını gerçekleştireceği bir tesis açması ve bunları kullanacağını söylemesinin, "hiçbir şey yokken, şimdi nereden çıktı bu nükleer savaş" sorusunu akıllara getirmesi de aynı karşı propagandanın bir parçası. Kuzey Kore'nin bu tehdidinin, ABD ve Güney Kore'nin ortak düzenlediği askeri tatbikattan sonra olması, nükleer gündemin çok da konuşulmayan yanıydı. ABD'nin bu ortak tatbikat sonrası Güney Kore'ye B-2 bombardıman uçağı göndermesi de...

Bu tarz nükleer tehdit Kuzey Kore tarafından daha önce birkaç sefer yapılmasına rağmen, son olanı farklı kılan durum neydi?

İlki Kuzey Kore'yle ilgili. Kuzey Kore, Kore Savaşı'ndan bu yana bu kadar sert bir üslupla bir tehditte bulunmamıştı. İkincisi, Güney Kore ve ABD'nin önceki tehditlerde olduğu gibi bir tavır takınmamasıydı. İki devlet de, bu tehdidi alttan almadı ve saldırıya hazır olduklarını belirtti. Bu tarz bir karşı çıkışta, Çin'in tavrı da önem taşıyor. Genelde arabulucu konumda olan Çin, Kuzey Kore'nin tavrından rahatsızlığını dile getirdi.

Kuzey Kore ordusu, ABD ve Güney Kore'yle baş edemeyecek kadar zayıf olmasına rağmen; hatta ABD, Japonya ve Güney Kore'nin anti-balistik kapasitesi Kuzey Kore'nin nükleer tehdidini karşılayabilecek bir durumdayken, bu devletlerin uygulayacakları herhangi ekonomik ambargo Kuzey Kore'nin ekonomisini sarsabilecekken, Kim Jong-un neden böyle bir çıkış yaptı?

İç Politikada Karmaşa, Beklenen Ekonomik Bunalımlar

Kuzey Kore'deki Juche doktrini, devlet liderine sorgulanamaz bir meşruluk sağlıyor olsa da, tek ve güçlü liderlik konumuyla babasının yerini almasına rağmen Kim Jong-un, bu durumu biraz gizlilik ve propagandaya borçlu. Parti

yöneticileri ve liderin etrafındaki generallerin de yönetimde Kim Jong-un'u yalnız bırakmadığı açık. Böyle bir çıkış Kim Jong-un'un tecrübesizliği gibi görünüyorsa bile, parti yöneticileri ve generaller iç politikada kendi güçlü konumlarını korumak için böyle bir yol seçmiş olabilirler.

Gri Piyasa (Paralel İthalat)

Bir kişi ya da şirketin bir malın üreticisiyle bağlantısız olarak, bir malı bir ülkede ucuza alıp başka ülkede pahalıya satması olayı. Karaborsaya benzese de çoğunlukla yasadışı değildir. Devletin iç piyasada yetersiz kaldığı durumlarda, bu tarz bir kaçak ekonomi oluşmasına göz yumduğu söylenebilir. Kuzey Kore'de de mal alımı ve satımında bu tarz bir ekonomik işleyişin olması, komünist bir ekonomi işlettiğini savunan bir devlet açısından büyük bir soru işaretidir. Yakın bir tarihte Kuzey Kore'de benzer yöntemlerle Coca Cola'nın satışa sunulması, uluslararası medyada geniş yer bulmuştu.

İyi analiz edildiğinde Kim Jong-un rejiminin birçok iç sorunla boğuştuğunu görmek mümkün. Ekonomik reformlar Kuzey Kore için bir zorunluluk gibi görünüyor. 2015'te ulusal refaha ulaşılacağına bir devlet propagandası olduğunun herkes farkında. Bunun en büyük göstergesi, "gri piyasa"nın ekonomideki etkisi. Ancak böyle bir ekonomik yöntemle, Kuzey Kore ekonomisi içinde bulunduğu durumu idare edebiliyor. Gerçekleştirilmesi beklenen ekonomik reformlar, Kim Jong-un için tehlikeli. Çin usulü ekonomik reformlar, liderin statüsünün altını boşaltabilir. Eğer Kim Jong-un başarısız bir ekonomi politikası işletirse, eleştiriler yükselecektir.

Kuzey Kore'nin "Siz hepiniz, ben tek" stratejisi, yakın gelecekte karşılaşılabilecek beklenen ekonomik bunalımları gizlemeye yönelik olabilir.

Sarı Denizdeki Kestirilemez Siyasi İktidar Dengesi

Kuzey Kore'nin siyaset yürüttüğü coğrafi

alanın hemen etrafındaki coğrafyadaki devletlerin, son dönem bölgedeki politika seçimlerinin, Kuzey Kore'yi böyle bir tehdide itmiş olabileceği nedenler arasında.

Park Geun-hye'nin Güney Kore'de, Shinzu Abe'nin Japonya'da yeni dönem siyaset tarzlarının son derece saçıcı etkileri en çok da dış politikada görülmekte. İki liderin de bu tarz çıkışlarda geri adım atmayan tarzı, saldırgan beyanatları ve müttefikleri ABD ile bölge üzerine ilişkileri Kuzey Kore'nin politikasında etkili olabilir. Obama'nın yeniden seçimiyle, Washington'un gündeminde Pasifik'in olacağı biliniyordu. "Pasifik Çağı" için vakit kaybetmeden, Avustralya, Vietnam, Endonezya ve Myanmar ile ilişkiye geçildi. Güney Kore ile birlikte gerçekleştirilen, Çin'den çok da eleştiri almayan askeri tatbikatlar, Kore'nin ABD için önemini bir kez daha gösterdi.

2003'te açıklanan nükleer program, 2005'teki Altılı Görüşmeler, 2006'da ilk nükleer test, 2008'de Uluslararası Atom Enerji Enstitüsü'nden denetlemecilerin denetimine izin verilmemesi, 2009'da ikinci nükleer test gibi çıkışlarla Kuzey Kore istediği etkiyi yaratmış ve "politik açıdan başarılı" anlaşmalar yapmıştı. Bugünkü çıkışın nedeni de, böyle bir "başarı" isteği olabilir.

Büyük Küresel Güçlere Karşı Nükleer Güç

Kuzey Kore'nin bu tehditlerini, irrasyonel ve tutarsız bulmayanlar da var. Nükleer güçle yapısal bir dönüşüme girdiği vurgusunu yapan Kuzey Kore'nin bu tarz bir çıkış yapabilmesi, direnebilme kapasitesini göstermesi adına önemli. ABD ile "iki eşit güç" gibi masaya oturabilme kudretini bu tarz "tehdit politikaları"na borçlu.

Rusya, Çin, ABD, Japonya ve Güney Kore gibi dünyanın büyük güçlerine karşı izlediği bu strateji, Kuzey Kore'nin siyasi varlığını devam ettirmesine olanak veriyor. Böylelikle Kim Jong-un dış siyasette yaptığı etki, "devletin bağımsızlığı ve özgürlüğü"nü koruyabildiği için Kuzey Kore'de de meşruluğunu pekiştirebiliyor.

Tehditler ciddiye alınırsa, iki farklı senaryo mümkün görünüyor. Daha önceki tehditlerde olduğu gibi Seul ve Washington anlaşmayı tercih ederse bir güvenlik anlaşması gerçekleşebilir. Böylelikle yeni lider, hem Kuzey Kore'de hem de uluslararası siyaset arenasında gücünü ve meşruiyetini ispatlamış olur. Bu ona yeni ekonomik (belki de kapitalizme evrilecek) reformlar için yeterli zamanı verebilir. Diğer senaryo, ABD ve Güney Kore, alttan almayan politikalarını sürdürür ve nükleer savaş gerçekleşir.

Kaesong Endüstri Bölgesi

Kuzey Kore'nin Güney Kore sınırında bulunan, Kaesong şehrindeki endüstri parkı. Bu bölgenin özelliği, Güney Kore şirketlerinin Kuzey Kore'nin işgücünü kullanarak üretim gerçekleştirdiği bir bölge olmasıdır. 700 bine yakın Kuzey Koreliyi, 500'e yakın şirketiyle istihdam eden Güney Kore, bu bölge aracılığıyla Çin'deki ucuz üretim ile baş edebilmeye çalışıyor. Son dönem yükselişteki Güney Kore ekonomisine katkısı oldukça fazla olan bu bölgede, Güney Kore çalıştırdığı işçi başına Kuzey Kore'ye 58 dolar ödüyor. Kuzey Kore ise işçilere bu paranın sadece 8 dolarını veriyor. Kuzey Kore bu bölge ile ekonomisini sınırlı miktarda açarak gelişmeyi hedefliyor.

Yaşananlarda gözden kaybedilen bir durumu iyi görmek önem taşıyor. Kuzey Kore'nin bu tehditkar tavrı, "küresel barış naralarının" savaşlarla atıldığı bir ortamda marjinal kılınıp, Kuzey Kore terörist devlet konumuna taşınıyor. Kullanılan iletişim teknolojileriyle, sivil kampanyalar ile Kuzey Kore, tüm sorunun nedeniymiş gibi gösteriliyor. Sadece ABD'nin değil, diğer siyasi iktidarların da Pasifik hesapları görmezden geliniyor. Bu siyasi iktidarlar, başka coğrafyalardaki sömürü politikalarını benzer stratejilerle gerçekleştirerek, yaptıkları adaletsizlikleri kılıfına uyduruyorlar. Siyasi-ekonomik çıkarlar uğruna yaşanacak bir nükleer savaşta asıl terörist ilan edilmesi gerekenler, ezilen milyonlarca insanın ölümüne yol açacak devletler ve kapitalist odaklar olmalıdır.

Ya tutarsa...

Özlem Arkun
ozlema@meydangazetesi.org

Tamı tamına 45 milyon lira...

Peki, 45 milyon lira ile ne yapılır?

5 liralık banknotlar olarak bozdurup uç uca eklerseniz İstanbul'dan Macaristan'a yol yaparsınız.

Yan yana dizerseniz Fenerbahçe Şükrü Saraçoğlu Stadı'nın zeminini 10 kez kaplayabilirsiniz.

"Bana çıkarsa çatır çatır yerim" diyorsanız her gün 2000 lira harcayarak, 62 yıl geçirebilirsiniz.

Gayrimenkule yatırırsanız, 45 milyon lira ile 100 bin liralık 450 ev yahut 64 rezidans alabilirsiniz, ya da 68 bin cumhuriyet altını alıp, altınlar içinde yüzebilirsiniz.

***

Önün arkan, sağın solun kapitalizmin fırsatlar rüyası...

Ya sana çıkarsa? Ya tutarsa?

Bu satılık hayallerden sen de bir tane alıyorsun. "Ver abicim ordan bir çeyrek bilet, bana çeyreği de yeter" diyorsun "Stadı 2,5 kere kaplasam da olur". Artık bu hayaller senin. İşi bırakabilirsin. Yüzüne bir gülümseme yayılıyor. Patronunu düşünüyorsun, çalıştığın yılları... Uzak bir geçmişte kalmış hepsi, dalıyorsun hayallere... "Parayı bankaya yatırsam zaten faizi yeter. Önce bir ev alıcam. İstanbul'un dışında, Şile'de, evet evet. Sahilde bir ev, sakin. Tası tarağı toplayıp gidicem buralardan. Kimseye belli etmemek lazım. Ortadan kaybolurum. Sonra bir tura çıkarım. Önce Karadeniz'i gezerim, Hopa'ya kadar. Oradan Batum'a geçerim. Gürcistan'a, oradan da Rusya'ya... Tadını çıkara çıkara... Sonra ver elini Avrupa... Venedik, Paris, Roma... Gezerim dünyayı. Sonra dönerim tabi, insanın memleketi gibi olur mu? Bir bahçe yaparım evin yanına; domates, biber hep bahçeden. Biraz toprak da almak lazım tabi. Bir arazi alsam; badem diktirsem evladiyelik... Birkaç dönüm de zeytinlik Gemlik tarafından, güzel olur oralarda sofralık..."

***

Senin bu mütevazı hayallerin birbiri ardına dizilir, çekiliş gününe kadar... Sonra bir el düğmeye basar, belirler talihlileri. Toplar düşer birer birer. Birinci şanslı numara 9, ikincisi 5, sonraki 7...

Tek tek bakarsın, hayaller birbiri ardına uzak, hatta hiç yaşanmamış bir geçmişe doğru kayıp giderken sen patronunu düşünürsün, çalıştığın ve çalışacağın günleri, ayları, yılları. Gerçeğin en keskin hali görünmeye başlar yeniden. Ama yine de kontrol edersin biletini tekrar tekrar... Ve o sırada bir de bakarsın ki biletine amorti çıkmış. "Sevinsem mi üzülsem mi" arasındaki gelgitlerde gider gider gelirsin. Ve ertesi gün senin ve senin gibi binlercesine bir cevap yankılanır sokaklarda: "Amortiler değişir, amortiler amortiler amortiler..."

Kapitalizmin bu fırsatlar rüyasında amortiler değişir, peki ya hayatlar?

Kim Bir Milyon

Ayça, Şişli'de tezgahında simit satarak geçinmeye çabalayan bir kadın. Herkes gibi, çalışırken kazandığından çok borcu var. Bir gün borçlarını nasıl kapatacağını düşünürken, "Kim Milyoner Olmak İster" yarışmasına başvuruyor. Amacı basit: "Borçlarımı kapatır ihtiyacımı karşılarım" diyor ve internette başvurmasını yapıyor. 3 ay sonra bir telefon geliyor "Tebrikler, sizi yarışmaya bekliyoruz"... Muhtemelen mesleğini ilginç buluyorlar, izlenebilirlik açısından uygun geliyor yarışmalarına. Bundan önce de yazılı görsel medyada çokça ismi bilinen, üniversite mezunu, 3 kitap yazmış bir simitçi olan Ayça Seren Ural ismi, anlaşılan şov dünyasının da ilgisini çekiyor. Gel zaman git zaman Ayça bir takım sınavlardan geçiyor. Mülakatlar vesaire. Yarışmaya katıldıktan sonra ihtiyacı olan 8.000 lira ya da aşan bir şekilde 15.000 lira kazanıyor. Kenan Işık yarışmada kendisine bir çek uzatıyor, her zaman izlediğimiz gibi yarışmacı çeki alıyor ve bizim gördüğümüz ekran kadrajdan çıkıyor. Anlaşılan o ki asıl hikaye tam da kadrajın değiştiği yerde başlıyor...

"Parayı vermeden parayı aldım diye imza attırıyorlar"

Ayça kendisi ile yaptığım sohbette yarışmanın hem izleyiciyi hem de yarışmacıyı dolandırdığını söylüyor. "Sanki Kenan Işık'ın çeki sana uzatmasıyla, parayı o an alıyormuşsun gibi. Ben alınacak parada sıkıntı yaşanabileceğini, üç kağıda düşülebileceğini tahmin etmemiştim. Programım yayımlandıktan sonra bekledim; Ağustos geçti, Eylül geçti, ödemelerle ilgilenen Aysel Karakazan'a, ATV'nin görsel ve yayın müdürlerine ulaştım. Bana bazı evraklar yollayacaklarını, ödemelerde de sıraya

sokulacağımı söylediler. Evraklar geldi. İçinde ikametgâh, nüfus sureti gibi önemsiz bir evrakmış gibi, ibranameyi de yollamışlar. İbranameyi okuduğunuzda karşınıza şöyle bir metni imzalamanız gerektiği çıkıyor: Parayı aldım, 3 yıl boyunca bütün hukuki haklarımdan vazgeçiyorum, hiçbir şekilde yargıya başvurmayacağım, aksi takdirde tazminat ödemeyi kabul ediyorum, üstelik bütün haklarımdan vazgeçerek görsel ve yazılı medyada programın başarısını olumsuz yönde etkileyecek herhangi bir şey söylersem tazminat ödemeyi de kabul ediyorum. Bütün bunların altına imza attığımı düşünün. Sonra nasıl olur da ortaya çıkar, paramı almadım diyebilirdim?"

"Paramı tabi ki de alamazsın"

"Açıklık getirmek için Aysel Hanım'ı aradım, ben bu belgeyi imzalıyorum ama aynı gün paramı alıyor muyum diye sordum. Aysel Hanım çok tuhaf bir şey sormuşum gibi, tabi ki de hayır dedi. Noter tasdikli metinde parayı aldığı tarih 5 Ekim yazıyorsa, ben 5 Ekim'de paramı almalıyım. Bir gün dahi geciktirmek kanuna aykırı iken, bu insanlar aylarca para ödemiyorlar. Ben parayı almadan bu kağıdı onlara teslim etseydim, parayı almadığımı onlara asla iddia edemezdim."

Ahmet Çalık'a Dolandırıcılıktan Suç Duyurusu

Ayça'nın avukatı Engil Gül ile yaptığım görüşmede olayın hukuki sürecinin ayrıntılarını dinliyorum. "Ayça ödülü alamamaktan şikayetle geldi bize. Yaklaşık 3-4 aydır parasını alamadığını söyledi. Bu insanların vaadi şu; yarışma sonrası ödülü kazandınız, siz gidin biz sizi arayacağız. Ayça'nın dediği gibi, yolladıkları evrakta ib-

Dolandırılmak İster?

Mine Selin Sayarı
ms.sayari@meydangazetesi.org

raname de var. Ayça Hanım da bu kağıdı imzalarsak paramızı alır mıyız diye bana danıştı. Şimdi bir kere bu ibranameyi bir hukukçu olarak, ben imzalatmam. Çünkü **ibraname borcun süku-ta erdiği, paraların ödendiği, karşı tarafı akladığını gösterir bir belgedir.** Bununla ilgili kendilerini aradım konuştum, bizim prosedürümüz gereği bu ibraname imzalanmak zorundadır, biz parayı patronumuzdan alıp ödemeyi yaparız, patron da bu evraklar olmadan ödeme çıkarmaz, bu yüzden paranızı alamazsınız dedi. Biz de ibranameyi veremeyeceğimizi, hukuki süreci devam ettireceğimizi söyledik.

Öncelikle icraya verdik tabii; 15.000 TL'lik alacağımız için. İbranameyi verin sizi öne alayım dediler. Bu ne demek? Başka ibranameyi verenler varken, biz neden öne alınıyoruz? Çünkü biz hukuki olarak harekete geçtik. İcra prosedürü bellidir, biz alacağımızı istedik. Kişinin borcu yoksa itiraz eder. İtiraz edemediler. Vergi kesintisi ile paramızı aldık. Aynı zamanda Turkuvaz Radyo Televizyon AŞ. Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Çalık hakkında, dolandırıcılık vasfıyla suç duyurusunda bulunduk. Neden dolandırıcılık? Çünkü biz, yani seyirciler de izliyoruz programı. Gördüğümüz kadarıyla orada sunucu, kazanan yarışmacıya ödülünü çek olarak veriyor, yarışmacı da alıyor çekini gidiyor. Biz böyle biliyoruz, yarışmacı da o ana kadar olayı böyle görüyor. Ama aldığında görüyor ki ortada bir çek yok. Uydurma bir kağıt parçası eline tutuşturulmuş, çıkarken de kağıt elinden alınıyor. O anda yarışmacılar da, onu izleyen bizler de aldatılmış oluyoruz. Yani biz paranın alındığını biliyoruz. Ondan sonra dönen dolaplardan haberimiz yok."

"İbranameyi imzalsan da paranı alamıyorsun"

Ayça'nın avukatı yaşananları anlatmaya şöyle devam ediyor: "İbranameyi imzalsan da sonuç değişmiyor. Ulaştığımız insanlar var, ibranameyi imzalamasına rağmen 5-6 aydır paralarını alamıyorlar. Yani ibranameyi imzalamak demek, parayı alıyorsunuz demek de değil. Kimseyi para vermeden, borcunuzu kapatmadan ibranameyi imzalatmaya zorlayamazsınız. Ama **bu insanları parayı ödeyeceğiz vaadiyle imza atmaya mecbur bırakıyorlar, bu belgeleri imzalamadan parayı alamazsınız diyorlar.**"

"Yarışmacıları korkutuyorlar"

Ayça yarışma dolayısıyla tanıştığı kişilerin de oldukça mağdur

Yarışmacıyı demoralize etmek için elinden geleni yapıyorlar

Yarışmanın arka sahnesinde ise Ayça'nın deyimiyle her şey görünenden farklı. "Banttan yayımlandığı için her şeyi kırparak yayımlıyorlar. Örneğin Ermeni olduğumu, annem öldükten 1 yıl sonra tesadüfen öğrendiğimi söyledim. Kenan Işık, bu tür şeylerin Türkiye'de sık yaşandığını, Ermenilerin baskı altında olduğu için dinlerini, isimlerini değiştirmek zorunda kaldıklarını, böyle acıların bir daha yaşanmamasını umduğunu bizzat söyledi. Ama bunlar hiç yayımlanmadı. Yarışmaya katıldığınız anda demoralize olmanız için bir sürü yöntem deniyorlar. Ramazan'a denk geliyor, askılı giyemezsin dediler. Bu tür şeylere kendi yayın politikalarıdır dedim geçtim."

olduğunu vurguluyor: "Benden 3 ay önce yarışmaya katılan Esra Arslan hala parasını alamadı. O ibranamesini imzaladığı için parasını alamıyor. Şimdi almak için debeleniyor ama içerdeki evraklara bakılırsa 5 ay önce parasını almış görünüyor. Esra dışında isminin bilinmesini istemeyen pek çok mağdur var." Avukat Engin Gül ise şöyle ekliyor: "Yarışmacıları korkutuyorlar. Yarışmacılar acaba hiç alamaz mıyız paramızı diye korkuyorlar. Çoğu, ibraname verdim artık bir şey yapamam diyor. Doğru değil. **İbraname her şeyin sonu değil. Parayı verdiklerine dair başka belgeler de gerekir.** Ben neden ibranameyi verip mahkemelerde uğraşmak zorunda kalayım? Biz hukuki zoru kullanmak durumunda kaldık. İnsanları ibranameyi imzaladınız, bir şey yapamazsınız psikolojisine sokuyorlar."

"Bu uygulamadan kazançları çok büyük"

Avukat Engin Gül'e prosedürlerle herhangi bir kazanç sağlanıp sağlanmadığını sorduğumda ise aldığım yanıt son derece çarpıcı. "Böyle bir prosedürü oluşturmanın hiçbir hukuki mantığı yoktur. Sizin bugün borcunuzu ödemeniz çok farklı bir şeydir, ama 6 ay 1 sene sonra ödemeniz çok farklıdır. Bu yarışmadan her gün 3-5 kişi 30.000 lira, 50.000 lira kazanır. Siz kasada biriken parayı düşünün ve bunların 1 yıl sona ödendiğini düşünün. Bunların mutlaka faiz ya da yatırım getirisi vardır."

Ayça ise bu uygulamadan iki türlü karın sağlanabileceğini söylüyor. "Birincisi muhasebeden ödemeyi çıkarıp yarışmacıya veriyoruz şeklinde gösterip kazanç elde ediyor, faiz işletiyor olabilirler. Korkunç bir rakam söz konusu, gecelik bile çok

ciddi bir kazanç elde ediyor olabilirler. Ama bence en önemli sakıncası ise ikincisi. Bir tarihte bana ödeme yapılmış görünüyor, elinde hukuki delil niteliğinde noter tasdikli resmi belge var. Bu belge ile **ödenmemiş parayı ödenmiş gibi gösterip, bunu vergi muafiyeti için gider olarak vergiden düşüyor olabilirler. Yani bir taraftan devleti, bir taraftan yarışmacıyı, öte taraftan seyirciyi dolandırıyorlar.** Ben ne yaptım? Bir taraftan kendi icra takibimi yaparken, bir taraftan da dolandırıldığımı ilişkin Cumhuriyet Savcısı'na suç duyurusunda buldum. Biz ortada bir suçun varlığını iddia etmekteyiz. Savcı ortada bir suç olduğuna kanaat getirirse davayı açacaktır."

"Yarışma lisansının iptaline kadar gidebilir"

Ayça yaşadığı haksızlığı duyurmak için oldukça çaba gösterse de ana akım medyanın bu konuda uyguladığı tutum neredeyse sınırsız niteliğinde. Ama Ayça yalnızca yerelde değil, uluslararası düzlemde de sesini duyurmaya çalışıyor. Yarışma, başlangıç noktası olarak adını İngiltere'de "Who Wants To Be Millionaire" programından alıyor. Ayça, yayın haklarının satıldığı, İngiltere'de bir merkeze sahip yarışmanın sahibi şirket Victory Televizyonu'na da şikayette bulunmuş. "Aslında herkes alacağını icra yolu ile almaya başvursa, her mağdurun avukatının vekalet ücretlerinin toplamı bile program için caydırıcı olur. Lisansın iptali mi gerekir, uyarı mı gerekir, her ne lazımsa yarışmacıların mağduriyetinin duyulması açısından bunun da peşine düştüm. Bu yarışma dünyanın 42 yerinde gösteriliyor, orada işler nasıl yürüyor bilemem ama Türkiye'de işler yanlış yürüyor. Bu iş yarışmanın yayının durdurulmasına varırsa, en iyi olacak." diye ekliyor.

"Her koyun kendi bacağından asılır değil, bu çarkı kim döndürüyorsa düzeni bozulsun diyorum"

Ayça parasını almasına rağmen bu haksızlığın peşinden koşmasının sebebinin açıkça belirtiyor; bu düzen bozulsun. "Onlar parayı ödemediler, ben söke söke aldım. Ben aldım parayı. Ama paramı aldım kendi işime bakarım, başkaları baksın başının çaresine deyip kesip bırakmıyorum. Bu yarışma pek çok insanı daha dolandırmaya devam ediyor. Kimler sorumluyorsa ortaya çıksın istiyorum. Benim arzum dava açılması, sorumlu kimse ve yaptırımı neyse yapılmasıdır. İnsanlar bu işi kanıksamışlar, normalmiş gibi davranıyorlar. Sanki insanları kandırmak gündelik ve olağan bir şey. Mesele şu bu kanal, kimin yaptığı değil; mesele haksızlığa uğramış olmak. Kim bu çarkı döndürüyorsa, onların düzeni bozulsun, bu şekilde devam edemesinler istiyorum."

Anarşistlerin Ekonomi

Başka bir sosyal, siyasi ve ekonomik ilişki biçiminin olmayacağını uzun bir süredir savunanlar, bu duruma kendilerini bile inandırdılar. Kapitalizmin tarihin son aşaması olduğuna, insanlığın ulaştığı en uç nokta olduğuna, kapitalizm dışı bir toplumsal yapılanmanın hayal olduğuna inanılması beklendi. Aynı toplumsal devrimler öncesinde, iktidarların telkin ettiği gibi. İronik bir şekilde toplumun varlığını kapitalist amaçlarla açıklamaya çalışanlar, toplumsal uyumun paylaşma ve dayanışmaya dayandığı bir ilişki biçiminde asla var olamayacağı öngörülerinde bulundular. Her ekonomik, siyasi ya da sosyal krizde endişelendiler. Endişelendiler çünkü yıkılmaz denilen yapıları temellerinden sallandı. Dünya üzerinde deneyimlenmeye başlayan her anti-kapitalist işleyiş onları daha da endişelendirdi. Yok saymaya ve inkara devam ettiler.

Üretim-tüketim ve dağıtım ilişkilerinin, kapitalist amaçlar dışında, toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda yapılandırıldığı, herhangi iktidar mekanizmasının bu yapılandırmayı planlamadığı, merkezi olmayan ve gönüllülük ilkesi doğrultusunda gerçekleşmiş deneyimler, tüm unutturma çabalarına rağmen, bugünkü anti-kapitalist yapılanmanın, bu yapılanma için mücadelenin en büyük cesaretlendiricisi konumunda.

Son dönemde kapitalizm içi- kapitalizme yönelik eleştiriler de, başka kapitalist çıkışların aranmaya başladığının göstergesidir. Kapitalistler, krize uğramadan, zarar etmeden, daha fazla nasıl sömüreceğinin hesaplarını yapmaya başlamışken; anarşistlerin ekonomik modeller üzerine yeniden düşünmeye başlaması, tartışması ve somut pratikler deneyimliyor olması giderek önem kazanıyor. Dünyanın farklı coğrafyalarında şu an işler halde bulunan anti-kapitalist yapılanmaların daha görünür kılınması, bu deneyimlerin arttırılması, toplumsal devrim mücadelesini daha somut ayaklar üzerinde gerçekleştirmesi için elzem.

Tam da böyle bir çerçevede, Meydan Gazetesi'nin bu bölümünde farklı coğrafyalardan anarşist birey, kolektif ve örgütlerin ekonomi tartışmalarına yer vereceğiz. Bu ekonomi tartışmalarının büyük bir çoğunluğu 2008'de ortaya çıkan küresel kriz sonrası ya da hemen öncesi yaşanan tartışmalardır. Bu tartışmalar ekseninde, krize ilişkin (tanımlamalar, nedenler vb.) düşünceleri çok fazla ayrıntılandırmadan, somut pratik model önerileri ve bu önerilerin eleştirileri üzerinde durmaya çalışacağız. Mevzu bahis önerilerin bir kısmı pratiğe geçmemiş ve hala düşünce aşamasında olsa da; yoğunluklu olarak yer vereceğimiz tartışmalar hali hazırda deneyimlenen, kooperatiflerin, kolektiflerin ya da grupların tartışmalarıdır.

Bu tartışmalardan bazıları, tam da birbirinin karşısında konumlansa da, herhangi tarafın önerisini diğerinden üstün tutmayarak, tartışmanın kendisini yansıtmaya çalışacağız. Çünkü 2008 krizinin hemen sonrasında girilen tartışmaları deneyimler açısından verimli kılan, tartışmalarda bir tarafın üstünlüğü değil; tartışmanın kendisidir. İzlenmesi gereken anarşist yöntem de bu olmalıdır; bir düşüncenin doğruluğunu kesinlikle savunan ve karşı düşünceyi dışarıda bırakan bir yöntem yerine; iki düşüncenin eleştirilerinden verimli bir sonuç çıkaracak ya da bu sonucu kendi mekansal ve zamansal koşullarını da göz önünde bulundurup kendi modelini bulabilmesi.

Bu tarz bir yöntemle, anarşistlerin ekonomi tartışmalarına değinirken gazete sınırları dâhilinde kapsamlı bir değerlendirmeden sonra, yaşadığımız coğrafyaya bu tartışmaların izdüşümünün ne olduğunu tartışmak da bu yazı dizisinin hedeflerinden biri olacak. Anarşizmin toplumsal üretim, tüketim ve dağıtım ilişkilerinin pratik yansımalarını bu coğrafyada tartışmak adına bir ön ayak olacağını düşündüğümüz yazı dizisinin, aynı zamanda anarşist hareketin pratiklerine de katkı yapması ümidiyle "Anarşistlerin Ekonomi Tartışmaları"ni yayımlıyoruz.

Parecon, Katılımcı Ekonomi için Michael Albert'ın önerdiği İngilizce kısaltma. Yaşamın diğer alanlarında devrimci bir dönüşüm ve bu dönüşüm ile tutarlı bir adalet konusunda ısrarlı oldukları için bu ekonomik modeli öneriyorlar. Temel değerleri, adalet, dayanışma, çeşitlilik ve katılımcı öz-yönetim. Araçları ise, kendi kendine karar alan işçi ve tüketici konseyleri; dengelenmiş iş kompleksleri; topluma yararlı işlerin karşılığının zaman, yoğunluk ve külfete göre ödenmesi; ve katılımcı planlama.

Devrimci Sınıf-Mücadelesi Anarşizmini savunan Wayne Price, örgütlü anarşist komünist geleneğe dayanarak tek bir model dayatmak yerine devrimci mücadelelerin zamana ve coğrafyaya göre kendi ekonomik modellerini yaratacağını savunuyor. Otorite, hiyerarşi ve sömürünün tüm biçimlerine karşı olan anarşizmin ekonomik değerleri, kolektif ve kooperatif üretim, ihtiyaca göre ve merkezsiz planlama ve öz-yönetim. Bölgelerin ve hatta komünitelerin (daha küçük toplulukların) mümkün olduğu kadar kendilerine yeterli olduğu merkezsiz bir federasyon sistemi öngörüyor.

Ekonomi Tartışmaları

Çeviri: Özgür Oktay

ozoktay@meydangazetesi.org

Michael Albert, 1991 yılında Robert Hahnel'le beraber yazdıkları Katılımcı Ekonominin Ekonomi Politikası kitabıyla, kapitalizm dışı bir ekonomik sistemin tanıtımını yaptı. Bu kitap sonrası (ve öncesi) benzeri ekonomik fikirlerinin büyük bir çoğunluğunu, 1986'da Lydia Sargent beraber kuruculuğunu yaptığı Z Communications medya grubuna bağlı Z Magazine ve özellikle Z Net'ten yayımladı. 1990 sonrasında küresel çapta yaygınlaşan kapitalizm karşıtı hareketlerden Katılımcı Ekonomi düşüncesini ayıran, kapitalizmin yerine ne koyulabileceğini somut olarak öneriler geliştiren bir düşünce olmasıydı. Alternatifin şimdi kurulmasına yönelik yöntemler ortaya koyabilmesi, 2008'de ortaya çıkan büyük ekonomik kriz döneminde, bu düşünceyi toplumsal muhalefetin gündemine tekrar soktu.

Tabi ki, bu gündem sadece Katılımcı Ekonomi ile sınırlı değildi. Farklı coğrafyalardan birçok muhalif çevre, grup ve örgüt, yerel ve küresel bazda gündemdeki bu tartışmalara katkı sundu. Bu ekonomik model tartışmalarının, ekonomik krizle beraber hız kazanmasındaki en önemli nokta, kapitalist olmayan bir ekonomi biçimine ihtiyaçla alakalıydı. Kapitalistler ve devletler, krizden kendi avantajlı konumlarıyla çıkmanın peşindeyken, toplumsal muhalefetin bu tartışmalara yoğunlaşması aynı zamanda bir gereklilikti.

Tekrar gündeme gelen Katılımcı Ekonomi, bu kez ilk ele alındığından farklı bir noktada da değerlendirildi. NEFAC'tan Wayne Price'in öneriye ilişkin eleştirileriyle, Katılımcı Ekonomi Tartışmaları çok da verimli bir seyirde devam etti.

Yapılan tartışmaların teorik soyutlamalarla dolu, yaşamdan uzak, entelektüellere hitap eden tartışmalar olmayışı; yapılan tartışmaların somut hedeflerine ve Albert ve Price'in bu hedefler doğrultusundaki somut mücadele pratiklerine dayanıyor.

Bu alanda ilgi çeken iki görüş olan Michael Albert ve Robin Hahnel'in Parecon modeli ve Wayne Price'in Devrimci Sınıf-Mücadelesi Anarşizmi arasında yürütülen tartışmayı inceledik. Bu bağlamda, Michael Albert'in Parecon ve Hareketin İnşası başlıklı makalesini, bu tartışmalara bir başlangıç olarak seçtik.

Parecon ve Hareketin İnşası

Michael Albert

Ekonomide parecon istemek, hayatın diğer alanlarında devrimci bir dönüşüm istemek ve bununla tutarlı bir adalet konusunda ısrarlı olmak anlamına geliyor. Sinizmin üstesinden gelmek, pratiğe rehberlik etmek, desteği derinleştirmek, ikiyüzlülüğü önlemek ve yolda öğrenmek için, karşılıklı uyumlu, ilham veren, geniş kabul gören bir vizyona ihtiyacımız var. Bu vizyon politik, hisimlik, kültürel ve ekonomik ilişkileri kapsamalı. Dahası, bu ortak vizyondan türetilmiş, kolektif olarak uygulamak isteyeceğimiz ortak bir stratejik perspektife ihtiyacımız var. Fakat toplumsal strateji bir yana, kısmen kararsız öneriler, kısmen iyimser düşünceler olsa da, solun bağlanacağı, geniş kabul gören bir toplum vizyonu yok.

Ekonomik Vizyon

Burada parecon tarzı görüşleri (toplumsal hayatın diğer yönlerini vurgulayan aynı derecede önemli görüşleri dışarıda bırakarak) ekonomi merkezinde özetleyerek inceledik. Bu yüzden bakacağımız işlevler üretim, tüketim ve paylaşım. Önemlediğim değerler, ihtiyaçların karşılanması ve imkânların geliştirilmesi artı dayanışma, çeşitlilik, adalet ve öz-yönetim ve bir yandan değerli varlıkların harcanmaması. Savunucuları gittikçe ar-

tan bu birleşime parecon deniyor ve kapitalizm sonrası ekonomi için ulaşılabilir bir vizyon ve yeni bir toplum için daha geniş bir vizyonun parçası iddiasında.

Bir ekonomide değerli bir üretim yapılmalı ve bunlar uygun şekilde paylaşılmalıdır, ama aynı zamanda düşmanlık yerine empati, homojenlik yerine çeşitlilik, sömürü yerine adalet, elit yönetim yerine öz-yönetim olmalıdır. Diğer bir deyişle sınıfsız olmak gerekir.

Parecon özel mülkiyeti reddeder çünkü özel mülkiyet birkaç kişinin neredeyse tüm üretken varlıklara sahip olup kontrol etmesine, dolaşısıyla aşırı güçlü olmasına neden olur.

Parecon ayrıca çalışanların yaklaşık %20 sinin yetkili ve %80 inin yetkisiz olduğu şirket tarzı işbölümünü de reddeder.

Ve parecon ayrıca pazarı da reddeder çünkü pazarlar toplum vicdanını yok eder, anti-sosyalliği üretir, ekolojiye zarar verir, bireylerin diğerlerinin önüne geçme pahasına toplumsal kaygılardan bağımsız üretip ve tüketmesini sağlar. Dahası pazarlar inanılmaz sert eşitsizlikler yaratır, neredeyse evrensel yabancılaşmayı ve belki

Devamı arka sayfada >>

de en kötüsü, özel mülkiyetin yokluğunda bile sınıf ayrımını dayatır.

Katılımcı ekonomide kimse varlıklara sahip olduğu için daha fazla gelir ya da söz sahibi olmaz. Bilakis parecon'da insanlar, sahip oldukları için kar ya da fahiş ücretler, hatta ürettiklerine denk ücret elde etmek yerine yararlı çalıştıkları süre, yoğunluk ve koşullara göre gelir elde ederler.

Çalışamıyorsa ya da özel bakıma ihtiyacı varsa, geliri ve sağlık ihtiyaçları garantidir. Ama çalışabilenler için, tüketebileceği toplumsal ürün miktarı, toplumsal olarak değerli işlerde ne kadar süre, ne kadar yoğun ve ne kadar sert koşullarda çalıştığına bağlıdır.

Böylece mülkiyet ve çalışmanın karşılığını özetlediğimize göre, parecon'da girdiler ve çıktılar nasıl eşleşir? İnsanlar, kendi yönettikleri konseylerde ekonomik etkinlikler için öneriler geliştirirler. İşte ne yapmak istediğimizi ya da günlük hayatta ne tüketmek istediğimizi hem bireysel olarak hem de çalışma grupları ya da tüketicilerle birlikte belirleyip tercihlerimizi kaydedebiliriz. Bu tercihleri, birkaç tur kooperatif pazarlık sonucunda netleştirip kapsamlı bir gündemde birleştiririz. Üzerinde anlaşılacak paylaşımlar konusunda herkes söz konusu kararlardan etkilendiği oranda etki sahibi olur. Tabii ki bu paylaşım sisteminin, bilgi akışını, tercihlere ve düzenlemelere dayalı fiyatların hesaplanmasını ve duyurulmasını içeren birçok detayı var, ama esas olarak her bir işçi ve tüketici, hem bireysel, hem gruplar halinde - kendi isteklerini ve durumlarını değerlendirerek üretim

ve tüketimi önerir. Tabii ki ayrı ayrı öneriler, diğerleriyle birleştirilmeden hayata geçirilemez, ve bu da katılımcı planlama dediğimiz dizi netleştirme turunda yapılır.

Bir üst ya da alt yoktur. Talimatlar, bazı insanların hazırladığı ve diğerlerinin itaat ettiği şeyler değildir. Süreci işleten şey rekabet değildir. İnsanların bütün istekleri, bütün teknik ve insani olanaklar artı bunları ekonomik planda birleştiren katılımcı bir süreç vardır. Sonuç olarak gidilerin ve çıktılarının değerlendirildiği bir kümede bütün toplumsal ve ekolojik maliyetler ve faydalar dikkate alınır. Katılan herkes aynı zamanda dayanışma, çeşitlilik ve öz-yönetim oluştururken birlikte, üretim ve paylaşım için bir gündem belirler.

Parecon'u tanımlayan özelliklerden biri de çalışma yerlerinin düzenidir. İlk olarak, **öz-yönetim için çalışanların buluşacağı ve işlerini yürüteceği bir mekân gerekir. Burası işçi konseyidir ve öz-yönetimle çalışan karar verme yöntemleri kullanır.** Ama bunun ötesinde, işin kendisini nasıl düzenleneceği sorunu var.

Kapitalizmde iş sahipleri, her biri ya sadece yetkili görevleri içeren ya da sadece yetkisiz görevleri içeren iş tanımları yaparlar. Bir kişi hademelik yapar. Başkası sekreterlik işlerini yapar. Bir başkası çalışanları yönetir. Başka bir kişi finansal politikayı belirler. Her işin hiyerarşik şemada bir yeri vardır ve çalışanların tepedeki yaklaşık %20 si ekonominin yetkili görevlerini kendilerinde toplarken aşağıdaki %80 sadece ezberle yapılan ve tekrarlanan işleri yaparlar. Te-

pedekiler daha çok nüfuzlu, bilgili ve güvenli olmanın keyfini yaşarken, bunun sonucunda alttakilere hükmeder. Alttakiler yetkisiz işleri nedeniyle ezici şekilde hakları gasp edilir, yıpratılır ve aşağılanır.

Buna tezat olarak, **katılımcı yaklaşım ile işi düzenleyen işçiler konseyinde, her birimiz günlük iş hayatımızda toplamda yaklaşık eşit yetki sahibi olacak şekilde, her iş için birbirini tamamlayan, dengeli bir görev kümesi seçilir.** Her bir kişi adil ve karşılaştırılabilir görevler alır -- ya da dengeli iş kompleksi. Hepimiz aynı görevleri yapmayız, ya da uygun olmadığımız görevleri de yapmayız. Bunun yerine hepimiz yaptığı çeşitli görevler, bize toplamda eşit yetkiler sağlar. Amaç ve sonuçta olan şey, birkaç kişinin geri kalanlara hükmetmesi yerine herkesin öz-yönetimsel karar alma sürecine uygun katılımıdır.

Özetle kapitalist ekonomi ve katılımcı ekonomi arasındaki bütünsel fark, bir yanda özel mülkiyet, şirket hiyerarşisi, gelirin mülkiyet ve güç karşılığında olması ve pazarlar, diğer yanda konseyin öz yönetimi, dengeli iş kompleksleri, karşılığın gayret, fedakârlık ve ihtiyaca göre belirlenmesi ve katılımcı planlamanın olmasıdır. İspat için tabii ki daha fazla araştırma gerekirse de, bu fark akıl dışı, adaletsiz ve hiyerarşik ekonomi ile akılcı, adil ve özgürlükçü ekonomi arasındaki farktır. Sınıf ayrımı ile sınıfsızlık arasındaki farktır.

Fakat Parecon der ki, sosyalizm denilen şey tipik olarak özel mülkiyet dışında burada reddettiğimiz

bütün özellikleri birleştirerek, işçileri değil koordinatör sınıf üyelerini yönetici statüsüne çıkartan bir sistem yaratır... Kapitalizmi aşabilirsiniz ama sınıfsızlığı elde edemezsiniz.

Ekonomik Strateji

İnsanlar aktivistlere sadece ne istediklerini sormazlar. Peki bu yoldaki devasa engellere nasıl karşı koyacaksınız diye sorarlar. Bu haklı bir soru ve önümüzdeki stratejik yolu inandırıcı bir şekilde açıklamalıyız. Savunduğumuz vizyoner hedeflerin ve önerdiğimiz örgüt programlarının ve taktiklerinin nasıl birleştirilip ilerleyebileceğini, insanların bunları deneyimleriyle nasıl geliştirip genişletebileceğini göstermemiz gerekiyor. Fakat önümüzde sadece tek bir doğru yol yok ve en stratejik kararlar esnek olmalı, kesinlikle dışlayıcı ya da sekte olmamalı. Parecon vizyonuna sahip olmak, stratejik sezgilere bağlanmak demek değildir. Bazı örgütlenme düşüncelerini diğerlerinin üzerine çıkaracak olan sadece deneyimdir.

Yine de bence sınıfsız bir vizyondan hareket ederken ilk olarak ne için mücadele ettiğimize ve nasıl mücadele ettiğimize bakmalıyız. Örneğin daha iyi ücretler, daha iyi çalışma koşulları, daha çok aşamalı vergi, ekoloji konusunda yasalardan ya da daha yüksek asgari ücret konusunda kazanımlar için. Ayrıca hayatın diğer alanlarında aynı derecede önemli kazanımlar elde etmek tabii ki kapitalizmi (ataerkilliği, ırkçılığı ve otoriterliği) aşmanın parçası olabilir. Ama böyle kazanımlar sadece kapitalizmin varlıklarını kabul ederek onun

hastalıklarının iyileştirmeyi amaçlar.

Reformist ve devrimci yaklaşım arasındaki fark budur. Reformist yaklaşımda kazanımlar elde edilir ve iş biter. İyi iş çıkardık diye kutlarsınız ve eve gideriz.

Devrimci yaklaşımda ise, kazanımlar önemli ve değerlidir ama mücadele öyle yapılır ki, katılan herkes yeni bir ekonomi yolunda daha çok kazanım için hazırlanır. Fakat devrim, şiddet ya da ayaklanma ya da diğer başka basit bir şey değildir. Toplumsal hayatın merkezindeki bir ya da daha fazla alanda tanımlanan toplumsal ilişkilerin ve bunlara ilişkin insan davranışlarının ve inançların dönüşümüdür. Devrim, bu değişikliklerin nasıl olduğundan bağımsızdır.

Daha yüksek ücret, daha iyi koşullar ya da diğer kazanımlar için mücadele edenler en azından kısmen, hak edenlerin yararlanmasını sağlar. Fakat **bir devrimci aynı zamanda yeni bir toplumun değerlerini savunmak için ve o yeni toplum için arzu uyandıran ve imkan sağlayan bir zemin geliştirmek için mücadeleye eder.** Devrimci reformları, reformist olmayan bir şekilde, altta yatan kurumları değiştirmek için ister.

Parecon tarzı bir davanın ikinci stratejik gerekliliği şudur: Birisi içtenlikle kapitalizme karşı mücadeleye verebilir, hatta kişisel olarak sınıfsızlığı isteyebilir ama eski şirket tarzı iş bölümünü ve veya pazarları ya da merkezi planlamayı kullanırsa bu seçimiyle, umduğunun tersine, yetkili işlerin hepsini alan koordinatörlerle yetkisiz işlere katlanan işçiler arasındaki sınıf ayrımını korur ve hatta güçlendirir.

Bu ekonomik sonuca ben koordinatörizm diyorum ama maalesef bu sonuç, sosyalizm ismini gasp etmiş. Böylece, değerli kazanımlar için mücadele bile, yeni kurumların inşası bile, koordinatörlere yol açacak şekilde yapılabilir, ya da katılıma yol açacak şekilde yapılabilir.

Bu yaşamsal fark, zafer ya da yenilgiyi getiren farktır. Sınıfsız olmak için, hareketlerin kapitalizmi reddetmekle kalmayıp öz-yönetim yapılarına, adil paylaşım, dengeli iş komplekslerine ve katılımcı planlamaya doğru yönelmeleri gerekir.

Üçüncü bir pareconcu stratejik gereklilik hareketin yapısı ile ilgilidir. İlerici ve sol aktivistler haklı olarak, toplumdaki ırkçılığı ve cinsiyetçiliği yok etmek istiyorlar. Biz de kendi hareketimiz içindeki ırkçı ve cinsiyetçi hiyerarşiyi azaltmak ve yok etmek için direnmeliyiz. Çünkü aksi ikiyüzlülük olur ve insanların ümitlerini kırar ve bu baskıların cürümünü yükleniriz ve dahası hareketimiz kadınları ve koyu tenli insanları bünyesinde tutamaz, kendine çekemez ve ırkçılık karşıtı, cinsiyetçilik karşıtı öncelik-

leri takip edemez. Hareketlerimizde ırk ve cinsiyetle ilgili yapılması gereken çok iş var ama sevgilerimiz var ve etkinliklerimiz genelde doğru yönde.

Bununla birlikte sol aktivistler toplumdaki ekonomik adaletsizlikleri ve sınıf hiyerarşisini bitirmekten yanadır. Ve bu amacın benzer bir ifadesinin daha olduğunu fark etmeliyiz: Sabırla, sakince ve yapıcı bir şekilde hareketlerimizi yeniden yapılandırmalıyız ve böylece şirket tarzı iş bölümü ve karar alma ve pazar ücretlendirmesi kendini tekrarlamayacaktır. Eğer çalışan insanları etkileyebilmek onları hareketin içinde tutabilmek ve güçlendirebilmek ve sınıfsızlığa olan kararlılığımızı devam ettirmek istiyorsak; eğer ikiyüzlü olmamak, ilham verici olmak ve sınıfsal yabancılaşmalardan kaçınmak için bu önceliğimiz olmalı.

Sol, örneğin birçok araştırma mekanizmasına sahip, think tanklar (düşünce tankları) medya projeleri ve örgütlenme merkezleri. Prensip olarak bunların iç örgütlenmelerinde bizim değerlerimizi taşıması gerektiğini biliyoruz. Yine de su andaki yapılar bile ücretlendirmeyi sınıfçı normlara göre gerçekleştiriyor, mevki ve yetki üzerinden ödüllendiriyor. Bazılarımız ofislerde çalışıp karar alırken daha çok ücret alıp daha çok mevki sahibi oluyor. Başkaları ise daha vasıfsız işlerde çalışarak, itaatkâr, daha az pozisyona sahip ya da hiç pozisyonu olmadan, daha az para alarak daha az yetkiye sahip bir şekilde çalışıyor. Kısacası insanların tüm kapasitelerini kullanabileceği külfetli işleri adaletli bir şekilde paylaştığı işler sağlayarak sınıfsal bölünmeleri azaltmak yerine, bu örgütlenmelerimiz çoğu kez şirket tipi ilişkilere sahip. Burada dikkate alınması, hatta kabul edilmesi gereken stratejik problem bu projeleri arzuladığımız normlar ve sınıfa ilişkin değerlerle birleştirmede.

Hayatı tüm açılardan değiştirmenin asıl ihtiyaç olduğu belli. Bu özette oldukça yüzeysel olarak değinilen bir öncelik- Parecon için bir başka stratejik gereklilik ise eylemlerimizi her birinin otonom yapısını göz önünde bulundurarak ya dayanışma ile birleştirmeye yönelik bir yaklaşım geliştirmektir.

Hareketler farklı önceliklere ağırlık verirler çünkü insanlar ırk, cinsiyet, sınıf, cinsellik gibi pek çok farklı faktöre bağlı olarak farklı koşullara katlanmak zorundalar. Bunun ardılı olarak yönelimlerdeki bu çeşitlilik, hayatın her alanında sağladığı genişlik ve derinlik açısından iyidir. Ancak gerçek şu ki hareketler birbirlerine yardım etmiyor hatta birbiriyle rekabet ediyor ve başarmak için hayati olan her bir hareketin diğerleriyle olan beraberliğinin önüne geçiyor.

Farklı gündemler gelişmek, güven kazanmak, odaklanmak ve liderlik edebilmek için alana ihtiyaç

duyar. Herkesin hissettiği öncelikleri unutmamasını söyleyerek dar bir programın arkasına sıkıştırmaya çalışarak bir beraberlik yaratmazsınız. Ancak insanlar otonom hareketler içinde apayrı kişiliklere ve farklı önceliklere sahip olmakla birlikte kazanmak için bu farklı hareketler, her bir hareketin diğerlerinin gücünden ve karakterinden faydalanabilmesi anlamına gelen, geniş bir ortaklığa da ihtiyaç duyar. Dayanışma duygusunu büyüten yollar bulurken çeşitlilik ve otonomiye saygı duyarak bu problemi çözmeliyiz.

Sonuçta herkes baskıların tümüne karşı, karşılıklı dayanışma ile mücadele ederken farklı deneyimlere sahip, farklı tabanlardan gelen insanlar şüphesiz baskının bir şekline daha çok odaklanacaktır. Çeşitlilikle birlikte bu birlikteliğe yönelik bir diğer önemli adımda daha geniş hareketlerin küçük yapılara yardım etmesi, ekonomik olarak daha güçlü örgütlerin küçük yapılara yardım etmesi ile mümkündür- açıkça ve kaynaklarla olduğu gibi halk kitleleriyle, hareketlerden bir hareket geliştirerek, böyle bir dayanışmayı mümkün kılacak bir örgütlü ortaklığı geliştirmektir.

Şu sürekli tekrarlanan bir nakattır- "Siz solcular neden hep bildiğimiz şeyleri tekrarlıyorsunuz?" Maalesef bunu yapan bazı kişiler, ne düşündüğünü bilmediğimiz belki de bizim söylediklerimize katılmayacak olan, hatta saldırgan tavırlar gösterebilecek olan kimselelere anlatmaya çalışmaktan daha kolay olduğu için bunu yapıyor. Ancak çoğunlukla insanların neden solda olduğunun açıklaması, kendisi de solda olmak isteyen ya da solda olan insanlar tarafından şöyle yapılır- solun sesinin, mesajlarına kulak vermeyen insanlar tarafından duyulabilecek kadar yüksek olmaması. Çünkü bizim medyamız hala çok zayıf, biz tüm gücümüzle bağırduğumuzda dahi çoğunlukla zaten bizi dinleyen insanlara ulaşıyoruz.

Oldukça bilgili katılımcılardan oluşan çoğunlukçu bir hareket yaratmak için **pareconcu bir taahhütün bir başka gerekliliği ise, bizimle aynı tonda olmayan daha geniş bir kesimle iletişim kurabilmeyi, aynı zamanda zaten bizi destekleyenler arasında karşılıklı bir takas uygulamasını geliştirmektir.**

Şu anda var olan alternatif medyayı güçlendirip, destekleyip genişletirken, ana akım medyayı da baskılamalıyız- Ama bu iki görevin dışında solun, sol yorumlara, analizlere gündemlere ve vizyonlara bütün nüfusun önünde yer verecek ve insanların var olduğunu öğrenmek için bile köşe bucak aramalarının önüne geçmeli ve görünür olmak için kitle iletişim mekanizmalarını ele geçirmesi gerekmektedir.

Hareketin ihtiyaçlarında baş-

ka bir ekseninde biliyoruz ki para toplumunda oldukça önemli, ancak farkındaymış gibi görünmediğimiz başka bir husus ise para sol için de önemli? Nereden geliyor? Nasıl kazanılıyor? Bir kaç kişiye fayda sağlarken birçoğunu zarara mı uğrattıyor? Yeterince var mı? Birçok solcu bu sorulara cevap veremez çünkü bu konu çok önemli bir tabudur. Etkinliklerin, projelerin, eylemlerin bütçelerinin nasıl oluşturulduğuna dair, ayrılan bütçenin nasıl dağıtılacağına dair makaleler arayın. Çoğunlukla bulamazsınız. Çok büyük bir sessizlik vardır.

Parayı nasıl elde ettiğimiz ve nasıl kullandığımızı görmezden gelmek, solun marjinal paralarının kontrolünü tekelleştirenlere fayda sağlayan çıkmaz bir yaklaşımdır. Pareconcu amaçların bir başka gerekliliği de değerlerimizle ve arzularımızla tutarlı olan bir finansal işleyişler geliştirmemiz gerektiğidir.

Elbette gelecekteki hareketler ilham verecek, güçlendirecek, ihtiyaçları karşılayacak, arzularımızı canlandırarak... Hayatlarımızı zenginleştirecek. Elbette insanlar yerlerini bulduktan sonra, bu yola baş koyacaklar. Yine de geçtiğimiz bir kaç on yılda milyonlarca insan sola yaklaşmış birçok etkinlikte ve projede yer almış ve sonrasında çekilmiştir. Gelecekteki hareketler daha farklı olmak zorunda.

İnsanların neden politik muhalefete ve aktivizme tutunmadığının birçok sebebi var. Özellikle, uzun vadede süreklilik ve adanmışlığı koruyarak, devam eden hareket katılanları yormak yerine canlandırmalı, onların hayatlarını zayıflatmak yerine güçlendirmeli, üyelerini inkâr etmek ve hatta onlarla dalga geçmek yerine onların ihtiyaçlarını karşılamalı. Bir harekete katılıp yalnızlaşmak hareketin büyümesine yardımcı olmaz. Bir harekete katılmak ve daha az gülmek daha geniş çapta ve daha güçlü hareketleri getirmez.

Bu yüzden **geleceğe giden yolda, hareketlerimizi her türden zemine uygun hale getirmeliyiz.** Bir hareket inşa etmek elbette birçok zorluğu barındırmakta ama bir hareketi mümkün olduğu kadar zengin, çeşitli ve tatmin edici hale getirmeye çalışmak yerine sağırlandırmak pek mantıklı değil.

Bizim hareketin hiç bir üyesini kaybetmemeliyiz - daha basit stratejik bir gözleme sahip miyiz? Bu demek oluyor ki, herkesi ötelere katman sadece çok az birkaçını kendine katan toplumsal ilişkilerden kopuk, örtük hayat tarzları ve sadece uzun toplantılar yapmak yerine, harekete katılımı farklı hayatların bütünlüklü katılımını sağlayarak yapmalıyız.

Bizler dünyanın daha az baskıcı ve daha özgürlükçü hale getirmek için mücadele ediyoruz. Kazanmak istiyorsak bunu kendi hareketlerimiz için de yapmalıyız.

Fırsatlar Dünyasına Yolculuk

Merve Arkun

mervearkun@meydangazetesi.org

Bir otobüs; içinde yeni bir hayata başlayacak olmanın verdiği "umut"la, bilinmezliğe doğru yol alan dokuz erkek. İş bulmak ve yoksulluktan kaçmak için İsveç'e kaçak işçi olarak göç eden dokuz erkek. "Medeniyet"in ortasında sıkışmış bir Otobüs'ün içinde, kapının özgürlüğe açılmasını bekleyen dokuz erkek.

Yeni bir hayat umuduyla, Stockholm yollarına düşen dokuz erkeğin hikayesini anlatan bir film, Otobüs. 1974 yılında Tunç Okan tarafından çevrilen Otobüs filmi, bu coğrafyada uzun yıllar boyunca yasaklı kalmış, gösterime girememişti. Aslında filmin çekildiği dönemde anlattığı, "umuda yolculuk"un ümitsizliğine bakılacak olunursa, filmin yıllarca saklanması ve gösteriminin yasaklanması şaşırtıcı değildi.

1961 yılında Almanya ile imzalanan "Türk İşgücü Antlaşması" ile ilk resmi iş göçünü yaşadığı bu coğrafyanın insanları. Aynı yıl Almanya'ya göç eden 6.700 kişi, yeni bir hayata başlamak için düştü yollara. Ailelerini, geçmişlerini, kültürlerini bırakıp, "daha iyi bir yaşam" için Almanya'ya göç eden binler, ne burada kalabildi ne de "oralı" olabildi. Türkiye'ye geldiklerinde "Alamancı", Almanya'ya gittiklerinde "gurbetçi" olanlar belki de yeni bir hayatın umuduyla "kendilerini kaybetti".

Yeni Bir Yaşama Göç

Toplumsal, ekonomik, kültürel ya da siyasal herhangi bir sebeple insanların yaşadıkları yerleri terk ederek yeni yerlere doğru hareketliliği olarak ifade edilebilen göç kavramı, kimi zaman zorunlu(savaş gibi) sebeplerden ötürü yaşanmış olsa da özellikle 20. yüzyılın sonlarına doğru daha da gelişen sanayileşme ile birlikte bir değişim yaşamıştır. "Gelişmiş" ülkelere göç ile sunulan "daha iyi yaşam fırsatı" dünyada üzerinde mil-

yonlarca insanı yaşadıkları yerden göç ettirmiştir. Kötü koşullar içinde yaşamaya mahkum bırakılmışların "fırsatları değerlendirerek göç etmesi", yeni bir yaşama açılan kapı olmuştur.

Dünya üzerindeki toplam göçmen sayısı 214 milyona ulaşmışken, bu sayı dünyanın en kalabalık beşinci ülkesinin nüfusuna eşdeğerken, sunulan "yeni bir hayat fırsatı"ni tekrar değerlendirmek gerekir.

Kapitalizm girdiği her coğrafyada var olanın daha iyisine sahip olmanın mümkün olduğu iddiasıyla, kendini sürekli ve yeniden var eder; onun nimetlerinden yararlanamayanları da "fırsatları değerlendirmeye" çağırır. Çağırılan yer fırsatlar ülkeleri olur, sefaletten sözde kurtuluşun yolu olur. Ancak yaşadıkları yerlerden itilenler, ötelenenler, topraklarını terk ederek "taşı toprağı altın" yerlere göçenler için, yolun sonunda kurtulma ihtimali nerdeyse yoktur. **Ekonomik ve sosyal adaletsizliğin kurbanı olup yerlerinden "itilenler", göç edilecek yerin "çekiciliği"ne aldanırlar.**

"Fırsatlar Dünyası"nda Yolculuk

Yoksul dünyalarda geleceklerine "umut"la bakamayanlar, umudun peşinden yollara düşerler. Bu yolculuk her zaman Doğu'dan Batı'ya -gelişmemişten gelişmişe- şeklinde olmayabilir. Göçler yoğunluklu olarak Avrupa dışındaki coğrafyalardan Avrupa'ya ya da Amerika'ya yaşanıyor olsa da "daha iyisine sahip olma" arzusu, göçün hareket doğrultusunu da zamanla etkilemiştir. Bünyesindeki ülkelerin vatandaşlarına "göç serbestliği hakkı" tanıyan Avrupa Birliği içerisinde de birçok kişi Avrupa'nın gelişmemiş kısmı olan doğusundan batısına doğru göç eder. Örneğin Avrupa'nın batısında yaşa-

yan Polonyalılar İngiltere, İrlanda ya da Hollanda'ya göçerken; çok sayıda Romanyalı da İtalya'ya ya da İspanya'ya göçerek yaşamlarını "iyi"leştirmeyi hedefler. Ancak göç serbestliğinin "hak" olmadığı yerlerden göç edenler için, durum bu kadar kolay değildir. **Sınırlarını kendi dışındakilere kapatanlar için, yasaklar, tel örgüler, yasalar ve hatta silahlı kuvvetler vardır. Fakat yaşam koşullarını iyileştirmek isteyenler ölmek pahasına da olsa, umutlarının peşinden yollara düşerler.**

Çıktıkları yolculuklara kaçak başlayanların, geleceklerine dair taşıdıkları umutlarını en başından kaybetme ihtimalleri vardır. Bindikleri teknelerle uçsuz bucaksız sulara açılanların, o teknelerden inemediği zamanlar olur. '80'li yılların sonundan itibaren Ege Denizi'ni aşarak Yunanistan'a gitmek isterken boğulan 2000'i aşkın, geçmeye çalıştığı yollarda mavinlere basarak hayatını kaybeden 100'e yakın, "sınırlarını koruyan polisler" tarafından vurulan onlarca "umut yolcusu", bu yolculuğu başından kaybedenler olmuştur. O teknelerden inebilmeyi başaranlar içinse yaşanacak ihtimaller sıralıdır: Kaçak olmak, kaçak bir yaşama razı olmak, kendileri için hazırlanmış "misafirhane"lerde mahkum olmak.

Yaşadığı hayattan memnun olmayanlar, bu hayatı değiştirmek isteyenler için imkanlar vardır elbet. Fırsatlar ülkelerine gitmek kolay değildir tabi ama isteyen için bunun da yolları vardır. Dünyanın en çok göç alan coğrafyası Amerika'ya gitmek tabi ki zordur, ama imkansız değil! Mesela Green Card, havalinin peşine düşenler, "Amerikan Rüyası"nın peşinden koşanlar için bulunmaz bir nimettir. Yeni bir yaşama başlarken, sınırsız oturma ve çalışma izni sağlayacak olan bu kart, "kaçırılmayacak bir fırsat"tır.

Fırsatları değerlendirmeyi bilirsen, açlık, yoksulluk, sefalet kader değildir.

Özellikle Üçüncü Dünya ülkelerinde yaşayanlar; ekonomik, sosyal ve kültürel olarak kötü koşullara mahkum edilenler ve böyle bir yaşamın "kader" olduğuna inandırılanlar, kapitalizm içinde hayatları boyunca çekecekleri "çile"ye mahkumdurlar. Çünkü hayatlarını "iyi"leştirmek için fırsatları kovalamayanlar için, böylesi bir yaşam ideal olandır.

Sonsuz ihtiyaçların arzulandığı sonsuz tüketim dünyasında, imkanlar da tabi "sonsuz"dur. Asıl önemli olan bu "fırsatları değerlendirmeyi bilmek" ve "imkanları sonuna kadar kullanmak"tır. Eğer "aklını kullanır" ve "paçayı kurtarmak" için çarpınırsan, hayatını da kurtarmak için hiçbir engel yoktur. Ancak tıpkı bindikleri teknelerden inemeyenler gibi, bu fırsatlara asla erişemeyecekler de vardır ki onlar için "yeni bir yaşamla kurtuluş" asla olmayacaktır. Fırsatların peşinden giden umut yolcuları, yeni bir yaşama yelken açarken, ardında bıraktıklarını unutmak zorundadır.

Yaşadıkları kötü koşullardan kurtulmak için çarpınanlara "fırsatlar sonsuzdur" evet ama sonsuz fırsatların peşinden koşup en iyiye ulaşmak da bir o kadar imkansızdır. Hayatları boyunca daha iyi koşullar için didinenler, "ideal" olana asla ulaşamayacaktır. Çünkü fırsatları değerlendirirlerse yaşamlarını iyileştirebileceklerine inandırılanlar, ancak bu yolla "kötü koşullar"a ikna edilirler.

Otobüs filminin sonunda, meydanın ortasında duran otobüse hapsolmuş umut yolcuları gibi, "fırsatını bulup" yeni bir hayata göç etmeyi başaranlar da aslında, uğruna çarpındıkları fırsatlar dünyasında hapsolmuştur.

Fırsatlar İdeolojisi Kapitalizm

“ Yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen kötü koşullara sabretmeyi öğütleyen kapitalizm, iyi bir dünya hayalini kapitalist sistemin gereklerini yerine getiren bireylere bir fırsat olarak sunar.

Hüseyin Civan

hcivan@meydangazetesi.org

TeknoSA, DiaSA, CarrefourSA, Philip MorisSA, Akbank... Sabancı ailesinin tüm bu holdingle, pazarda limon satarak zengin olduğu söylenen Sakıp Sabancı'nın sıradışı eforuyla sahip olduğu söylenebilir mi? Pazarda limon satışından, küresel ekonomide söz sahibi holdingle uzanan yolda anlatılan, gerçek bir "başarı öyküsü" müdür?

Kapitalist sistemin telkin ettiği budur. Fırsatlardan yararlanmayı bilirsen, sen de "iyi" bir hayata sahip olabilirsin. Kapitalizm içerisinde zengin olmayı başaranların, bu yoldaki öyküleri benzerdir: Aslında kötü koşullardan sıyrılan için birçok fırsat, yeni bir yaşama başlamak için birçok yol vardır. Eğer sen de fırsatları iyi değerlendirirsen, daha iyi bir yaşam hayal değildir.

Peki, öyleyse neden bazıları başarı öykülerinin meyvelerini toplarken, bazıları kötü koşullar içinde yaşamak zorundadır?

Kötü koşullar-İyi koşullar

Bugün dünyada bir milyara yakın kişi açlık sınırının altında yaşamak zorunda, dört milyon insan bulaşıcı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybediyor, sekiz yüz milyona yakın insan içecek suya erişemiyor, beş yüz milyon insan ise işsiz. "Fırsatları değerlendiremeyen" milyarlarca insan işsizlik, yoksulluk, sefalet, ekonomik s ö m ü r ü , toplumsal baskılar, savaşlar,

zorunlu göçler, ekolojik yıkımlar kışkırtarak yaşamak zorunda bırakılıyor. Bu kötü koşulların hepsi ekonomik ve siyasi iktidarlar tarafından yaratılıyor. Zaten bu ekonomik ve siyasi iktidarlar da varlıklarını, bu kötü koşullara dayandırıyor. Bu arada yaratılan bu kötü koşullar, insanlara normalmiş gibi sunuluyor. Yoksulluk zenginlik, sefalet refah, açlık tokluk gibi zıtlıklar, hayatın kendinde var olan karışıklıkmış gibi insanların gözünde doğal kılınıyor ve sayısız insan adaletsizliğin kendisi olan bu "doğal zıtlıkların" içinde yaşamaya mahkum bırakılıyor.

Peki, yarattığı sömürü koşullarını yaşamın gerçekliği olarak insanlara kabul ettirmeye çalışan kapitalizmin, kendi sistemini doğal kılmaya çalışmasının altında ne yatıyor? Kapitalizm yarattığı bu olumsuzlukları doğal göstererek, kendi varoluş kaynağını kaybetmemeye çalışıyor. Dolayısıyla kapitalist sistem içinde yaşayanlar, bu koşulları içselleştirerek böylesi bir yaşama ikna oluyor.

Tabi ki bu ikna olma durumu sadece her olumsuz koşulun doğal görülmesiyle alakalı değil. İşte tam da bu noktada kapitalizmin ideolojik yanı devreye giriyor. Kapitalizmin ideolojisi dendiğinde bahsedilen, yüzyıllardır bu ekonomik sistemin siyasal alanda yansıması olan liberalizm değil. Liberal değerlerin açlık, zorunlu göç, işsizlik gibi olumsuz koşullara katlanıl-

masını içselleştirebilecek bir pratik yansıması yoktur. Bu değerlerin hepsi, bu olumsuz koşullara maruz kalmayan bir grup insan tarafından yüceltilirken, aynı değerleri ezilenlerin sahiplenmesi beklenilemez.

Kapitalizm kendi ideolojisini, ekonomik pratikler üzerinden kabul ettirir. Ezilenler için, kapitalist sistem içerisinde erişilebilecek iyi koşullar yaratılması yaratır. Yani ezilenlerin mustarip olduğu durumlardan kurtulmasının mümkün olduğu yalanını atar. "Ne kadar kötü bir hayat yaşarsan yaşa, bundan kurtulma ihtimalin her zaman vardır, neticede her şey senin elindedir" yalanını atan kapitalizm, bu yalanla kötü koşullarda yaşayanları içinde buldukları hayata ikna eder. Kendi ideolojik etkisinin alameti farikası da burada yatar. Kötü koşullar gerçeğinden iyi koşullar yaratılmasına "fırsatlar" aracılığıyla geçilir.

Yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen kötü koşullara sabretmeyi öğütleyen bu ideoloji, iyi bir dünya hayalini kapitalist sistemin gereklerini yerine getiren bireylere bir fırsat olarak sunar. Kapitalist değerler olan rekabetçilik, bencilik, hırs ne kadar içselleştirilirse bu fırsatlarla beraber, kapitalist bir dünyada daha iyi konumda olmanın mümkün olduğu yalanı atılır. Bu sistemde yoksulsundur, ancak kapitalizmin sunduğu fırsatlardan yararlanıp zengin olabilirsin. Hatta bu fırsatları iyi değerlendirirsen daha da zenginleşebilirsin. Sokakta yaşıyor olabilirsin, ancak kapitalizmin cazip fırsatlarından yararlanıp ev sahibi hatta emlak zengini bile olabilirsin. Eğer yararlanmayı bilirsen, fırsatlar da fırsatların yarattığı imkanlar da sonsuzdur!

Kapitalizmin İdeolojik Yalanı: Fırsat Eşitliği

Fırsatların kullanılması noktasında herkesin eşit olduğunu söyler kapitalizm. Yani ayırım yapmaz. Dil, din, ırk, cins... Herkes, fırsatları kullanmayı bilen herkes kapitalizmin bol ışıklı, renkli, gösterişli dünyasında yer bulabilir. İçinde bulunulan

kötü koşullardan "herkes" çıkabilir. Ne kayırmaca vardır kapitalist sistemin fırsatlar dünyasında, ne torpil, ne hak yeme! Fırsatları değerlendiremeyenler vardır, onlar da kötü koşullara müstahaktır!

Fırsat eşitliği yalanıyla kapitalizm, aynı zamanda, ezilen insanların içinde buldukları konumu hak ettiği inancını empoze etmeye çalışır. Onun fırsat eşitliğinin altında yatan; dil, din, ırk, cins ayrımı yapmadan herkesi sömürmesidir. Bu ekonomik, siyasi ve toplumsal sömürüyle çaresiz kıldığı bireyleri, "fırsatlar dünyası", "fırsat eşitliği", "zengin olabilmek özgürlüğü" adı altında kandırıp, sömürsünü daha yoğun bir şekilde sürdürebilmek olanağı yaratmak ister.

Sabancı'nın, Koç'un, Ülker'in nasıl zengin olduğu kapitalizmin ne fırsat yalanıyla ilgilidir ne de fırsat eşitliğiyle ilgilidir. Ekonomik iktidarları bu coğrafyanın dışına taşan tüm zenginlerin hikayesi ortak. Onlar anlatıldığı gibi "fırsatları değerlendirerek" değil, kapitalizmin bu coğrafyaya özel politikası "devlet eli"yle zenginleştirilmişlerdir. Hiçbiri limon satarken, ayakkabı boyarken ya da garsonluk yaparken "fırsatları değerlendirerek" zengin olmamıştır. Onların zenginliği işçileri on saatten fazla çalıştırmaktan, sömürünün en vahşi koşullarında ezmekten gelir. Bütün hukuksuzluklarına devlet göz yummuş, hatta fabrikalar, araziler devlet eliyle peşkeş çekilmiştir. Ne vergi alınmıştır ne kesinti yapılmıştır. Anlatılanın aksine, hiçbiri kapitalizmin fırsatlarından yararlanıp zengin olmamıştır.

Kapitalizmin bu ideolojik yalanının mantığı, bir grup kapitalist elitin yararına olanların artmasıyla toplumun yararına olanların artacağına dayanır: Pasta ne kadar büyürse, herkesin payı farklı olsa da bütün paylar büyüyecektir. Bu payı büyütme işi, "kötü koşullardan iyi koşullara fırsatları kullanarak kurtulacakların" çabasına bağlıdır. Çünkü kapitalistlerin payını büyütenler, bu fırsatlardan sürekli bir şekilde yararlanarak kötü koşullardan kurtulmaya çalışan, ancak hiçbir zaman kurtulamayan ezilenler olacaktır.

Kapitalizmin yarattığı bu ekonomik, siyasi ve toplumsal sömürü koşullarından kurtuluş, biraz daha iyi koşullarda yaşama razı olmaktan, sabretmekten, şükretmekten değil, kapitalizmin yarattığı bu koşullara ve onun ikna yöntemlerine karşı mücadele etmekten geçer.

Şirketlerin Beyin Taarruzu NÖROFİRSAT

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

fMRI (İşlevsel manyetik rezonans görüntüleme) cihazı, vücutta dolaşan kanın hareketlerini izleyerek onun hangi noktalarda yoğunlaştığını ölçmek için kullanılıyor. Aslen sağlık sektöründe, nörolojik hastalıkların değerlendirilmesinde faydalanılan bu alet, aynı zamanda duygularımız ve hareketlerimizin beynin hangi noktalarını harekete geçirdiğini tespit ederek dile gelen gelmeyen "iç dünyamız" hakkında birçok şeyi açığa çıkarabilecek özellikler taşıyor. Tabii ki, böylesine bir "cevher" küresel-kapitalist şirketlerin dikkatinden kaçmıyor ve "tüketicilerin" alışveriş eğilimlerini çözmek ve bunları yönlendirmek isteyen pazarlamacıların ellerinde hayatlarımıza karşı girişilmiş yeni bir saldırıya dönüşüyor. Pek çok sağlık sektöründen, kapitalizmin her nüvesinde damgası bulunan pazarlamacılık sektörüne devşirilen bu yöntem, "tüketiciler" tarafından nasıl kullanılıyor?

Söyle ki: 2000'li yılların başında, Nokia, reklamlarında kullandığı görsellerin ve seslerin insanların üzerinde nasıl bir etki bıraktığını anlamak için Nöro-pazarlama yöntemine başvuruyor. İnsanlara art arda Nokia reklamları seyrettirilip, beyin hareketleri takibe alınıyor. Şık telefonların, hafif ve hızlı müziklerin, Nokia'nın o ünlü melodisinin, mutlu insanların ve türlü teknolojik zirvaların aktığı ekrandaki görüntüler beynin Ventrolateral Prefrontal Korteks -bir hissin, yaşanan başka bir hisle özdeşleştirildiği alan diye bilinen- bölgesinde, "iyi" hisler uyandırarak "tüketicilerin" iştahını kabartırken; Nokia'nın

o ünlü zil sesi tonunun geçtiği bölümlerde insanlarda olumsuz tepkiler gözleniyor. Nokia'nın işitsel simgesi haline gelmiş olan zil sesinin nasıl olup da, insanları bu marka telefonları alma konusunda köreltebildiğini araştıran bilimciler, bu sesin günlük hayatımızda kapitalizmin yarattığı olumsuz imgelerle özdeşleşmiş olduğunu fark ediyorlar. Eğer bu bilginin firmalar tarafından nasıl kullanıldığını anlamak isterseniz, şu son birkaç yılda çekilen Nokia reklamlarına bakmanız yeterli. Hiçbirinde o ünlü melodiyi duyamayacaksınız.

Bu yöntemin dünyayı ele geçirmek için isteyen birkaç çılgın bilim adamının projesi değil; kapitalizmin düşlerimizi ve düşüncelerimizi okuyarak hakimiyet alanını genişletmek amacıyla giriştiği bir saldırı planı olduğunu anlamak için N.P'nin kısa tarihine bir göz atmak yeterli olacaktır.

İlk N.P çalışmaları 1991 yılında ABD' sinir bilim laboratuvarlarında Coca-Cola, Ford ve bunun gibi büyük şirketlerin desteği ile başlıyor. Başlarda oluşabilecek tepkilere karşı sessiz sedasız yapılan araştırmalar 1995 yılına gelindiğinde kurumsal bir yapıya dönüşebilecek kadar geliyor ve ilk nöro-pazarlama şirketi BrightHouse kuruluyor. 2002'de ABD'de önce Emory Üniversitesi'nde hemen bir sene sonrasında da Hollanda'da -sonraları N.P alanında yaptığı çalışmalardan dolayı nobel ödülü kazanacak olan- Akademisyen Ale Smidts'in öncülüğünde Rotterdam Üniversitesi'nde şirket-üniversite iş birliği ile ilk defa açık bir

şekilde bu konuda akademik çalışmalara başlanıyor. Bu süreçten sonra şirketler N.P'nin *insanları yönlendirmek, onların beyinlerine girip kontrol etmek gibi bir amacının tüketiciye doğru ürünü sunarak, onların yaşamlarını mutlu bir şekilde geçirmesine katkıda bulunmak olduğu* yalanını yaymak için "halkla ilişkiler" çalışmalarına başlıyorlar. 2003'ün Ekim ayında Forbes Dergisi'ne kapak olan çalışmalar, "Satın Alma Düğmesini Ararken: Sinir Bilim Pazarlama ile Buluştu" başlığıyla yayınlanıyor, "normalleştirme" çalışmalarına başlanıyor. Nöro-pazarlamanın bu erken döneminde yapılan en kapsamlı çalışma 2004 yılında Coca Cola'dan geliyor. Onu, Pepsi takip ediyor. Bugüne kadar hemen hemen tüm küresel kapitalist şirketlerinin pazarlama departmanında özel bir yer edinen nöro-pazarlama, 2007 yılında ABD başkanlık seçiminde tüketicilerin, pardon, seçmenlerin eğilimlerini belirlemekten tutunda, 2010 yılında yine ABD mahkemelerinde yalan makinesi olarak kullanılmasına kadar sistemin her yerine nüfuz etmeye başlıyor. Aradan geçen süreçte sayıları artan N.P şirketleri, 2012 Şubat'ında Neuromarketing Science & Business Association'ı (NSBA) kuruyorlar. Bu sene Mart ayında ise Brezilya'nın Sao Paulo şehrinde toplanacak olan pazarlamacılar, çok uluslu şirketler ve akademisyenler muhtemelen insanları nasıl daha çok tüketime yönlendirebilecekleri ve onları nasıl daha iyi kontrol edebilecekleri üzerine konuşular.

Günümüzde artık hemen hemen büyük ölçekli tüm kapitalist şirketlerin kullandığı fMRI ile beyin okuması yöntemi, benzer bir kaç yöntemle beraber kullanıldığında, bu karanlık ütopya örneğini tamamlıyorlar. Kimberly-Clark's (Huggies, Kotex, gibi firmaların sahibi), P&G (Prima, Ace, Ariel, Duracell) Unilever (OMO, Yumoş, Axe, Domestos, Rexona, Elidor, Lipton, Knorr, Dove, Algida...) gibi şirketler, süpermarketlerdeki raf dizilimlerinin ve ürünlerin görsel çekiciliğini saptamak için göz tarama sistemlerini kullanıyor. Şöyle ki, bir kişi süpermarkete girdiğinde, o kişinin raflara bakmaya başladığı ilk 10 saniye içerisinde neler düşündüğü, rafların ve ürünlerin hangi noktasına ne kadar baktığını tüm bunların içerisinde ilgisini nelerin çektiğini, göz bebeğinin hareketlerine ve odaklanmalarına bakarak tespit edebiliyorlar.

Bu ve bunun gibi ütopyik olmayan yöntemlerle, insanların beyinlerine ulaşabilen kapitalistler buradan edindikleri "veriler"le bizleri yarattıkları bu tüketim bataklığının içine çekmek için kullanılan en yaygın yöntemlerden biri ise bilinçaltı reklamcılığı.

Bilinçaltı reklamcılığı, ses ve görüntü gibi uyaranlar vasıtasıyla bilinçaltımıza söz konusu ürünle ilgili mesajlar gönderilmesine dayanır. Bir örnek vermek gerekirse, ABD'de sigara yasağı başlamadan önce bundan haberdar olan sigara şirketlerinden bir tanesi yasak başlamadan bir süre önce şehirlerdeki ve otoyollardaki billboardlara eflatun arka plan üzerine şirketin

logosunu yerleştiriyor. Sigara reklamı yasağı geldikten sonra ise sadece eflatun renginin olduğu billboardları kullanıyor. Sonuç dehşet verici. Bilinç altımıza bu renkle kazanmış olan sigara firması, billboardlarda sadece eflatun rengini kullanarak bunu gören insanlarda sigara içme isteği, hatta özellikle o markayı alma isteği uyandırıyor.

Hipnotize Odaklanma Grupları

Bu yöntem hipnotize edilen deneklere ya da denek gruplarına ürün ve reklamlar hakkında sorular sorulup, kişinin bunlar hakkında gerçek duygu ve düşüncelerine ulaşmayı amaçlıyor. Yöntem 1995 yılında Hal Goldberg adlı pazarlama gurusu tarafından kurulan Burnett ve Bozell şirketinde Hipnotize Odaklanma Grupları adlı çalışmayla ortaya çıkıyor. Şirketin müşterileri ise hayli tanındık: P&G, Shell Oil, Volvo...

Peki, böyle bir saldırının karşısında ne yapmalı? Bu alandaki en geniş kapsamlı çalışmalardan birini dünyanın en büyük 7 şirketinin sponsorluğunda gerçekleştiren "pazarlama gurusu" Martin Lindström, bunun karşısında çaresiz olduğumuzu, yapılabilecek tek şeyin bu sisteme bir yerinden entegre olmamız gerektiğini ifade ediyor: "...Hem zaten başka ne seçeneğimiz var ki? Bireyler olarak pazarlamacıların markaların menziline ve bilinçaltı zihnimizi hedef alan reklamcılığın yeni çehresinden kaçmamız mümkün mü? Ancak bir süpermarkete girip on yirmi yıllık tüm erzakınızı bir seferde yüklenerek, kendinizi evinize ya da dairenize sınırlı kilitleyip, kapatırsanız belki... Başka bir deyişle dış dünya ile tüm bağlantınızı keseceksiniz..."

Türkiye'de Nöro-Pazarlama

Uygulanması çok pahalıya mal olan, bu yöntemi dünya üzerinde sadece 50 şirket uygularken, Türkiye'de ise bu şirketlerden iki tanesinin temsilcilikleri var. Millward Brown Türkiye ve Neuroconsult'un çok uluslu şirketler dışında Türkiye'deki müşterileri arasında: Turkcell, Vodafone, Ülker, Eti, Frito-Lay, Yapı Kredi, Vestel, Hürriyet Gazetesi, Zaman Gazetesi bulunuyor. Ayrıca, geçen sene Aydın Üniversitesi'nin pazarlama bölümünde nöropazarlama desleri başlanmıştır.

Oysa biz biliyoruz ki, bizlere bu sözlerle umutsuzluğu pazarlayan kapitalizme karşı, dış dünyayla tüm bağlarımızı koparmak değil; aksine bu saçmalıklar sisteminin topuna tüfeğine, reklamlarına ve tüketim kültürüne karşı paylaşma ve dayanışma ile içimizde her geçen gün büyüyen yeni dünyanın umuduyla örgütlenerek ve büyüyerek mücadele edebiliriz!

Görsel ve İşitsel Hafızadan Sonra Şimdi de Facebook Hafızası

Facebook gibi bir sosyal paylaşım ağına bir saat içinde 30 milyon mesaj giriliyor. Benzeri sosyal paylaşım ağlarının özellikle son dönemde bu kadar yoğun kullanılması olumsuz psikolojik etkileri medyada yer almaktaydı. Yeni araştırmalar, sosyal paylaşım ağlarının insanların düşünme şekillerini değiştirdiği sonucunu veriyor.

Milyarlarca insanın artık yaşamlarının bir parçası haline gelen sosyal paylaşım ağları, yoğun ve karmaşık sistemleri nedeniyle insan beyninin farklı bir şekilde işlemesine yol açıyor. California Üniversitesi'nin "duyguların hafıza üzerine etkisi"ni ölçmek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmalarda, deneklerin hafızasını etkileyen unsurlar incelendi. Bir yanda sıkça duyulan sözcük öbekleri, okunabilen sözcük öbekleri, diğer yanda facebook iletilerinin insanların hafızasında ne kadar yer ettiği ölçüldü. Sosyal paylaşım ağlarından alınan sözcük öbeklerinin görseller de dahil olmak üzere, insan belleğinde daha fazla yer edindiği, bu araştırmalar sonucunda elde edilen veriler arasında.

Sonuçlar, insanın düşünme süreçlerine ilişkin değişiklikler üzerine olsa da; bu durumdan kimlerin vazife çıkaracağı açık. Reklamcılık şirketleri, yeni öğrenme teknikleri üzerine yoğunlaşarak, bu sosyal medyayı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmanın hazırlıklarına şimdiden başladı bile.

BU FIRSAT KAÇMAZ MI?

“Gerek televizyon ekranlarında gerek bir toplu taşıma aracında giderken yolda gördüğümüz billboardlarda gerekse de internet ortamında gördüğümüz "Bu fırsat kaçmaz!" türünden ibareler, aslında bizleri tüketmeye, tükenmeye ve bencilleştirmeye yapılan çağrılardır.

Emrah Tekin

Tüketim alışkanlıklarımızla her gün yaşantımıza nüfuz eden kapitalizm, etkisini günlük yaşamımızda da pek çok alanda göstermektedir. Bu alanlardan birisi de konuşma dilimizdir. İletişim kurmak için kullandığımız dil, hiç farkında olmadan kapitalist ilişkileri olumsuz ve taşıyıcı özellik de gösterir. Yaşamımızın her alanında bizi bunaltan kapitalizm, kullandığımız sözcüklerle, kendini yeniden üretir.

Dilimizdeki bencilliğin çoğu kez farkına bile varamıyoruz. Bireyciliği öven bu olumsuz kültürü seçtiğimiz sözcüklerle içselleştiriyoruz. Gerek televizyon ekranlarında gerek bir toplu taşıma aracında giderken yolda gördüğümüz billboardlarda gerekse de internet ortamında gördüğümüz "Bu fırsat kaçmaz!" türünden ibareler, aslında bizleri tüketmeye, tükenmeye ve bencilleştirmeye yapılan çağrılardır.

Deyimleşerek konuşma dilimize yerleşen bu propagandanın arka planında daha kapsamlı bir saldırı yatar. Asıl amaçlananın tek tek ve sadece kendini düşünen "bencil bireyler toplumu"nın yaratılması olduğu hep gizlidir. Şimdilerde de kentsel yıkım projeleriyle yaşam alanları gasp edilen yoksulların hayatları, "fırsat" adı altında sunuluyor.

İşte en can alıcı nokta da burasıdır. Çünkü "bu fırsatı kaçırmayı istemeyenler", aslında kendi yaşamlarıyla beraber başka ezilenlerin de yaşamlarını yavaş yavaş patronlara teslim ettiklerinin farkında bile değildirler. "Fırsatı, ganimet bilen" ve bu ganimetle semirdikçe semirenler de zaten başka yaşamları gasp edebilmenin gücünü buradan alırlar.

Reklamlar, renkli billboardlar ve envai çeşit promosyonlar da, insanların aklını karıştıran, duygu ve düşüncelerini etkileyerek alışkanlıklarını biçimlendiren puslu bir hava yaratmakta başvurulan en önemli araçlardır. Güler yüzlü reklam yüzleri her gün ve her gün, fırsatlar dünyasına ulaşmanın

yolunun bencilleşmekten geçtiğini durmadan tekrarlar.

Reklamcılar, hizmetinde oldukları patronlarla elele vererek, insanların geleceğini çalmanın en kolay yolunun onların hayallerini çalmak olduğunu keşfedeli beri, asıl fırsatlar dünyasını kendileri için aralamışlardır. Belki bir fırsattan söz edeceksek, bu, yayılma, nüfuz etme fırsatı olsa gerektir.

Yaşadığımız coğrafyada, toplumun örgütsüzleştirilme ve depolitizasyonuna yönelik en kapsamlı fiziki ve psikolojik harekati, 24 Ocak ekonomik kararlarının uygulamaya konulmasına uygun bir ortam yaratmak için gerçekleştirilen 12 Eylül Darbesi'ydi. Askeri yönetimin "demokratikleşme" programına uygun olarak iktidarı devralan Turgut Özal hükümeti döneminde, "zamanın ruhuna" uygun olarak sistemli bir bencilleştirme politikası izlendi. O günlerden itibaren insanların günlük hayatta kullandıkları dilde iki belirgin deyim pelesenk oldu. Bunlar; "gemisini kurtaran kaptan" ve "her koyun kendi bacağından asılır" deyimleriydi. Askeri darbe öncesi varolan örgütlü toplumsal mücadele yüzünden kesintiye uğrama tehlikesiyle karşı karşıya kalan kapitalizmin, tekrar olanca işlerliğine ve sürekliliğine kavuşturulması gerekiyordu. Bu yüzden de bu işlerliği yeniden sağlamayı kendine misyon edinen cunta ve onun sivil iktidarları, aynı zamanda psikolojik bir saldırı olarak bencil insan topluluklarının yaratılmasında öncelikli olarak kullanılan günlük dilden yakalamayı amaçladılar.

O günden yaşadığımız bu günlere önümüze her gün veyeniden "yeni fırsatlar" sunulmaktadır. Oysa sermaye sahiplerinin bizlere sunduğu bu "fırsatlar" karşısında bizlerin de ellerinde "kaçırılmayacak fırsatları" var. Bu da günlük konuşma dilimiz de dahil olmak üzere, bu "fırsatları", dayanışma ve paylaşmayla örülü bir yaşamda, özgür ve adaletli bir dünyayı gerçekleştirmekten geçiyor. İşte asıl, "bu fırsat kaçmaz!"

Yunanistan'da İsyana Ateşi Sönmüyor

Troika'nın ve devletin kışkacındaki Yunanistan'da halk direnmeye devam ediyor. Yunanistan'da polis tarafından başlatılan mülteci avında, 10.000 kadar insan "kaçak" olduğu gerekçesiyle tutuklanıp, cezaevine ya da kamplara gönderildi. Bunun üzerine mülteci kamplarına gönderilenlerden 2.000'i açlık grevine başladığını duyurdu. Bu sayının mültecilere yönelik saldırılar devam ettikçe daha da artması bekleniyor.

Öte yandan, polis ve faşist Altın Şafak Partisi'nin destekçilerinin, anarşistlere ve "işgal evleri"ne

karşı başlattıkları saldırılar sürüyor.

Yunanistan'ın kuzeyindeki Halikidiki kentinin Megali Panaghia kasabasında yapılmak istenen altın madenine karşı protestolarını sürdüren bölge halkı ile altın madeni sahibi Hellas Gold'un iş vaa-diyle kandırıldığı işçiler karşı karşıya geldi. Polis 10 nisan sabahı maden karşıtlarından 2 kişiyi evlerini basarak, gözaltına aldı. Bu haberi alan maden karşıtları ise bir araya gelip kasabadaki karakola saldırdı.

Guantanamo'da İsyana

İşkencesiyle tanınan ABD'nin Guantanamo Üssü'nde bir grup tutsak, Şubat ayından bu yana kişisel eşyalara el konulduğu gerekçesiyle açlık grevi yapıyordu. Devam eden açlık grevine karşın cezaevi yönetiminin tutukluları bir de hücrelere koymak istemesi sebebiyle, gardiyanlarla tutuklular arasında çatışma çıktı.

Gardiyanlar hücrelere girme-

ye yeltendiklerinde tutsakların saldırısıyla karşılaştı. Güvenlik kameralarını ve pencereleri örten tutsaklar süpürge sopalarıyla gardiyanlara saldırdı. Çıkan olaylarda plastik mermi kullanan gardiyanlar, isyan çıkaran ve açlık grevinde olan 60 kişiyi hücrelere koydu. Yaşanan çatışmada bazı tutsaklar vurulmasına rağmen, hapishane yönetimi ciddi bir yaralanma yaşanmadığını iddia etti.

Şili'de Öğrenciler İsyanda

Şili'de on binlerce öğrenci, var olan eğitim sistemine ve uygulamalara karşı sokaklara çıktı. Başkent Santiago sokaklarını işgal eden öğrenciler, başka birçok şehirde de eylemler gerçekleştirdi. Polisin eyleme katılan 150 bin öğrenciyi engel olmak istemesi so-

nucu çatışmalar yaşandı. Yaşanan çatışmalardan sonra 100'ü aşkın öğrenci tutuklanırken, dükkanlar kapatıldı, okullar tatil edildi.

Düzenlenen eylemin, Şili'de son 20 yılda düzenlenen en büyük eylem olduğu bildirildi.

Porto Alegre'de Zamlara Karşı İsyana

Porto Alegre'de otobüs tarifelerindeki artış nedeniyle halk sokaklara döküldü. Geçen seneki küçük ve etkisiz Toplu Taşıma eylemlerine oranla oldukça kalabalık ve etkili geçen eylemler, Portekiz medyasına damgasına vurdu. Toplu Taşıma için Blok Mücadele adı altında örgütlenen eylemlere birçok farklı siyasi örgüt, öğrenci grupları ve anarşist grup ve sendikalar da destek verdi.

Federação Anarquista Gaúcha'nın da içinde bulunduğu blok, otobüs şirketlerinde çalışan işçilerin ücretlerinin de kötü olduğu ve bunun için de mücadele verdiklerini belirtildi.

Mücadelenin basit bir ücret mücadelesi olmadığı, insanların bu şekilde hakları için sokaklara çıkmasının önemli olduğu dile getirildi.

İspanya CGT'sinden Vergi Karşılığı Kampanyası

Sendika, küresel kapitalizmin uzantısı olan ordu için toplanan vergileri boykot kararı aldı. Son zamanlardaki Mali ve Libya'da yaşanan savaşlara gönderme yapan sendika, savaşın özellikle Batı dışı ülkelerde yoksulluk yaratmak ve sömürü için yapıldığını belirtti. İnsanların vergileriyle finanse edilen savaş sanayi ve askeri araştırmaları boykot etme çağrısında bulunan sendika, anti militarist herkes için önemli böyle bir tutumun bir

vicdan meselesi olduğunu belirtti.

Kriz koşullarında zaten ekonomik açıdan sıkıntıda bulunan insanlara, bu ve benzeri vergilerin aynı zamanda ekonomik bir dayatma olduğu hatırlatıldı. Buralara aktarılacak vergiler yerine, insanların desteklemeleri için iki sosyal projeye yönelmeleri önerildi; Bejar Sosyal Merkezi ya da Zapatista Kolektifi.

Sömürünün Yeni Kılıfı GÖNÜLLÜLÜK

"İnsan hakları savunucusu" müzisyen Şanar Yurdatapan'ın başlattığı sivil girişimler olan Türkiye küçük Millet Meclisleri (TkMM) Girişimi ile Düşünce Suçu(?)'na Karşı Girişim'in çalışanıyken sigorta talep ettikleri ve "gönüllülük" adı altında yapılan emek sömürüsüne karşı çıktıkları ve için Şanar Yurdatapan tarafından haksız bir biçimde işten atılan(gazete yazarlarımızdan Gürşat Özdamar'ın da aralarında bulunduğu) STK emekçileri ile bir görüşme yaptık ve bu tür düşünce ve ifade özgürlüğü, katılımcılık ve demokratikleşme alanında yürüten projeler nasıl hayata geçiriliyor, nasıl bir emek sömürüsü üzerinde yükseliyor, bunu kendilerinden dinledik.

İşten atılma süreci

Geçtiğimiz yılın Ekim ayında TkMM projesinin genel koordinatörlüğünü yürüten arkadaşımız, Şanar Yurdatapan tarafından işten çıkarıldı. Arkadaşımızın işten çıkarılma nedeni ile ilgili olarak bilgi almak istediğimiz Şanar Yurdatapan, bunun nedenine ilişkin hiçbir geri dönüş yapmazken, "Burada demokrasi yok, benim kararlarım uygulanır" çıkışını yaptı.

Sigorta ve zam talebine karşı işten atma

Bu gelişmenin ardından Şanar Yurdatapan, zam ve sosyal güvence talebinde bulunan bizleri, fon, bütçe gibi gerekçelerle 3 ay boyunca oyaladı. Bu 3 ay içinde işyerinde yeni çalışanların istihdam edilmesi ve çeşitli demirbaşların alınması bizlere mali anlamda bir sıkıntı olmadığını gösterdi. Yine aynı dönemde işyerindeki hiyerarşik yapı iyice yoğunlaştırıldı ve üzerimizdeki baskı daha da arttı. Şanar Yurdatapan, 18 Mart 2013

tarihinde bizimle yapmış olduğu toplantıda mali bir kriz yaşandığını bahane ederek bizi işten ayrılmaya yönlendirdi ve Haziran ayı başına kadar süre verdi. Buna karşılık bizler, sigorta ve zam talebinde ısrarcı olduğumuzu belirtince Yurdatapan, bir işveren olduğunu kanıtlayacak şekilde, ofiste tüm çalışanlara bu taleplerin arkasında olup olmadıklarını sordu ve arkasında durduğumuzu belirten bizleri topluca işten attı.

Sömürünün yeni kılıfı: Gönüllülük

-Ofisteki çalışmamız (Şanar Yurdatapan'ın iddia ettiği gibi) gönüllü bir çalışma değildi. Hafta içi her gün sabah 9 akşam 6 arasında sarf ettiğimiz mesai, sürekli artan iş yükümlülükleri ve ofisi kolektif şekilde idare etme önerimize verilen ret yanıtı ve ofiste çalışmamızın devamlılığının yalnızca Şanar Yurdatapan'ın iki dudağı arasında olması ile çalışmamız "gönüllü" olmaktan çıkmış, işçi-işveren ilişkisi niteliği kazanmıştır.

-Ofiste yaşanan sıkıntılarımızın dillendirilmesinin ardından o güne dek muhatabımız konumunda bulunan Şanar Yurdatapan, ofiste yeni bir yapılanma yaratarak artık bu sorunlarla yeni yöneticilerin ilgileceği bildiriminde bulundu. Bu andan itibaren ofiste bir muhatap karmaşası yaratılarak taleplerimizin önü kesilmeye çalışıldı.

-İşyerinde hem işveren Şanar Yurdatapan hem de diğer yöneticiler tarafından çeşitli biçimlerde psikolojik baskı ve mobinge maruz bırakıldık, bu baskılara dayanamayan bir arkadaşımız istifa etti.

- İşveren sosyal güvence sağlama yükümlülüğünü yerine getirmedi, ya sigortasız ya da kendi sigorta primlerimizi kendimiz ödeyerek çalıştık. Bu sorunun toplantıda dile getirilmesi dahi tehdit olarak algılandı.

-Projelerin şeffaf yürütülmesi, yani mali yapının bizim sigorta ve maaş artışı taleplerimizin karşılanıp karşılanamayacağını, maaş artışı yapılamıyorken ofise hangi bütçeyle yeni mobilyalar, kameralar alındığını ve yeni çalışanların nasıl istihdam edildiğini öğrenmek istedik. Muhatap bile alınmadık.

-Bizim belli projelerde "karşılıklı olarak anlaşılıp çalıştığımız" söylen-di ancak bugüne dek hiçbir sözleşmeye tek bir imza atmış değiliz. Biz de her işçi gibi sadece bize sunulan koşullara razı geldik. Zaten

toplu sözleşme yetkisi olmadıktan sonra hangi işçi işverenle eşit şartlarda konuşup anlaşabilir?

Türkiye'de STK'lar ve emek sömürüsü

Türkiye küçük Millet Meclisleri (TkMM) Girişimi'nin ve Düşünce Suçu(?)'na Karşı Girişim'in eski çalışanları olarak bir kez daha belirtmek istiyoruz ki, sorunumuz Şanar Yurdatapan ile kişisel değildir. Asıl tepkimiz ve mücadele hattımız son yıllarda Türkiye'de sayıları hızla artan STK'ların, yine aynı hızla, ucuz iş gücü istihdam etmenin ve güvencesiz çalıştırmalarının merkezlerine dönüşmesindedir.

Emek sömürüsünün yoğun olarak yaşandığı alanlara eklenen sivil toplum örgütlerinin bu halinin kendi iddia ettikleri "sivil topluluk, şeffaflık, demokrasi, insan hakları ve çalışma hakları" ile bağdaşmadığı da ortada.

Sorunun yalnızca bizimle ve STK çalışanları ile sınırlı olmadığına da çok iyi farkındayız. Mücadelenin birlikte verilmesi gerektiğinden hareketle Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde direnişte olan taşeron işçilerinin yanındaydık. Yine benzer biçimde direnen Koç Üniversitesi işçilerinin yanındaydık. DİSK kongresine giderek sorunlarımızı diğer sendikacılarla paylaştık. İşçi ölümleri ile ilgili bir eyleme katılıp söz alarak, dayanışmamızı gösterdik. Biliyoruz ki, kurtuluş yok tek başına!

Artvin Halkı Maden İstemiyor

Artvin halkı yaklaşık 25 yıldır madenlere karşı mücadele yürütüyor. Artvin ili genelinde 325 maden ruhsat alanı çıkarıldı ve onlarcasının ihalesi gerçekleştirildi. 2004 yılında kazanılan davalarla Artvin'de maden araması engellenmişti. Ancak iki madenle ilgili mahkemenin "ruhsatların iptali isteğinin reddi" kararının ardından, Artvin'de 325 bin ağacın kesilmesi gündeme geldi. Ağaçlarına, ağaçlarda yaşayan canlılarına, suyuna toprağına sahip çıkan Artvinliler 6 Nisan günü çalışmalarını süren Cerattepe ve Genya altın madenlerine karşı kitlesel bir miting düzenledi.

Miting konuşmasında Yeşil Artvin Derneği Başkanı Neşe Karahan; "25 yıldır Artvin'in başına musallat olan maden belasını istemediğimizi her fırsatta haykırdık. Doğamızın talan edilmemesi için buradayız. Mücadeleye devam edeceğiz. Bizler, Kafkas, Kafkasör Turizm Merkezi, sağlık otelleri istemiyoruz. Yaklaşık 10 yıl sürecek olan madencilik sonucunda birkaç şirket zengin olsun diye ormanlarımızın yok edildiği, sularımızın ve toprağımızın zehirlendiği ortadadır ve bu talana kimsenin hakkı yoktur." dedi.

HES'lere İnat Yaşasın Tabiat

Tokat Tozanlı Vadisi'nde yapılmak istenen hidroelektrik santrallere (HES) karşı vadi halkının geçtiğimiz yıl başladığı mücadeleye sürüyor. Daha önce birçok eylem gerçekleştiren Yeşilirmak Tozanlı Çevre Platformu, bu kez de "HES'lere İnat Yaşasın Tabiat" sloganıyla fidan dikti.

Hukuksal süreç devam etmesine rağmen Çilehane projesinin inşaatına başlamak üzere bölgeye iş makinelerinin gelmesi, halkın tepkisine neden olmuştu. Halk, doğa katliamına karşı yaşam alanlarını savunmak için, inşaat alanının he-

men üst tarafında bulunan alanı ağaçlandırarak küçük çaplı bir orman oluşturdu. Ancak fidan dikme eylemine şirket yetkilileri saldırdı. Başka şehirlerden dayanışmaya gelen yaşam savunucuları ise şantiye şefine gerekli belgeleri sordu ancak sorulara cevap veremeyen şantiye şefi ve şantiye yetkilileri yaşam savunucularına da saldırdı. Yapılan şikayet üzerine, yaşam savunucularına saldıran şantiye yetkilileri jandarma tarafından karakola götürülerek ifadeleri alındı. Saldırının ardından şantiyedeki iş makinelerinin çalışması durduruldu.

Rant İhalesi Sonuçlandı

Gazetemizin üçüncü sayısında haberini yaptığımız Karasal Sayısal Yayın İhalesi sonuçlandı. İhaleyle birlikte 8 kanal HD yayın yapma şansını yakaladı. Show TV, Haber Türk, Kanal D, FOX, Star TV, Samanyolu TV, Turkuvaz Aktif TV ve Kanal Türk, genel yayın türünde HD yayın yapma lisansını almaya hak kazandı. İhalede en yüksek teklifi 51 milyon 200 binle Kanal D verdi.

Anten A.Ş.'nin ihalesine giren 8 yayın kuruluşu, toplamda 401 milyon lirayla HD yayın yapma hakkını aldılar. Anten A.Ş., Karasal Sayısal Yayından ilk kazancını elde etmiş oldu. 1.5 milyar lira dijital tv pazarı potansiyeli ile Anten A.Ş. daha çok rant elde edeceğe benziyor.

Yakında başlayacak zorunlu yayın sistemiyle beraber, kanallar ödedikleri parayı izleyiciler üzerinden çıkarmaya hazırlanıyor.

Karadeniz'de Talanın Adı Bu Kez BUZ GAZI

Geçtiğimiz aylarda Enerji Bakanı Taner Yıldız gerçekleştirdiği bir basın toplantısında TPAO (Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı) ile Shell'in Karadeniz ve Akdeniz'de yaptığı petrol-doğalgaz arama ortaklığından bahsetmiş, geçen Eylül ayında Shell'in Diyarbakır'da kayagazı aramalarına başladığını söyleyerek, açılacak sondaj kuyularının ekonomide kalkınmaya yol açacağını vurgulamıştı. Yıldız Güneydoğu'daki aramalardan sonra Karadeniz'de de yeni sondaj kuyularının açılması hedeflendiğini söylemişti.

"Türkiye'nin yeraltı kaynakları bakımından çok zengin olduğu ve yeraltı gaz aramalarının hızlandırılacağı" konuşulduğu günlerde, TPAO ilk sismik gemisini almış, bu süreç daha da hızlandırılmıştı. Sondaj kuyularında dinamit patlatarak yeraltından gelen sarsıntıyı kaydeden, yeraltının jeolojik yapısını hesaplayarak yeraltında bulunan gazın çıkarılmasına yarayan sismik gemilerle, özellikle Akdeniz'de aramalara başlanacağı söylenmişti. Ancak Akdeniz Bölgesi için alınan "Barbaros" isimli sismik geminin ilk olarak Karadeniz açıklarına yollandığı, Karadeniz'in enerji savaşlarının yeni merkezi olacağını gösterdi. TPAO'nun yeni kuyular açmak için Batı Karadeniz'e Shell ile anlaşmalar imzaladığı esnada ise Karadeniz'den bu kez yeni bir "alternatif enerji"nin adı yükseldi:

Buz Gazı.

Yakın zamanda Türkiye'nin enerji politikası hakkında yaptığı açıklamayla gündeme gelen Kadir Has Üniversitesi Öğretim Üyesi Volkan Ediger, "kaya gazı ve kömür gazından sonra en önemli üçüncü alternatif gaz olan buz gazı"nın özellikle Karadeniz'de çokça bulunduğunu söyleyerek, devletin ve özellikle enerji şirketlerinin yüzlerini buraya dönmesi gerektiğini belirtti. Buz gazının ilk kez geçtiğimiz ay Japonlar tarafından üretildiğini söyleyen Ediger, deniz tabanında katılaşmış halde bulunan buz gazının petrole benzer bir sondaj yöntemiyle çıkarılabileceğini ve eğer çıkarılırsa alternatif enerjide yeni bir dönemin başlayabileceğini kaydetti.

"Metan hidrat" denilen buz gazının deniz dibinde bulunan buz kütleleri halinde çıkarılabileceği ve bu kütlelerden büyük oranda yakıt gazı elde edileceği konuşuluyor. Ancak özellikle Japonya'nın yaptığı sondaj çalışmaları ve son dönemde yapılan açıklamalar ile gündeme gelen buz gazı, bu coğrafya için yeni bir talan projesi olacağı benziyor. Yeni bir enerji olarak, "bilim dünyası"nda ve özellikle enerji sektöründe çokça ses getiren buz gazı büyük şirketler için yeni bir yatırım alanı olurken, Karadeniz'de ise yıkım, talan ve sömürü sesleri yankılanıyor.

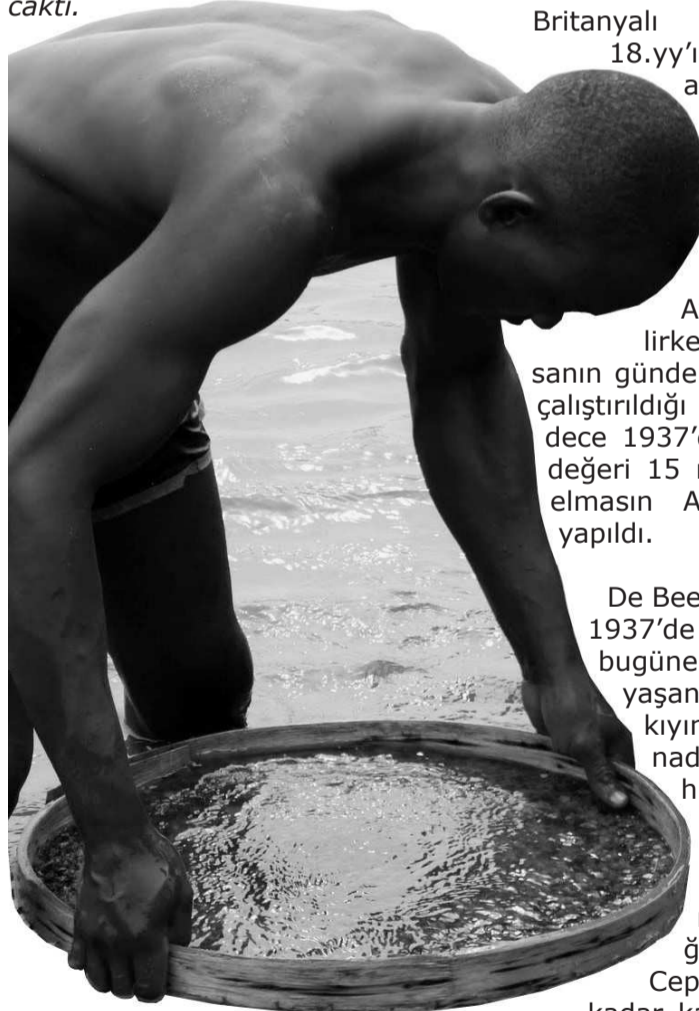
Bir Kitanın Talanı...

KANLI ELMAS

Özgür Erdoğan

ozgure@meydangazetesi.org

Bugün sevgililer günü, bugün yılbaşı, bugün anneler günü, bugün sıradan bir gün, tüketimin hayatın "nihai" amacı olduğu, neyi nasıl tükettiğinin değil, ne kadar çok tükettiğinin hesabının yapıldığı sıradan bir gün... Bugün herhangi bir Afrika ülkesinde bir dere ya- tağında, başında silahlı adamların gözetiminde toprağı didik didik arayan adam, kum tanesi büyü- lüğünde bir elmas parçasını avuç- larının içine sakladığı için vuruldu. Elması tuttuğu kolu kaskatı kesil- diği için elması alamayan silahlı adamlar, onun kolunu kesti. Kesilen kol, sulara kaybolup gitme- seydi eğer önümüzdeki sevgililer gününde sizin parmağınızda ola- caktı.

Bizlere sevginin aşkın ve bağlı- lığın simgesi olarak yutturulmaya çalışılan elmasın oluşum hikayesi milyonlarca yıl alırken, çıkartılma- sı, işlenmesi ve ticareti ise mil- yonlarca hayata, koca bir kitanın talanına neden oluyor. Göz alıcı parıltının ilk gün yüzüne çıktığı M.Ö 800'lerde Hindistan'ın güne- yinde bunun için savaşıyan egemen- ler, bugünlerde "küresel kapitalist" yüzleri ile savaşmaya ve savaşır- maya, karlarına kar katmak için

katletmeye devam ediyorlar.

Elmas savaşlarının şu anki galibi ise, dünyadaki elmas rezervlerinin % 80'inin ve bu piyasanın neredeyse tamamının sahibi olan De Beers firması. De Beers, Güney Afrika'da ilk maden ocağını açtığı 1870 yılından bugüne, parıltının kokusunun yayıldığı tüm Afrika ülkelerinden, Hindistan'ın yoksul sokaklarında açılan izbe elmas iş- leme atölyelerine kadar her yere "yoksulluk" ve "ölüm" olarak im- zasını atıyor.

Sierra Leone: Elmasın Kirli Yolculuğunun En Kanlı Dönemeci

Britanyalı sömürgecilerin 18.yy'ın sonlarında, ayak bastığı, Sierra Leone'de, Avrupalı tüccarların ilgisine mazhar olan kah- ve, boksit ve el- mas, yerlilerin şaş- kın bakışları altında Avrupa'ya servis edi- lirken; sıradan bir in- sanın günde 30 cent'e tüm gün çalıştırıldığı Sierra Leone'de sa- dece 1937'den 1996'ya kadar, değeri 15 milyar doları geçen elmasın Avrupa'ya sevkiyatı yapıldı.

De Beers firması bu ülkeye 1937'de girdi ve o günden bugüne, Sierra Leone'de yaşanan doğa ve insan kıyımında başrolü oynadı. Fakat bunlardan hiçbiri 90'ların ba- şında milyonlarca insanın öldüğü ve uzuvlarının kesile- rek sakat bırakıldığı Devrimci Birleşik Cephe-devlet savaşı kadar kanlı olmadı. Her ne kadar savaş, DBC ve devlet arasın- da yaşanan bir "iç savaş"mış gibi gözükse de, savaş bir De Beers- De Beers oyunu idi. De Beers, bir yandan eski bir ordu mensubu olan Fonday Sankoh tarafından kurulan, alk düşmanlığında dev- lette yarışan sözde devimci, bir- leşik cepheye, "bir miktar elmas" karşılığında silah sağlarken, yine devlet güçlerine de "bir miktar el- mas" karşılığında silah sağlıyordu. Böylece Sierra Leone'de bu oyu-

nun başladığı 1991'den 2002'ye kadar 50.000'den fazla insan ölürken, vaşa katılmayı reddeden 500.000'den fazla insanın uzuvları kesildi, tecavüze uğradı ve milyon- larcası göçe zorlandı. Bu arada De Beers'da Sierra Leone'den daha ucuza elmas alarak, dünya elmas piyasasında, fiyatları belirleme gü- cünü daha da arttırmış oluyordu.

Bütün Elmaslar, "Kanlı Elmas"tır!

1999 yılına gelindiğinde Amerika'da bir takım STK'lar, Si- erra Leone'daki savaşı işaret ede- rek, maden savaşlarının yaşandığı ülkelerden elmas alınmasını pro- testo ederek, bir kampanya baş- lattılar. Şaşırtıcı bir şekilde Sierra Leone'deki savaşın baş aktörle- rinden olan De Beers'in de alttan alta desteklediği bu talepler 2003 yılında Birleşmiş Milletler Genel Meclisi'nde Kimberley Sertifika Süreci Anlaşması adı altında ka- bul edildi. Bu anlaşmayla beraber, yukarıdaki talepleri yerine getire- meyen ülkelerden gelecek olan el- maslara "kanlı elmas" denilmesi ve ticaretine sınır getirilmesi kararla- ştırıldı. Afrikalıların söylediği gibi "kanlı elmas"ı Afrika'ya sokan De Beers, "kanlı elmas"ı yasaklıyordu. İşine geldiğinde savaş çığırtkanlığı yapan elmas devi, savaş koşulla- rında elinden kaçırdığı %20'lik el- mas payına da sahip olmak ya da hiç olmadı onu değersizleştirmek için "savaş karşıtlığı"na soyunu- yordu. Bu şu anlama geliyordu; De Beers'ten alınmayan tüm elmaslar kanlı elmadır. Şu anda "temiz el- mas" ticaretinin neredeyse tama- mını elinde tutan şirket, Birleşmiş Milletlerin gözetimi altında sertifi- kalı olarak Afrika'da yaşam adına ne varsa tüketmeye devam ediyor.

Güney Afrika'dan Hindistan'a; Elmasın Yeryüzünde Açtığı Yaralar

Kongo, Angola, Sierra Leone, Güney Afrika ve diğerleri. Afrika kıtasının büyük bir çoğunluğu ya zengin elmas yataklarına sahip ya da elmas ticaretinin geçiş güzerga- hında. Dolayısıyla neredeyse tüm Afrika'nın De Beers ile başı belada. Aslına bakılırsa Kimberley süreci pek fazla bir şeyi değiştirmemiş, sıcak savaşın yaşanmadığı Angola ve Güney Afrika gibi ülkelerde ma- den ocaklarında çalışanlar, her gün

ayrı bir savaşın kurbanı oluyorlar. Sözüm ona temiz elmas çıkarana- lar çok düşük bir ücrete gün boyu çalıştırılıp, De Beers'in taşeronla- rınca kurulmuş çalışma kampla- rında yaşamaya mahkum ediliyor. Dahası bu zulüm elmasın çıkarılma aşamasından sonra da devam edi- yor. Elmasın işlenmesi New York, Tel Aviv ve Belçika'nın çeşitli kent- lerinde yapılmakla beraber aslında ucuz emek cenneti Hindistan'da yapılıyor. Geçmişteki zengin elmas madenleri egemenler tarafından yağma edilen Hindistan, bu parlak taşın lanetinden hala kurtulama- mışa benziyor. Hindistan'ın birçok kentinde kurulan elmas işleme atölyelerinde Avrupa ve Amerika pazarına sunulacak elmaslar köle- lik koşullarında çalıştırılan işçilerce kristale çevriliyor.

Afrika kıtasına yukarıdan baktı- ğınızda, bir vebalinin yüzüne ba- karmış gibi hissedersiniz; çünkü bütün bir kıta devasa deliklerle dolu. Bu delikler elmas madenle- ri. Bunlardan en büyüğü ise Kim- berley Çukuru denen maden. Bu maden öylesine derinki, yarattığı hava akımı yüzünden üzerinden uçak bile geçemiyor. Derinliği 1097 metre olan bu madenden 22,5 mil- yon ton toprak çıkartılmış. Bu de- liklerin yalnızca fotoğraflarına bak- mak bile yaratılan ekolojik yıkımı anlamaya yetiyor. Üstelik elmas madeni sadece karada değil, denizde ve okyanusta da öldürme- ye devam ediyor. Denizin altında elmas olduğu düşünülen bölgenin tabanı, içindeki tüm canlı yaşamla beraber sondajlanıp, içindeki el- mas parçalarının ayıklanması için gemiye çekiliyor. Bunun bilançosu ise, o bölgedeki yaşamın neredey- se tamamen yok olması oluyor.

Elmas, altın ve platin, modern Avrupa ve Amerika uygarlıklarının gözlerini ışıltılarıyla kör ederken, koca bir kıta için ise bir kara bü- yüye dönüşüyor. Egemenler topra- ğın metrelerce derinlikteki ışıltının peşinden koşarken, milyonlarca yaşamı da toprağa gömmekten ra- hatsız olmuyorlar. Ama Afrika'ya ilk ayak basan sömürgeci bu yana parlayan bir ışık daha var, o da insanların gözündeki öfke- nin parıltısı. "Beyaz Adam"ın hır- sı büyüdükçe büyüyen bir öfke; Afrika'nın kara öfkesi...

21. yy'da Teslimiyet Teorileri ve Pratikleri:

"Truva Atı"ndan "Truva Pandası"na

Alp Temiz

alp@meydangazetesi.org

sinde destek verenler listesinde yerini alarak "çevreye duyarlı" olduklarını tescillemiş oluyorlar.

2013'ün Dünya Saati sponsorluğunu, Coca Cola, Doğa Koleji, Vodafone ve Garanti Bankası yapıyor. Özellikle Hindistan coğrafyasında su havzalarına, Güney Amerika'da akarsu ve derelere ilişkin şirket politikalarıyla Coca Cola'nın varlığı, bu listenin "çevre duyarlılığı"ni ölçmek adına önem taşıyor. Ana sponsorlardan Garanti Bankası'nın, Karadeniz'de yapımı sürmekte olan HES'lerin büyük bir kısmının sahibi olan Doğu Holding'e ait olması kampanyanın çevresel duyarlılık yaratmaktan ziyade, şirketlerin çevre politikalarını aklayabilecekleri bir zemin olduğu gerçeğini gözler önüne seriyor.

Destekçiler arasında, BASF ve Roche gibi ilaç ve kimya sektörü tekelleri de yer alıyor. Kampanyanın gururla listesini açıkladığı katılımcılar arasındaysa Borusan Holding, Şekerbank, Denizbank, Koç Bilgi Grubu, İnci Holding, T-bank, TNet, Zorlu Holding, Citibank, Akbank gibi "çevre gönüllüleri" de yer alıyor. Bu şirketlerin sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirdiği çevre duyarlılık etkinlikleri, şirketlerin görünürlüğü açısından çok önem taşıyor. Bir yandan ekolojik yıkım politikalarını gerçekleştiren bu şirketler, WWF gibi organizasyonların dünya çapında etkinlikleriyle tüm bunları gizlemeyi başarabiliyor.

WWF Gerçekte Ne Yapıyor?

WWF, içinde birçok ulusal çevre organizasyonunu barındıran bir şemsiye örgüt. Öncesinde doğal yaşam özelinde daha spesifik bir çalışma alanı olan WWF, 1986 yılından itibaren tüm çevre sorunlarıyla ilgilenmeye başlamıştı.

WWF'in şirketlerle iç içe geçmiş kampanya tarzı, vakfın kurulma nedenlerinden bağımsız değil. Bunu vakfın kuruluşundan bu yana, yönetici kadrolarda isimlere bakarak anlamak mümkün. 1972-78 yılları arasında üst düzey yöneticilerden Godfrey Rockefeller hemen göze çarpan isimler arasında. Kapitalist ideolojinin en "kararlı" savunucularından biri olan Rockefeller ailesinin, küresel ekonomiyi yönlendirebilme gücünün etkilerini, özellikle Üçüncü Dünya diye adlandırılan coğrafyalardan gözlem-

A ltı sene önce Sydney'de, binlerce kurum ve milyonlarca insan, akşam saatlerinde ışıklarını 1 saat süreyle kapayarak iklim değişikliği gibi birçok çevresel sorundan "dünyayı kurtarmıştı". Çevre sorunlarına ne kadar dikkat çekildi bilinmez ama Sydney Liman Köprüsü'nün ve birçok sembolik yapının ışıklarını söndürmesi oldukça ilgi çekmişti. Bu "başarı"nın ardında, benzeri popüler etkinliklerin vazgeçilmez STK'sı WWF vardı. WWF bu sene de aynı organizasyonu, daha fazla kurumsal ve bireysel katılımı gerçekleştirdi. Dünya çapında sembol binaların ışıklarını söndürterek, "dünyanın kaderinin kimlerin elinde olduğunu" gösterdi.

WWF(World Wild Fund for Na-

ture) yani Doğal Hayatı Koruma Vakfı, Sydney'de başlattıkları bu yeni ve "yaratıcı" tarzı her sene, dünyanın olabildiğince çok yerinde gerçekleştirebilmek için "Dünya Saati" isimli bir kampanya başlattı. Geçtiğimiz sene bu kampanyaya, 157 ülkeden 7000'in üstünde şehir ve 1 milyardan fazla insan katıldı. Türkiye'de ise 75 binden fazla insan ve 400'ün üstünde kurum destek verdi. FSM ve Boğaziçi Köprüsü, Dolmabahçe Sarayı, Galata Kulesi, Aya Sofya gibi sembolik yapıların ışıkları söndürülerek Türkiye'de de "çevre bilinci"nin gelişmesine katkıda bulunuldu.

Dünya Saati Kampanyası, WWF bünyesinde başlayan bir kampanya olsa da, şu an kendi gönüllüleriyle işleyen bir görüntüsü var. Dünya

Saati kampanyası ile hedeflenen; *insan etkilerinin neden olduğu, petrol, kömür ve doğalgaz gibi fosil yakıtların yakılması, arazi kullanımını değişiklikleri, ormansızlaştırma ve sanayi süreçleri ile salınan sera gazı birikimlerinin artması ve bu hızlı artışın doğal sera etkisini kuvvetlendirmesi sonucunda ortalama sıcaklıklarda artışların yaşamasına bağlı olarak orta ve uzun vadede yaşam alanlarının bozulması.* Ya da en azından WWF'in kampanya sitesinde yazan ya da reklamlarda telkin edilenler bunlar.

Çevre Gönüllüsü Şirketler

"Dünyanın kaderi senin elinde" sloganıyla, küresel çapta bir çevre duyarlılığı oluşturmaya çalışan WWF'in bu kampanyasına destek veren kurumlarsa, kampanya site-

lemek mümkün. Tüm bu sömürü politikalarının yanında, Rockefeller ailesinin petrol ve enerji tutkusu, Rockefeller'ların neden vakfın içerisinde yer aldığını görmek açısından önemli. Küresel ekolojik yıkımın en önemli mimarları arasında ailenin holdingleri yer alıyor.

Bu yönetici kadrolar arasında göze batan başka bir isimse Linda Coady'di. Vakfın Pasifik Bölgesel Yöneticiliği'ne 2002'nin Aralık ayında getirilen Linda Coady, Weyerhaeuser şirketinin yürütme kurulu yöneticilerinden. Weyerhaeuser, ABD'nin en büyük ke-reste şirketlerinden biri. Özellikle inşaat sanayiinde ve kağıt sanayiinde ABD'de neredeyse en büyük şirket konumunda bulunan Weyerhaeuser, ABD'de 6.4 milyon dönüm, Kanada'da 30 milyon dönüm ormanlık alanın sahibidir. Vakfın temel ilkelerinden biri olan "ormansızlaştırma" gibi ilkeleri en çok çiğneyen kurumlardan biri Weyerhaeuser'dir.

WWF'in maddi destekçileri arasında yer alan Alcoa, Citigroup, Bank of America, Kodak, J.P. Morgan, Bank of Tokyo, Philip Morris, Waste Management ve DuPont gibi büyük şirketler, bu yardımları karşılığında "Doğa Dostu Şirket" ödülleri alıyorlar. Vakfın bu "saygın" ödülleri ismi J. Paul Getty Doğal Hayatı Koruma Ödülleri. Ödüllere ismini veren şahıssa, dünyanın önde gelen petrol baronlarından J. Paul Getty.

Yakın bir zamanda, HSBC ve WWF arasında yapılan yıllık 1 milyon poundluk "yağmur ormanlarına başış" anlaşması ekolojiye duyarlı muhalif çevrelerce gündeme getirilmişti. Bu kampanyaya göre HSBC'ye yatırılan her 2 Pound karşılığında, Brezilya'daki yağmur ormanlarını koruma projesine o kadar katkı yapılmış oluyordu. HSBC ile ortak iş yapan birçok şirket, mevzubahis yağmur ormanlarını kendi çıkarları için yok ederken HSBC'nin bu kampanyası ne anlama geliyor?

2007 yılının Haziran ayında WWF'in anlaşma yaptığı bir başka şirkette Coca Cola. 20 milyon dolar değerindeki bu anlaşmayla, Coca Cola "doğal su kaynaklarını korumada" WWF'e yardım edeceğini beyan ediyor. Coca Cola'nın özellikle Hindistan'daki su varlıklarına yönelik, şirketin şişeleme havzalarıyla yarattığı doğa katliamları ve buna bağlı olarak gerçekleşen ölümler hafızalardayken, bu tarz bir anlaşmayla Coca Cola'nın ne yapmaya çalıştığı açık. WWF'in yöneticilerinin "şirket geçmiş hatalarından ders çıkartıp, daha önce hiç fon verilmemiş bir alana fon vermeleri önemlidir" açıklamaları, bu anlaşmanın arkasındaki niyeti belli ediyor.

Greenwashing Ya da Eko-emperyalizm

Jay Wetervelt, 1986'da terimi hotel endüstrisine ilişkin bir uygu-

lama için kullandı. Wetervelt, bu terimle hotelde o dönem yeni başlamış bir uygulamadan söz ediyordu. Uygulamaya göre, artık havlular çöpe atılmadan, "yıkılarak" tekrar kullanıma hazır hale getiriliyordu. Hotel işletmecileri, bu yöntemin "doğayı korumak ve enerji tasarrufu yapmak için" kullanıldığını belirten "yeşil çamaşırhane kartları"ni odalara bırakıyordu. Oysa, Wetervelt birçok işletmede herhangi enerji tasarrufu örneğine rastlanmadığını vurguladı. Dahası, bu yöntemin hotel müşterilerinin hoşuna gittiği ve hotelde karlarını arttırdığıydı. Yani "yeşil kampanya" kar için kullanılan bir yöntem haline gelmişti. Wetervelt, bu gibi "doğaya duyarlı" gibi hareket edip karının artmasını hedefleyen her şirket eylemini *greenwashing* (yeşil yıkama/aklama) diye isimlendirdi.

Doğaya duyarlı bankalar, havayı kirletmeyen otomobiller, ormanların tahribatına karşı alınan her ürünle bir fidan dikimi, geri dönüşümü daha kolay maddelerden ürün poşetleri... Benzeri birçok kampanya ile birçok şirketin, doğaya ne kadar da duyarlı olduğunu görüyoruz! Büyük şirketler bu görünürlüğü sağlamak adına, en az 300 milyon dolarlık reklam harcaması yapıyorlar. Neden? İnsanların "doğaya duyarlı" ürünler tercih etmesi artan bir hızla yaygınlaşıyor, şirketler de politikalarını buna göre değiştiriyor.

Çevre hareketi, ABD'de yıllık 4 milyar dolarlık, küresel çaptaysa 8 milyar dolarlık bir endüstri. Bu endüstride sadece büyük şirketler yer almıyor. WWF, Greenpeace gibi kuruluşlar da yer alıyor. Bu kuruluşların gönüllülük yoluyla insanlardan sağladığı gelir, büyük şirketlerin destekleriyle kıyaslanınca çok küçük kalıyor. Örneğin WWF'in 2007'de Küresel Ağ'ından sağladığı gelir 0.8 milyar dolar. Tabii ki bu durum, zaten siyasi elitler ve güçlü şirketlerin kurduğu WWF için şaşırtıcı değil. WWF gibi kurumların önceliği "doğal" olarak kendini destekleyen şirketlerin ve elitlerin küresel politikaları olacak.

WWF'in toplamda 90 ülkede ofisi var. Bu kadar yaygın bir ağ ile hareket eden kurumun (ve benzeri diğer "doğayı koruyalım" kurumlarının da) küresel politikaları, ekolojiye duyarlı toplumsal muhalefet arasında *eko-emperyalizm* diye adlandırılıyor. Bu eko-emperyalist politikaların en bilindik örneği ise, WWF'in Moğolistan'daki faaliyetleri ile ilgili. "Yasadışı avlanma, su kaynaklarının kirletilmesi, madenler ve buna bağlı zehirli kimyasal atıklar" gibi konularda Moğolistan coğrafyasında önceliklerini belirleyen WWF, özellikle madencilikle ilgili kaygılarını kendi web sitesinde belirtiyor. Tabii ki bu kaygıları ortaya atarken, Moğolistan'ın "kalkınmasında" önemli rol oynayacak madencilik, "bu işi bilenlerin" denetiminde gelişmesini istiyor. Ve bu doğrultuda, Asya Kalkınma Bankası ve Transparency Vakfı'nın

fonlarıyla bir model hazırlıyor.

Asya Kalkınma Bankası, Dünya Bankası'yla yakın ilişkisi olan, ancak ortaklığını ABD, Japonya, Çin ve Hindistan'ın yürüttüğü "Asya'yı ekonomik açıdan geliştirmeyi amaçlayan" bir kuruluş. Özellikle ABD ve Japonya, kuruluşun ekonomi politikaları üzerinde belirle-

değil. Dahası bu ve benzeri etkinlikler, küresel şirketleri bir yandan "iyi gösterme" çabasıyla oluşturulmuş aklama, öte yandan kapitalist politikaların gizleneceği bir zemin olma özelliği taşıyor. WWF gibi kurumların sadece faaliyetleri üzerinden bir değerlendirmeye girmeden, kimlerin ne amaçla bu kurumları oluşturduğunun sorgu-

yici etkiye sahip. Temel politika, "kaynakların" küresel şirketlerin yönlendirdiği bir programla gelişmesi. Transparency Vakfı ise, 2000'lerin başında Britanya'da, Birleşmiş Milletler Gelişme Programı ve Dünya Bankası'nın desteğini alarak, "hayırsever bir vakıf" tarafından oluşturuldu. Vakfın amacı dünyanın her yerinde demokrasi-nin gelişimine katkıda bulunmak. Moğolistan'da bu iki büyük küresel kurum, WWF aracılığıyla hem ekonomiyi hem de demokrasiyi geliştirmeyi hedefliyor!

Televizyonlarda, reklam panolarında ya da internet üzerinde yaygınlaşan "yeşil" furyasının bu kadar artmış olması, genel olarak artan bir "doğa duyarlılığı"na işaret etmiyor. Ya da WWF gibi kuruluşların gerçekleştirdiği Dünya Saati gibi ses getiren kampanyaları, bir bilinç oluşturma girişimleri

lanması, kendi muhalefetini oluşturmaya soyunan kapitalizmi anlamak açısından önem taşıyor.

Not: Yazıda geçen iddialara ilişkin referanslar için;

<http://www.spiegel.de/international/world/wwf-helps-industry-more-than-environment-a-835712.html>

<http://www.thenation.com/article/wrong-kind-green#>

<http://www.counterpunch.org/2002/12/05/panda-porn-the-marriage-of-wwf-and-weyerhaeuser/>

<http://thesietch.org/mysietch/keith/2008/01/15/wwf-buy-yourself-a-new-corporate-image-part-1/>

<http://www.zcommunications.org/wwfs-eco-imperialism-by-michael-barker>

Üniversitede Ne Öğreniyoruz Panelinin İkincisi "Hukuk Fakültesi ve Adalet" Başlığıyla Gerçekleştirildi

Devrimci Anarşist Faaliyet'in geçtiğimiz yıl ilkini gerçekleştirdiği "Üniversitede Ne Öğreniyoruz?" panelinin ikincisi "Hukuk Fakültesi ve Adalet" konusunda, hukuk öğrencilerinin, avukatların ve üniversite öğrencilerinin bulunduğu birçok kişinin katılımıyla gerçekleşti. Avukatlar Eren Keskin, Davut Erkan, Ömer Kavili ve Behiç Aşçı ile yapılan video-röportajın gösterildiği panelde hukuk fakültelerinde öğretilen bilginin ne işe yaradığı, üniversitede hukuk öğreniminin amacı, tarih boyunca hukukun toplumsal düzenleme ve dönüşümdeki yeri tartışıldı.

Panelin sunumunu gerçekleştiren Hukuk öğrencisi Selin Sayarı konuşmasında modern hukukun oluşumunda Roma Hukuku'nun rolüne dikkat çekerek; Sanayi Devrimi ve Aydınlanma ile gelişme gösteren hukukun "Herkes yasa önünde eşittir" ilkesi ile çerçevelendiğini belirtti. Fransız Devrimi ile korunan "mutlak" mülkiyet hakkının adaletsizliğin temelinde yattığına dikkat çeken Sayarı,

Anarşist filozof Pierre-Joseph Proudhon'un gerçek bir devrimin mülkiyetin tamamen ortadan kaldırılması ile mümkün olabileceğini söyledi. Sayarı konuşmasını 1886'da Haymarket'te "günde 8 saat"lik çalışma saatleri için mücadele ederken idam edilen 4 anarşist işçiyi anarak, Chicago'da 1927'de, katıldıkları bir eylemde bildiri dağıttıkları için, idamla sonuçlanan komplo yargılamasına maruz bırakılan anarşist Sacco ve Vanzetti'yi ve onların mücadelesini vurgulayarak sonlandırdı.

Panelden sonra katılımcılarla gerçekleşen tartışmalarda hukuk fakültelerinde öğretilen "adalet" kavramı, gerçek adaletin nasıl sağlanabileceği, avukatlık mesleğinin adalet arayışındaki rolünden bahsedildi. Panel, bir sonraki "Üniversitede Ne Öğreniyoruz?" panelinde buluşmak üzere sonlandırıldı.

"Üniversitede Ne Öğreniyoruz?" panellerinin sonuç raporlarına www.anarsistfaaliyet.org sitesinden ulaşabilirsiniz.

Resmi Nikah Yoksa, Kadın Cinayeti de Yoktur

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, kadın katliamlarını ancak "resmi nikah" olduğunda kabul ediyor!

Mart ayının sonunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan gelen açıklamayla 2012 yılında erkekler tarafından öldürülen kadınlardan yalnızca evli olanlarının ölümü "kadın cinayetleri" kapsamında sayıldı. Sadece resmi nikâhli kadınların cinayetlerini raporlaştıran Bakanlık, aile dışındaki kadın katliamlarını görmezden geldi.

2012 yılı içerisinde 155 kadının "aile içi şiddet sonucu öldürüldüğü"nü iddia eden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, devlet resmîyetinde aile olmayan kadınların ölümünü rapor dâhiline almadı. Kadın cinayetlerini aile içi şiddetle sınırlayan Bakanlık, eski erkek arkadaşları ya da eski kocaları tarafından öldürülen kadınları bu rapora dâhil etmeyerek, zaten aile dışında yok saydığı bu kadınların ölümlerini de yok sayarak görünmez kıldı. Bakanlık, "2012 yılında 155 kadın aile içi şiddet olaylarında hayatını kaybetmiş olup kadın sığınma evinde iken öldürülen kadın bulunmamaktadır. Konuyla ilgili ayrıntılı veriler İçişleri Bakanlığı'ndan temin edilebilir" açıklamasıyla eski sevgilisi Hakan Başar'dan korunmak için şikâyette bulunan ve "en fazla ölürsün" denilen öğretmen Gülşah Aktürk'ün, evlilik teklifini reddettiği için sokak ortasında öldürülen Pınar Ünlüer'in, 38 haftalık hamileyken eski kocası tarafından vurularak öldürülen Neslihan Çelik'in ve nice kadının ölümünü de görmezden geldi.

Ankara'da Anarşist Kadınlardan Vicdani Ret Açıklaması

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Ankara'da iki anarşist kadın daha vicdani retlerini açıkladı. "Vicdani reddimi açıklıyorum çünkü bir bebeği asker, erk sahibi yapan, doğmadan düşmanını belirleyen, bir erkeği 'vatan borcu' diyerek zorla ölüme yollayan, bir kadının görevini 'vatana millete hayırlı evlatlar yetiştirmek' olarak addedip kadını savaşın görünmeyen öznesi yapıp kokuşmuş bir kutsallıkla hiçleştiren militarist sistemin ta kendisidir. Doğduğumuz andan itibaren zihnimize nakşedilen bu milliyetçi, seksist, ataerkil düzenin değerlerini tekrar tekrar üreten militarizmi reddediyorum." diyerek vicdani reddini açıklayan Nergiz Solmaz, şiddeti meşrulaştıran bir sistemin parçası olmayacağını belirtti. Vicdani reddini açıklayan diğer bir kadın, Zeynep Çiçek ise "Gönüllülüğün zorunluluk haline geldiği, savaş için gerekli sayılan kadınlığı, büyük aile, toplum kardeşliğini, devleti, kanlı toprakları reddediyorum. Bu vatan kimin sorusunun cevabının mahremiyeti hiçbir vatan benim değil ve silahı dolduran şeytan ya da erkek de olsa, silahı dolduran kişinin annemden olduğunu reddediyorum." diyerek kutsal addedilen askerliği reddetti.

GAZETE MEYDAN Yerel Süreli Yayın Nisan 2013 Sayı: 9 Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mehmet Nur Denek Adres: Alaybey Mah. Gaziler C. No:4 Kat:2 Gaziantep iletisim@meydangazetesi.org www.meydangazetesi.org Baskı: Özdemir Matbaacılık Davutpaşa C. Güven San. Sit. C Blok No:242 Topkapı/İST Tel:(212) 577 54 92

Askerde Öldürülen Sevag Şahin'in Davası Sonuçlandı: Tetikçiye ödül gibi ceza

Sevag Şahin Balıkcı, Batman'ın Kozluk ilçesinde askerliğini yaparken, terhisine 23 gün kala, 24 Nisan 2011 tarihinde vurularak öldürülmüştü. Devlet birçok şüpheli ölümdede dediği gibi, Sevag'ın ölümünün ardından "şakalaşma sonucu, kazayla oldu" açıklamaları yapmıştı. Ancak Sevag'ın 24 Nisan Ermeni Soykırımı'nın yıldönümünde öldürülmesi tesadüf değildi. Cinayetin ardından ailenin açtığı dava sonuçlandı: "Sevag Şahin Balıkcı, askerde kazayla öldürülmüştür".

Diyarbakır 2. Hava Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde görülen davanın 26 Mart'taki 12. duruşmasında Sevag Şahin Balıkcı'yı vurarak ölümüne sebep olan sanık asker Kıvanç Ağaoglu'na "taksirle adam öldürme" suçundan 4.5 yıl; cinayet esnasında nöbette olan astsubay Sadrettin Ersöze'ye ise "görevi ihmal" suçundan 5 ay hapis cezası verildi. Ersöze'nin cezası ertelenirken, kaçma ihtimali olmadığı gerekçesiyle Kıvanç Ağaoglu da tutuklanmadı. Onay aş-

ması için Askeri Yargı'ya gönderilen kararın ardından, Sevag Şahin Balıkcı'nın ailesi bir açıklama yaparak gerekirse AİHM'e başvuracaklarını söyledi.

Anne Ani Balıkcı mahkemenin verdiği kararla "öteki" olduklarının belli olduğunu söylerken, baba Garabet Balıkcı ise "Ermeni olduğu için öldürüldü. İrkçi bir cinayete kurban gitti. Ben kaza olduğuna hiçbir zaman inanmadım" diyerek mücadelelerine devam edeceklerini belirtti.

Görülen son duruşmanın ardından ise Sevag'ın annesi Ani Balıkcı'nın mahkemeye seslendiği şu sözler hafızlarda kaldı: "Beş gün sonra doğum günü olan oğluma hediyesini götürürken, sizin 'hediye'nizden de bahsetmekten çekinmeyeceğime emin olabilirsiniz. Bu karardan sonra sizlerle ilgili tek dileğim; çocuklarınıza sarılırken Sevag'ın, annenize sarılırken benim gözlerim aklınızdan çıkmasın. Sevag, tel örgülerden hâlâ şaşkın; 'Abi neden?' diyerek bize bakmaya devam edecek."

Asker İzninde Evinde İntihar Etti

Ankara Sincan Askeri Cezaevi Jandarma Taburu'nda zorunlu askerliğini yapan 22 yaşındaki Alkan Geyik, intihar etti. Kışlada yaşadığı sorunlar nedeniyle bir süre önce GATA'ya(Gülhane Askeri Tıp Akademisi) sevk edilen Geyik, bir süre gözetim altında kalmış, ardından da hava değişimini izni için rapor almıştı.

Raporunun bitmesine kısa süre kalması nedeniyle Yalvaç Askerlik Şubesi tarafından yeniden GATA'ya sevk edilen Alkan Geyik, iznini geçirdiği memleketi Isparta'daki evinde 31 Mart günü evinde intihar etti. Hayatını kaybeden Alkan Geyik memleketi Isparta'da defnedilirken, askeri yetkililer yaşanan intihara ilişkin bir açıklama yapmadı.

İzmir'de ve Çanakkale'de Şüpheli Asker Ölümleri

15 Mart günü, bu defa İzmir'den, Bornova Jandarma Komutanlığı'ndan geldi bir asker ölümü haberi. Zorunlu askerliğini yapan Sergen Altıntaş'ın intihar ederek hayatını kaybettiği söylendi. 40 gün önce askeri birliğe teslim olup acemi eğitimine başlayan 21 yaşındaki Altıntaş'ın atış talimi için dışarıya çıktığı sırada G-3 tüfeğiyle intihar ettiği iddia edildi.

Yaşanan son asker intiharlarıyla son on yılda askeriyede intihar gerekçesiyle öldüğü ileri sürülen askerlerin sayısı 968'e yükseldi.

Çanakkale Boğaz Komutanlığı'nda zorunlu askerliğini yapan er Ömer Çakır'ın, 4 Mart'ta göreve gittiği araçta "nasıl olduğu anlaşılamayan" bir şekilde silahının ateş almasıyla başından vurularak hayatını kaybettiği ortaya çıktı. Oğlunun intihar ettiğine inanmayan baba Mehmet Çakır "Oğlum intihar etmedi. Komutanların anlattığına göre göreve giderken arabanın önünde oturuyormuş ve kazayla silahının ateş almasıyla vurulmuş" derken, askeri yetkililerden de yaşanan ölümün "kaza" olduğu iddia edildi.

Kullan at Kılavuz

Kapitalist işleyiş içerisinde zaman zaman kullanılabilir ama paylaşma ve dayanışmayla örülü özgür dünyada hiçbir şeye yaramayacak bilgiler...

kullanat@meydangazetesi.org

Çalışma Yaşamındaki Sorunlara Karşı

Çalışma şartlarım çok kötü, ücretim düşük kendimi güvencesiz ve yalnız hissediyorum. Bunlara karşı ne yapacağım?

Bu tür sorunlara karşı işçilerin tek tek yapabilecekleri şeyler çok sınırlıdır. Hukuk, patronla yaptığımız sözleşmenin bütün içeriğine karışmaz. Çalışma saatlerinin ne kadarı olağan, ne kadarı fazla mesaiye girer bunu belirler, ama işyerindeki vardiya sistemine, işçinin kendini yalnız ve güvencesiz hissetmesine çözüm üretmez. Bu sorunların gerçekçi çözümü, işçilerin kandırılmamalarının, haklarının gasp edilmesine karşı durmalarının en güvenceli yolu sendikali olmaktır. Sendikalar, bizlerin sorunlarına karşı mücadele etmekle yükümlü kurumlardır. İşyerinde birlikte mücadele etmenin ilk adımı sendikali olmaktan geçer.

Çok fazla çalıştırılıyorum, yıllık izinlerimi tam olarak kullanamıyorum.

Haftalık yasal çalışma süresi 45 saattir. **45 saati aşan her saat için fazla mesai ücreti ödenmek zorundadır.** Ayrıca, hiçbir işçi fazla mesai yapmaya zorlanamaz. İşverenler bunu bildiklerinden, iş sözleşmelerinde, peşinen fazla mesai yapmayı kabul ettiğimize dair hükümlere imza atırlar. Bu tür kağıtları çok dikkatli okumalı, böyle bir ibare görürsek karşı çıkmalıyız.

Kıdemimize göre belli sürelerde yıllık izine hak kazanırız. Yıllık izinlere resmi bayram günleri dahil edilemez. **Yıllık iznimizi işyerinin bulunduğu yerden bir başka yerde geçirmek istersek, işveren, dört güne kadar ücretsiz yol izni de vermek zorundadır.**

Ayrıca, haftada 7 gün çalıştırılıyorsak, hafta tatili ücreti talep etme hakkımız doğar.

Ücretimden kesinti yapılıyor.

Yürürlükteki iş yasasına göre patronlar, işçinin "disiplin bozucu eylemler"ini gerekçe göstererek ücrette kesinti yapabiliyor. Ancak bu durum çok net belirtilmediğinden ve yoruma açık olduğundan, işçinin haklarını talep etmesi, sendikal faaliyet yürütmek istemesi bile patronun gözünde disiplin bozucu olabiliyor. Keyfi olarak yapılan kesintileri derhal Çalışma

Bölge Müdürlükleri'ne bildirmek gerekiyor. Keyfi olarak kesinti yapan patron, idari para cezası ödemek zorunda kalacaktır.

Patron, hem ücret kesme cezası verip hem de bu disiplin cezasını gerekçe göstererek bizi işten çıkaramaz.

Patron, her ne olursa olsun, bir ay içinde toplam iki gündeliğimiz tutarında ücret kesintisi yapabilir.

Ücretim geç ödeniyor ya da aylarca ödenmiyor.

Patron işçinin ücretini tam olarak ve zamanında ödemek zorunda. Ödemiyorsa ya da geç ödüyorsa, iki yol var. Birincisi, kıdem tazminatımızı talep ederek iş sözleşmesini haklı olarak feshedebiliriz. İkincisi ise, iş kanunu'ndan doğan "iş bırakma" hakkımızı kullanabiliriz.

İş bırakma hakkının işyerinde birden çok ya da bütün işçilerce uygulanması bizi haksız yere düşürmez. **Patronun "kanunsuz grev yapıyorsunuz, hepinizi tazminatsız atarım" palavralarına inanmayalım. Çünkü yasa bile, "işçiler topluca iş bırakabilirler bile bu grev olarak nitelendirilemez" demektedir.**

Burada dikkat edilecek nokta, patronun sonradan açacağı olası soruşturmada cevap olarak "ben ücretim ödenmediği için kendi kararım ile çalışmamı durdurdum" diye yazmaktır. Patron bu iş bırakma eyleminin kendi kararımız olmadığını ispatlayıp bizi haksız göstermeye çalışacaktır. Kanmayalım.

İş bırakma sırasında, patron yerimize işçi alamaz, işi başkasına yaptıramaz. Bu gibi durumlar olursa bunların fotoğrafını çekip ilk fırsatta bölge çalışmaya da şikayet edebiliriz.

Patronun işten çıkarma tehditleri de inandırıcı değildir, ücretin ödenmemesi durumunda bizi işten çıkarması kanunen de yasaklanmıştır.

Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi Çalışma Yaşamı Komisyonu'nun hazırladığı "ÇALIŞMA YAŞAMINDA HAKLARIMIZ SORUNLARIMIZ" kitapçığından faydalanılmıştır.

Dünya Düzdür

Bilimin fırsatçısı Galileo Galilei iddialarını nasıl ispatladı?

Karl Popper bilimin yanlışlanabilirlik üzerinden ilerlediğini söylediğinde, bilimsel yöntem tartışmalarına yeni bir soluk katmıştı. Bilimin yanlışlanabilirlik üzerinden ilerlediği tezi şuna dayanıyordu: Herhangi bir sav, bilimsel deney ve gözlem sonucu doğrulanabilir ve bilimsel bir gerçeklik olduğu kabul edilebilirdi. Ancak bahsi geçen bilimsel deney ve gözlem, eldeki mevcut teknoloji, araç ve gereçler, dönemselsel önyargılarla yapıldığından dolayı bunlarla elde edilecek herhangi sonuç, o deney ve gözlemin yapıldığı zaman dilimi için geçerli olabilir. Hatta bu geçerlilik, bu zamanı çok daha aşabilir. Buna rağmen yeni teknoloji, araç ve gereçler, yeni dönemin bilimsel önyargıları bu geçerliliği, dolayısıyla bilimsel gerçekliği yanlışlayabilir. Gün geçtikçe ilerleyip daha kesin sonuçlara ulaştığı söylenen bilimin belki de tek değişmez niteliğini, Popper tutturmuştur. Örneğin döneminde, sadece bilim dünyasını değil birçok farklı alanı etkileyen Newton dinamiği güncel bilimsel veri olma özelliğini yitirmiştir. Newton'un yerçekimine ilişkin görüşlerinin bilimsel anlamda çürümüş olması, onun fizik bilimine etkisini kaybetmesine yol açmaz. Hatta Newton yerçekimiyle ilgili görüşleriyle, kendi tezini çürütenlerin öncülü olmuştur. Bu tarz yeni bir bilim anlayışı, özellikle bilgi felsefesiyle uğraşanlar için büyük bir tartışma konusu olmuş, farklı okulların oluşmasına yol açmıştır.

Popper'ın öğrencilerinden Paul K. Feyerabend çoğulcu bilgi kuramıyla bu okullardan birinin önemli temsilcilerindendir. Metodolojisi bilim ve evrensel bilgi üretimine yoğunlaşır. Bilimin insanın geliştirdiği düşünce biçimlerinden yalnızca biri olduğunu savunur. Bilimin din, ideoloji, astroloji gibi uygulamalardan üstün olduğu savını, akılcı ve deneysel olma iddiasıyla açıklamasını sorgular. Bilimin üstünlüğü inancı, dünyada tahakküm edici, insanları köleleştiren bir niteliktedir Feyerabend'e göre. Başka düşünüş biçimlerini ortadan kaldırarak, kendi tekçi yapısını baskıcı siyasi, ekonomik ve toplumsal iktidarla-

rın konumlarını meşrulaştırmaya hizmet ettiğini söyler. Bu yüzden Feyerabend'in modern bilim paradigmasına karşı duruşu bilime ve bilim savunucularına kapsamlı bir eleştiri içerir.

Russel'e göre bilim; gözlem yoluyla, gözleme dayanan düşünce yoluyla evrendeki olguları birbirine bağlayan yasaları bulmaya, böylece gelecekteki olayların önceden bilinmelerini sağlamaya çalışmaktadır. Bu gibi bilim üzerine yapılmış tanımlara bakıldığında neden-sonuç ilişkisi doğrultusunda dünyaya ilişkin olguları birbirine bağlayan genel-geçer yasaları bulma çabası olarak, yani pozitivist bir kuram olarak karşımıza çıkar. Feyerabend'e göre bilim yegane bir bilgi aracı değildir, bilgiyi tekleştirilen bir bilim anlayışı Feyerabend tarafından tamamen reddedilir. Bilimin akılcı ve deneysel olma gerekçesiyle yürüttüğü üstünlük durumu yersizdir. Feyerabend'e göre bilim de tüm diğer arayışlar gibi üstünlük ve temelde irrasyoneldir. Feyerabend *Yönteme Hayır*'da "Bilim insanlarının bilimi bir zamanlar Roma kilisesinin Hristiyanlığı savunduğu tarzda savunduğunu" söyler. Modern bilimin gelişmesinde katkısı olan iki bilim insanı Galileo Galilei ve Nicolaus Kopernik'in yöntemlerini tartışır. Tartışmanı verimliliği şurada yatar; Galileo ve Kopernik savlarının doğruluğunu dönemin bilimsel gerçekliklerine dayandırmamakla kalmamış, bilinci yanıltmaya gitmişlerdir. Savlarını ispatlamak yerine laf cambazlığı ve doğru önermelerle süslü anlam bulanıklığıyla kendi haklılıklarını göstermeye çalışmışlardır. Dönemin biliminde kendi statülerini bu tarz bir yanıltmacaya borçludurlar. Modern bilimin sırrı da burada yatar zaten.

Yönteme Hayır'dan

...Teleskopla yapılan ilk gökyüzü gözlemleri bulanık, belirsiz, çelişkili, herkesin çıplak gözle gördüğüyle çatışan özellikler taşır. Böylece teleskopum yol açtığı yanlışsamarla gerçekten görünenleri ayırmaya yardımcı olabilecek tek ku-

ram, basit sınamalarla çürütülür.

...Bütün Avrupa'da yankı uyanırdan diğer bir toplantı, durumu daha açık kılar. Hemen hemen bir yıl önce, 24-25 Nisan 1610'a Galileo, karşıtı Nagi'nin Bologna'daki evine, bütün fakültelerden gelen yirmi dört profesöre teleskobunu göstermek üzere gider. Harky, Kepler'in aşırı heyecanlı öğrencisi bu durumu şöyle anlatır: "24 ya da 25 Nisan'da gece gündüz hiç uyumadım. Galileo'nun aygıtını bin yolla denedim, aşağıdaki ve yukarıdaki şeyleri gözledim. Yerde harika çalışıyor, gökte aldatıyor insanı, örneğin bazı sabit yıldızlar (örneğin, Spica Virginis yan yüzündeki bir alevden söz ediliyor) çift görünüyor. Üstün insanlardan ve asil doktorlardan tanıklarım var... Tümü de aygıtın yanıldığını söylüyor... Bu Galileo'yu susturdu, 26 sabahı erkenden üzüntülü bir biçimde çıktı gitti... Nagini'ye verdiği harika yemek için teşekkür bile etmeden." Nagini Kepler'e 26 Mayıs'ta yazıyor: "Hiçbir şey başaramadı, yirmiden fazla okumuş insan vardı, hiçbiri gezegeni seçtik olarak göremedi. Galileo onları saptamakta zorluk çekecek." Birkaç ay sonra Ruffini'nin imzaladığı mektupta aynı şeyleri yineler, "Ancak keskin görüşlü bir ölçüde inandılar". Bunlardan sonra, dört bir yandan Kepler'e olumsuz mektuplar yağmaya başladı; bunun üzerine, Kepler, Galileo'dan tanıklar bulmasını istedi. "Sizden saklamak istemiyorum, birçok İtalyan Prag'a mektup yazarak sizin teleskobunuzla bu yıldızları (Jüpiter'in uyduları) göremediklerini söylediler. Nasıl oluyor da teleskobu kullananlar da dahil o denli çok az kişi olayı yadsıyor, bunu kendi kendime soruyorum. Zaman zaman düşünüyorum da yüzlerce kişinin göremediğini tek bir kişinin görebilmesi bana olanaksız geliyor. Başkalarının savınızı doğrulaması çok zaman alacak. Bu sebeple size yalvarıyorum Galileo, bana en kısa zamanda tanıklar bul... Galileo'nun bulunduğu tanıklar, Jüpiter'i ya da Mars'ı ya da Ay'ı bile seçmekte güçlük çektiler.

... O çağ teleskobunun birçok yetersizliğine bir de psikolojik zorlukları katarsak, doyurucu raporların kıtlığını iyice anlarız, yeni olayların gerçekliğinin kabulleniş hızına ve her zamanki gibi kamuoyunca onaylanmasına da şaşır kalırız. En iyi gözlemci raporlarının bile y o zamanki koşullar altında gösterilebilecek ölçüde yanlış ya da çelişkili olduğunu düşündüğümüzde gelişme daha şaşırtıcı oluyor...

... Teleskobun başlangıç tarihinin en tuhaf özelliği, Galileo'nun ay resimlerine daha yakın baktığımızda ortaya çıkıyor. Galileo'nun çizimleriyle ayrı evrelerin fotoğraflarına şöyle bir göz atış bile, çizilen özelliklerden hiçbirinin ayın bilinen görüntüsüyle uyumadığı konusunda okuru inandırmaya yeter. Buradan kalkarak kolayca "Galileo, büyük bir astronomi gözlemcisi değildi; yoksa kendi çağında gerçekleştirdiği birçok astronomi keşfinin heyecanını ya da eleştiri duygusunu bulandırır" denebilir.

...Anlatım biçimi, kurnazca ikna etme tekniği sayesinde, Latince değil de İtalyanca yazdığı, yapıcı eski düşüncelere ve onunla ilgili olarak eski öğrenme ölçütlerine karşı olan kişilere seslendiği için Galileo etkinlik kazanır.

...Yeni doğal yorumlar, yeni ve oldukça soyut gözlem dili oluşturur. Ortaya atılıp hemen saklanır, böylelikle kimsenin farkına varmaması sağlanmış olur (Unutturma Yöntemi).

...Değişikliğin yol açtığı zorluklar, zaman zaman olumlu işlevi olan ad hoc hipotezlerle örtbas edilir. Bu hipotezler, kuramlara soluk aldirıcı alanlar açarlar, gelecekteki araştırmaların yönünü belirlerler.

Galileo, modern bilimin "bilimsellik" fırsatçılığından yararlananlardan yalnızca birisidir. Modern bilimse, bu fırsatçıların ellerinde şekillenirken, tek ve evrensel bilgi üreticisi iddiasında siyasi ve ekonomik iktidarların toplumu belirlemesine zemin hazırlar.

TAŞI TOPRAĞI ALTIN

Gürsat Özdamar

gozdamar@meydangazetesi.org

Eskilerden anlatılan bir öyküdür. Bir köyde yaşlı bir çiftçi artık ölüm döşeğine yaklaşmış ama çocukları artık çiftçilik yapmak istememekte, daha rahat bir yaşam arzulamakta, bunun için de daha fazla kazanabilecekleri işler yapma derindedir. Bunu fark eden baba, çocuklarını bir gün yanına çağırır ve onlara der ki: "Artık açıklamanın zamanı geldi, bizim tarlalarda gömülü çok büyük bir hazine var. Bulun onu ve istediğinizi elde edin böylelikle." Bunları söyler söylemez can verir baba. Hangi tarladadır ve tam olarak nerededir, bunu söyleyemeden göçüp gider bu dünyadan. Babalarının bu gizli bilgiyi vermesiyle beraber kazma kürek ne bulurlarsa tarlayı deşmeye, toprağın altını üstüne getirmeye girişir çocuklar. Ama gömüyü bir türlü bulamazlar. Her gün tekrarlarlar, ama sonuç ayıdır. Babalarının sözünü ettiği hazineyi bir türlü bulamazlar. Bütün bir yaz geçip de sonbahara vardığında artık arazilerinde deşilmedik bir yer bırakmamışlardır. Havalanın daha da soğumasıyla arama işini bırakırlar. Ancak ertesi yıl onları çok şaşırtan bir şey olur: Bütün tarlaları hazine bulma umuduyla deşmeleri, toprağı daha da verimli hale getirmiştir, havalandı ve ferahlayan toprak daha da fazla ürün vermiş ve oğulların istediği türden bir hazine olmasa da oldukça yüksek bir kazanç bırakmış olur. İşte o vakit asıl hazinenin toprağın kendisi olduğu kıssadan hissesi bizim burada yaptığımız gibi anlatılabilir.

İçinde yaşadığımız dünya hiç de böyle değil oysa. Kaynaklar var olmasına var da, adaletli dağılmadığından açlıktan ölenler var bugün hala. Mülkiyet diye bir şey var ama yeryüzündeki varlıkların çoğu az sayıda kimselerin elinde. Kimi şatafat içinde yaşarken kimi borçlu doğuyor daha baştan. Yaşadığımız coğrafyada da bu böyle. Son 30 yıldır süren savaş da bu adaletsizliği katmer katmer artırmış durumda.

Yukarıda anlattığımız öyküdeki gömülü bir hazineyi bulmak bir yana, yaşamlarını sürdürmeye yetecek bir lokma ekmek derdi ile pek çok insan köydeyse kasabalara, büyük şehirlere ve hatta Alamanyalara göçer olmuş uzun yıllar boyu. Taşı toprağı altın diye hem de. Peki öyle mi oldu, gerçekten de taşı toprağı altın mıydı büyük şehirlerin?

Yeşilçam sinemasında "Köyden İndim Şehire" filminde tarlalarında çıkan bir küp dolusu altın sonrasında şehire gidip o altınları bozdu-rup artık zengin olarak yaşama planları yapan 4 Kayserili kardeşin komik öyküleri perdeye aktarılır. Onlar için şehir yeni zenginliklerini yaşama yeri, umut değil, tüketimdir onlar için.

Bir başka Yeşilçam sineması "Züğürt Ağa" filmi ise artık bugün daha çok hissettiğimiz hatta birebir yaşadığımız kırsal-kentsel dönüşüm tahribatlarını bir köy ağasının dönüşümüne paralel öyküler kurarak anlatmayı seçer. İlk başlarda yaşanan kuraklık yüzünden yağmur duasına çıkan köylüler, köylerinin yeni yapılacak baraj alanında yakında sular altında kalacağından habersizdirler. Ağaya borçlarını ödemekte zorlanan köylüler birer birer şehire göçmekte, orada işportacılık yapmaya başlayarak az da olsa geçimlerini sağlamanın "mutluluğunu" yaşamaktadırlar. Köy de karın tokluğudur onlar için, şehir de. Köyde toprakları kendilerinin değildir, ağanın, şehirde de kendilerinin değildir. Şehirde toprak, onlar için sadece yevmiyelerini çıkardıkları iştir.

Yerini pek yakında baraja bırakacak olan Haraptar Köyü'nde kimse bunu bilmemekte, zaten en son tek başına kalan köy ağasının da köyü satılığa çıkarması, Ankara'dan gelen memurların önerdiği para karşılığında köyü onlara satarak kendisinin de şehre yerleşmesinin vesilesi olmaktadır.

Şehir, daha önce gidenlerce bir bakıma parsellenmiş, herkes bir geçim yolu bulmuştur. Ağa, o güne değin hep marabalarının emeği üzerinden para kazandığı için iş nedir bilmemektedir üstelik. Ama şehir, altın doğurmasa da ekmek vermektedir gene de.

Ya savaştan ya sırf ekonomik nedenlerden dolayı soluğu büyükşehirlerde alanlar iş bulsalar da ilk başlarda kalacak yer sıkıntısı çektiler. Sonrasında, gecekondular diye tabir edilen tek katlı ve hatta tek göz oda evler yapılır oldu boş arsalar. Zamanla çoğaldı, yayıldı, sokaklar, mahalleler oluştu. Yıllar ilerledikçe kalabalıklaşan bu mahalleler, politikacılar için neredeyse "taşı toprağı altın" derecesinde önemli hale geldi. Kısmi iyileştirmeler yapıldıysa da 90'lara kadar kendi kaderlerine terk edildi. Ta ki, 80 darbesi sonrasında iş başına getirilen Özal hükümetine kadar. O zamanlar "serbest piyasa" olarak adlandırılan 24 Ocak kararlarının uygulamasına hızlıca geçildi. Bu "yeni" modelin ilk görüntüleri otoyollar ve ikinci boğaz köprüsü olunca, başta İstanbul olmak tüm şehirlerde arazi değerleri kat be kat arttı. Yeni yeni zenginler türedi. Boğaz kıyıları da imara açılınca çay içmek için bile boğaza bir kez gitmemiş olan bir sürü rantiyeci, çok katlı site inşaatlarına girişti. Belki de ilk kez İstanbul'un taşı toprağı altın olmasa da oldukça paha ediyordu.

"Ben zenginleri severim" diyen Özal, orta di-

reği genişletmek için hiçbir tapu kaydı ya da resmi belgesi olmayan gecekondulara af çıkarınca, yoksulluğun simgesi olarak addedilen gecekondular da çok geçmeden apartmanlara dönüşüverdi.

Yeşilçam'da da bir dönem gecekondular figürü çok sık kullanıldı. Derdim Dünyadan Büyük filminde, ruhsatsız olduğu için yıkıma gelen dozerin önüne oturan Orhan Gencebay'ın söylediği parça hala kulaklardadır:

**Yılların günahı kaderde mi kalacak
Elbet bir gün insanlık sizden hesap soracak
Biz görmesek de görecekler var
O mutlu yarınları**

Bu parça çalarken Orhan Gencebay'ın yanına bir bir gelerek dozerin önüne oturan mahalleli, dozere izin vermez, mahalle yıkımdan kurtulur. Kurtulur kurtulmasına da yıllar sonra aynı Orhan Gencebay konu mahallerinin bu kez "kentsel dönüşüm" adı altında yıkılarak yerine yapılacak olan biçimsiz sitelerden birinin televizyon reklamında oynar. O da bu topraklardan beslenir!

Hatta hep köyden indim şehire filmlerinde İstanbul'a ilk varış noktası olan Haydarpaşa Garı da bu dönüşümden "nasibini" alacak gibi. Artık kimse burada "seni yeneceğim İstanbul" diyemeyecek. Yenen hep başkası olacak bundan sonra.

Bugünlerde üçüncü köprü, toprak bedellerini daha da arttırmış durumda. İşsizlik rakamları açıklananın çok çok üzerinde. Yoksulluk sınırının altında yaşamak zorunda kalanların sayısı oldukça fazla. Aslında pek çok kişinin de geldiklerine pişman olarak memleketlerine geri döndüğü de bir gerçek. Şehirde iş bulamayıp elinde avucunda ne varsa yitirenler başta olmak üzere, eski komşuluk ilişkilerini özleyenler ya da şehir kültürüne uyum sağlayamayanlar bir bir geriye dönüyorlar. Bugün hala büyükşehirli iş ve dolayısıyla ekmek bulma ümidiyle göçenler olsa da, memleketlerine geri dönenler, eskilerden beri söylenen taşı toprağı altın masalına ne derecede inanırlar bilinmez. Bir başka bilinmez ise, rant üzerine rant sağlayarak pek çok zengin oluşturmayı sürdüren büyükşehirlerin buna ne kadar daha dayanabileceği. Çünkü başta İstanbul olmak üzere pek çok büyükşehir, doğal sınırlarının çok ötesinde yerleşime açılmış durumda ve bu durumun, kendi kendini yok etmeye götüreceği senaryoları her geçen gün daha da gerçeğe yaklaşıyor.

YALINAYAK

F TİPİ CEZAEVLERİ'NDE KİTAP YASAĞI VE DİRENİŞ

Av. Gülizar Tuncer
yalinayak@meydangazetesi.org

19 Aralık 2000 tarihinde gerçekleştirilen katliamın ardından siyasi mahpusların zorla götürüldüğü F Tipi Cezaevleri, yıllardır tecrit ve işkence uygulamalarıyla, akla hayale gelmedik hak ihlalleriyle gündemde kaldı.

Bugünlerde yeniden tartışma konusu olan kitap yasakları da başlangıçtan beri uygulamaya konulmaya çalışılan, ancak mahpusların direnişi karşısında uygulanamayan yasaklardan biriydi. F Tipi Cezaevleri ilk açıldığı günlerde de mahpuslara 3 adet kitap dışında kitap verilmeyeceği söylendi ve bazı cezaevlerinde keyfi biçimde bu yasak uygulanmak istendi. Ancak mahpuslar daktilonun, dolmakalemin, duvarlara resim, fotoğraf, takvim asmanın, marş ve türkü söylemenin, slogan atmanın, açlık grevi yapmanın, protesto amaçlı kapıya vurmanın ve aklımıza gelmeyecek denli pek çok yasağın dayatıldığı tecrit ortamında bu yasaklara karşı tepkilerini ortaya koyunca, kararlarını geri almak zorunda kaldılar.

Aradan yıllar geçti ve "gerek-siz yere marş ve türkü söylediği", "gereksiz yere slogan attığı", "açlık grevi yaptığı", "protesto amacıyla kapılara vurduğu" gerekçesiyle mahpuslar sürekli biçimde disiplin cezalarına çarptırıldı, aylarca, yıllarca haberleşme hakları engellendi, havalandırma, ziyaret ve iletişim yasağının uygulandı, hücre cezası verildi ve daha da önemlisi bütün bu cezalar yetmiyormuş gibi infazlar yakılarak serbest kalmalar engellendi. Tecridi daha da katmerleştiren bu uygulamalar yetmiyormuş gibi yeniden kitap yasaklarıyla anılır oldu F Tipi Cezaevleri...

Uzun süredir çıplak arama dayatması, süngerli oda işkencesi, baskınlarda yaşanan tacizler, psikolojik baskı yöntemleri ve diğer sistematik işkence uygulamalarıyla pilot bölge olarak anılan Tekirdağ 2

No'lu F Tipi Cezaevi'nde 10 kitap sınırlaması getirildi. Bu kapsamda cezaevi yönetimi, Eğitim Kurulu kararına dayanarak 60 gün içinde mahpusların fazla kitaplarını posta ya da kargo ile cezaevi dışına göndermeleri koşulunu getirirken, her koşulda ancak 10 kitap ile en fazla 10 gazete ya da derginin bulunabileceğini bildirmiştir. 10 kitabın içinde sözlük, dil kitabı ve atlası da dahil eden cezaevi idaresi, dini kitaplara ise hiçbir sınırlama getirmemektedir.

Mahpuslara verilen süre dolunca ve infaz hakimliği de itirazları reddedince, Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde 15 Mart Cuma günü bu yasak uygulamaya konulmuş, hücrelere zorla girilerek, mahpusların kitaplarına ve el yazması notlarına el konulmuş, direnen mahpuslar darp edilerek süngerli odalara konulmuştur. Bu hukuksuzluğu protesto etmek amacıyla 1 ve 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde kalan mahpuslar açlık grevine başlamışlar ve 1 No'lu F Tipi Cezaevi'ndeki mahpuslar kitap yasağına karşı direneceklerini açıklamışlardır. İnsan hakları örgütlerinin, mahpus ailelerinin ve avukatların yoğun çabalarıyla sürekli gündemde tutulan ve yaşanabilecek olumsuzluklar nedeniyle kamuoyunu uyardıkları kitap yasağı, 1 No'lu F Tipi Cezaevi'nde uygulamaya konulamamış, 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde mahpuslardan alınan kitaplar geri verilmiştir.

Mahpuslar açısından "kazanım" olarak değerlendirebileceğimiz bu sonuç, sorunun şimdilik çözüldüğünü göstermekteyse de yarın ne olacağı belli değildir. Nitekim hiçbir yasal, anayasal dayanağı bulunmayan, uluslararası sözleşme ve bildirgelere, insan hakları hukukuna aykırı bu yasağı keyfi biçimde uygulamaya koyanlar, yarın başkaca yasaklar da üretebilirler. Kitapları "güvenlik" gerekçesiyle yasaklayanlar, sayı sınırlaması ge-

tirenler, "biz izin verdiğimiz kadar okuyabilirsiniz" diyenler, farklı nedenlerle bu karara geri dönüş yapabilirler.

Siyasi iktidarın kitap düşmanlığı, içeride tecrit politikasının devamı olarak ortaya konulurken dışarıda da yaşamın her alanına müdahale eden devlet gücünün baskıcı, faşizan yanının geldiği boyutu göstermek açısından iyi bir örnektir. Ortaçağ zihniyetiyle kitapları yasaklayanlar, basılmamış kitaplara el koyanlar, yazarları, gazetecileri hapsedenler keyfilikte hukuksuzlukta sınır tanımayanlar her şeyi yapabilirler. "Fareler ve İnsanlar", "Şeker Portakalı" gibi dünyaca ünlü eserleri yasaklamaya kalkanlar, kitaplardaki 'Tanrı' kelimesini 'Allah' a dönüştürenler, şiirlerde içkiden bahseden dizeleri sansürleyenler, cezaevindeki dini kitaplara hiçbir sınırlama getirmemektedirler.

İnsanlığın kazanımlarını geri götürme uğraşlarının hızla arttığı bu dönemde kitap yasağı, bu gerici ve insanlık dışı politikalardan bahşimsiz bir yaklaşım değildir. Cezaevindeki mahpus için yemek içmek kadar, hava su kadar önemli olan kitabı yasaklayarak psikolojik işkence uygulayanlar, dışarıda da şiddet politikalarını farklı biçimlerde sürdürmektedirler. Cezaevindeki bir mahpusun diğeriyle göz temasına, selamlaşmasına dahi izin vermeyenler; koridordan geçen mahpusların birbirlerini görmelelerini engellemek için kapı mazgallarının üstüne kağıt yapıştırırlar, dışarıda da paylaşımı, toplumsal dayanışmayı, hak ve özgürlük arayışını, örgütlülüğü engellemek için her türlü zorbalığı uygulamaktadırlar.

Bütün bu zulüm politikalarına karşı içeride ve dışarıda direnmekten başka yol yoktur!

İnsan Hakları Derneği'nden Cezaevi Koşullarına Karşı Basın Açıklaması

Cezaevlerindeki ağır hasta hükümlülerin serbest bırakılmasıyla ilgili İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi bir basın açıklaması gerçekleştirdi. Basın açıklaması E Tipi Cezaevi önünde gerçekleşirken, açıklamaya İHD Bölge Temsilciliği, TUHAD-DER, TİHV, Diyarbakır Tabip Odası, 78'liler Derneği, KESK'e bağlı sendikaların temsilcileri ile cezaevlerindeki hükümlülerin yakınları katıldı.

İHD Diyarbakır Şube Başkanı Raci Bilici, "Son olarak bu sorunun ne kadar devasa bir hal aldığını gösterebilmek amacıyla Ocak ayında Hasta Mahpuslar Raporu'nu açıkladık. Geçtiğimiz hafta genel merkezimiz tarafından da genişletilerek kamuoyunun bilgisine sunulan raporda, cezaevlerinde 413 ağır hastanın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kişilerden 122'sinin artık ölüm sınırında olduğu ve bir an önce tahliye edilmesi gerektiğini üzülerek açıklamıştık. Yine ikinci tehlikeli grubu oluşturan 'çok ciddi tedavi edilmesi gerektiği için tahliye edilmesi gereken' hasta mahpusların sayısı da 108 kişi olarak belirlendi. Geri kalan hastalardan 115'i cezaevi koşullarında tedavi edilemeyecek durumda olanlar, 68'i ise çeşitli hastalıkları olan hasta mahpuslardan oluşmaktadır. Cezaevlerinde bir bir ölüm haberleri geliyor. Son olarak 8 Şubat tarihinde akciğer kanseri olan Şahabettin Yücel, 21 Mart tarihinde ise gırtlak kanseri olan Hacı Nasır cezaevlerinin son kurbanları oldular. Cezaevlerinin kurbanı diyoruz, çünkü bu insanlar hiç değilse son nefeslerini ailelerinin yanında vermeleri hakkına sahiptiler. Adalet Bakanlığı ve Adli Tıp Kurumu sorumludur diyoruz. Çünkü en basit sağlık taramasında dahi cezaevinde kalma koşulları olmadığı tespit edilebilecek bu hastaların ısrarla cezaevlerinde tutulma inadına anlam veremiyoruz» dedi. Hastalar arasında bulunan Ümit Aydın'ın hastaneye kaldırıldığı, ölüm döşeginde olduğu ve bir an önce tahliye edilmesi gerektiği belirtildi.

Hikaye

Gökyüzüne Övgü

Ayça Seren Ural

Nasıl başladı anımsamıyorum. Başımı kaldırmam hiçbir zaman bilindik anlamda "başkaldırı" değilse de başımı *oraya* kaldırmam neyle başladı hatırlamıyorum. Bildiğim şey: Beni kurtaran, diriltten, anlamamı sağlayan olduğu. Şimdi ve var olduğum sürece... Coşkumun biricik sebebi. Onu fark etmenin ötesinde, gözümün gördüğünü artık gönül rahatlığıyla yazabilirim.

Başımı her *oraya* kaldırdığımda büyüklüğü, güzelliği karşısında hep aynı şaşkınlığa kapılıyorum. Aynı benzersiz duygu ve hep şu soru geliyor naçiz aklıma: Nasıl olur da insanların geri kalanı bunu-bu kadar basit bir gerçeği- göremez? Nasıl kaybolur gündelik hayatın labirentinde? Nasıl bu kadar kayıtsız şartsız kabuller hayatın değirmeninde öğütülmeyi? Teslim olunan sistem tarafından her an biraz ve biraz daha ezilirken, başını kaldırmayı akıl edemez? Üstümüzde (daima) istisnasız hepimizi saran, sarmalayan yegâne inanç kaynağı... Gökyüzünün altında olmak neden yetmiyor onlara?

Masmavi, gıpgri, lacivert, gün batımında kızıl, kimi geceler zifir siyahı. Engin. Bir sınırı varsa da zavallı gözlerim bunu görmekten aciz. Altında ne yaşanırsa yaşansın, o bildiğini okuyor. Milyarlarca yıldır orada. Pangea, kıtalarına ayrılmazdan önce de mesela... Hep aynı vakurla. Buzullar erimiş ya da dinazorların yerini memeliler almış umurunda mı? Ya da benim onu övüyor olmam? Ve ben yokluğa karıştıktan sonra da orada olmaya devam edecek bir biçimde. Ta ki, güneş sönüp bir kara deliğe dönüşüncüye dek. Bunu bilmek içimi nasıl da rahatlatıyor. Ölümsüz bir dostu sahip olmakla aynı.

Gökyüzünü uzun uzun incelediğimde bana ne oluyor biliyor musunuz? Bakışlarım yeryüzüne indiği zaman "şeyler"e yabancılaşıyorum. Arabalar, binalar, birtakım kumaşları üzerlerinde taşıyarak hareket eden nesnelere.. Hiç ama hiçbir şey onunla arama gidemez. Tüm hırslar saçma, tüm paralar anlamsız, tüm dualar boşuna, cilalı imajlar yerle bir... İnşa edilmiş "medeniyetler" yıkımdan başka bir şey vaatmiyor. Uçaklar nasıl da çaresizce çırpınıyor! Nasıl da komik görünüyorlar gözüme kuşların doğallıkla yaptığını yapabilmek için canla başla çabalarken! Ama haksızlık etmemek lazım; insan evladı kuşlardan farklı olarak ölüm yağdırabiliyor düşmanının üstüne! Gökyüzüne yükselebiliş de onu anlamaktan bu kadar aciz olmak ne tür bir çelişkiyse artık...

Oysa gökyüzüne kafa tutmak kimin haddine? Ona verilecek bir zarar aynen geri dönecek, değil mi? Tepemize "taş" yağdırıp yok edenlere tapınmakta bunca ısrar niye? Yok olup gitmek, gezegen üzerinden silinmek mi acaba amaç?

Bırakın! Bankalar, krediler, **batıncaya kadar** (sözüm ona!) "gök"delenler! **Tsunami, deprem, ya da insan elinden çıkma bir savaşa yıkılana kadar**, son model otomobiller **ta ki fosil yakıtlar tükenip her biri birer hurdaya dönüşene kadar** onların olsun.

Benim gökyüzüm var. Bulutlarım, güneşim, martılarım, yağmurum, karım, rüzgarım... Ondan gelen her şeye eyvallah. Her belaya, her şefaate, her merhame-te, her felakete. Biliyorum ki, gökyüzü doğasına uyanı yerine getirir. Gerisi "teferruat".

Sinema

Sinemacılar Emek İçin Sokakta

İstiklal Caddesi üzerinde Demirören Alışveriş Merkezi'nin hemen yanı başında bulunan ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na ait olan binada bulunan Emek Sineması bir süredir kapalı olduğu için sessizliğini korurken, sinemanın yok edilmesine tepkili olan başta sinemacılar olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerinden binlerce kişi Emek'i rantiyecilerin elinden kurtarmak için sokakta.

Emek Sineması için toplanan grup, önce 1 Nisan günü topluca sinemanın tadilat gerekçesiyle kapatılmış bariyerlerini aşip kilitle kapısını kırarak içeri girdiler ve beraberlerinde giden basın mensuplarıyla beraber Emek Sineması'nın son halini görüntülediler. 100 yıldan fazladır binlerce film gösterimi için milyonlarca kişiye ev sahipliği yapmış olan Emek Sineması'nın balkon yıkılmış, ön kollukları sökülmiş, arkadakilerin üzeri ise inşaat atıklarıyla dolmuş.

Emek Sineması'nın bu durumu basın-da geniş yer bulunca bu kez daha genel bir çağrı yapılarak tüm sinemaseverler 7 Nisan günü Emek için yapılacak eyleme çağrıldı. Bu eylemde, aralarında Tuncel Kurtiz, Zafer Algöz, Rıza Kocaoğlu, Onur Ünlü, Harun Tekin ve Cem Davran gibi isimlerin de bulunduğu grup, Taksim'den sinemanın bulunduğu Yeşilçam Sokağı'na yürüdü. Burada yapılan konuşmalarla Emek Sineması'nın yıkılmak istenmesi protesto edildi. Film festivali için İstanbul'da bulunan Costa Gavras da eyleme katılarak destek verdi. Konuşmalarından Emek Sineması'na gitmek için Yeşilçam Sokağı'na girenlere, polis tazyikli su ve biber gazı ile müdahale etti. Aralarında SİYAD üyesi sinema yazarı Berke Göl'ün de olduğu 4 kişi kelepçelenerek gözaltına alındı. Gözaltına alınanların götürüldüğü Beyoğlu Polis Karakolu önünde toplananlar, sloganlarla hem

Emek Sineması'nı savunanlara polisin sert müdahalesini hem de yapılan gözaltıları protesto etti.

İstanbul Bağımsız Milletvekili Levent Tüzel'in de karakola gelerek bilgi almasından sonra gözaltına alınanların savcılığa götürüleceği bilgisi verildi. Gecenin geç saatlerinde Vatan Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen 4 kişi, sonrasında serbest bırakıldı.

Polisin bu sert müdahalesi bir hafta boyunca medyada da tartışıldı. Devletin yetkilileri her zaman olduğu gibi polisi koruyarak "eylemin izinsiz olduğunu, bu nedenle yapılan müdahalenin yerinde olduğunu, polisin de yetkisi dahilinde orantılı güç kullanıldığını" ifade eden açıklamalarda bulundular.

Bu güne değin birçok yıkımda gazını, suyunu ve copunu kullanmaktan çekinmeyen polisin şiddetinin hedefinin bu kez tanınmış sinemacıların olması, bu tür yıkım haberlerine yer vermeyen medya için yeni bir malzeme olmuş oldu.

Bu olaydan bir hafta sonraki Emek eylemi, işte bu tartışmaların gölgesinde ama bu kez gatsız ve susuz tamamlandı. Eyleme destek veren isimler arasında oyuncular Nurgül Yeşilçay, Kenan İmirzalıoğlu, Güven Kıraç, Rıza Kocaoğlu, Berrak Tüzünataç, şarkıcı Can Bonomo ve yönetmen Yüksel Aksu gibi isimler de vardı.

Bu eylemde "Sanatçılar örgütleniyor, sanat özgürleşiyor" sloganlarının yazılı olduğu pankartlar dikkat çekiciydi.

Şehrin en merkezi yerlerinin yeni sahiplerine sunulması projelerinde sıranın Emek Sineması'na geldiği biliniyor. Dileyelim, sanatçılar, duyarlılıklarını diğer yıkımlarda da gösterirler. Çünkü dedikleri gibi: "Kurtuluş yok tek başına!"

Sinema

SLUMDOG MILLIONAIRE

Umutsuzluğa Kapılmayın,
Siz de Milyoner OlabilirsinizFurkan Çelik
fcelik@meydangazetesi.org**Onlarca kişi çember şeklinde oturmuş genç yarışmacıyı dikkatle izliyor.****Sunucu; -Bombay'dan içimizden gelen biri, Jamal Malik hoş geldin. Hazır mısın?****Jamal; -Evet Hazırım.****Sahne değişir, karakolda sorgu odasında yüzüne yediği tokatla kendine gelen Jamal, polis "Bunu nasıl başardın?" sorusuna anlamsızca bakar.****Sahne değişir şıklar çıkar; A) Hile B) Şanslıydı C) Dahiydi D) Alın yazısıydı**

Slumdog Millionaire filmindeki başkarakter Jamal Malik, 18 yaşında "kenar mahalle iti"dir. Jamal okulunu okumamış, bir telefon şirketinde çaycılık yapmaktadır ve onun "Kim Milyoner Olmak İster" yarışmasına katılması bile hayaldir.

Jamal'in yaşadığı sıra dışı olaylar ve çocukluk aşkı Latika'yı bulma isteği, onun hayatını değiştirir. Seneler sonra karşılaştığı Latika ile Jamal sohbet ederken arkalarındaki televizyonda "Kim Milyoner Olmak İster" yarışması açıktır. Jamal Latika'ya neden herkesin bu programı izlediğini sorduğunda aldığı cevap "Kaçış için bir fırsat değil mi?" olmuştur.

Jamal yıllar sonra bulduğu Latika'yı tekrar kaybedince, onu bulmak ve hayatını değiştirmek için bu yarışmaya katılır. Yarışmadaki sorular yaşadıklarına değinen ve anımsadığı sorulardır. Bu yüzden Jamal cevaplanması zor soruları bile cevaplayarak, 20 milyon rupilik büyük ödüle kadar gelir.

Son soruya geldiğinde o artık bir kahraman olmuştur. Bütün Hindistan televizyonun başına geçmiş, herkes Jamal'in son soruyu doğru bilip hayatını değiştireceğini görmek istiyordu. Çünkü aslında televizyonda gösterilen kendileridir, hayatlarını değiştirmek için tek umutlarıdır.

Jamal'a son soru sorulur, soruyu doğru yanıtlayan Jamal Malik büyük ödülü kazanır. Filmin son sahnesinde doğru şık çıkar; D)Alın yazısıydı.

Slumdog Millionaire filmi, 2009 yılının Ocak ayında vizyonu girmişti. Film Hindistan'ı yüz yıllarca sömüren ve bu coğrafyayı Asya'nın en büyük sömürgeci olarak tutan İngiltere Krallığı tarafından 15 milyon dolar bütçeyle çekilmişti. Oscar ödüllerinde 8 dalda birinci olan film, tüm dünyada gişe rekorları kırmış, Hindistan'da da haftalarca kapalı gişe oynamış, Hindistan tarihinin en çok izlenen 3. filmi olmuştur.

İstatistiklere bakıldığında Jamal'in büyük ödülü kazanması, tıpkı filmde olduğu gibi, gerçekte de binlerce kişiyi heyecanlandırmış ve umutlandırmış görünüyor. Hintli işçiler, hiçbir zaman mülk sahibi olamayanlar, yaşamak için hayatları boyunca çalışmak zorunda bırakılan milyonlarca insan bu filmle umutlandırılmıştı. Peki, böyle bir şeyin olması mümkün müydü? Yoksul biri, bir anda, hayatında ulaşamayacağı kadar zenginliğe ulaşabilir miydi? Filmi izleyen herkes "Belki benimde hayatım bir anda değişebilir" diyordu. Ama sonuçta bu bir film ve ne kadar gerçek olabilirdi?

Eğer yüzyıllarca sömürülen bir halka umut dağıtılmak isteniyorsa, tabii ki bu gerçek ola-

bilirdi. Film çıktıktan 8 ay sonra, Hindistan televizyonlarında 6 sezondur yayınlanan "Kim Milyoner Olmak İster?" orijinal adıyla "Kaun Banega Krorapati" yarışmasında 27 yaşındaki bir genç, ilk defa verilen 1 milyon dolarlık büyük ödülü kazandı. Hindistanlıların kuyruklar oluşturup büyük hayallerle izlediği film, bu kez gerçek olmuştur. Suşil Kumar, yoksul bir mahallede yaşayan ve aylık maaşı 150 dolar olan, senelerce çalışsa dahi böyle bir parayı elde etmesi mümkün olmayan fakir bir Hint genci zengin olmuştur. Suşil Kumar'ın hayatı değişmişti. 1 milyardan fazla insanın olduğu, din çatışmalarıyla halkların senelerce birbirine saldırdığı Hindistan'da insanlar milyoner olabileme umuduyla dolmuştu. Bu umut öyle bir şeydi ki, hayatı boyunca aylık 150 dolara çalışmak zorunda bırakılan işçiler, Suşil Kumar gibi olabilmeyen umuduyla, hayatları boyunca 150 dolara çalışmaya devam edeceklerdi. Ne de olsa umut yoksulun ekmeğiydi, değil mi? Güzel günlerin hayallerini kurmak, yarın aç kalıp kalmayacağını, elektriğinin, suyunun faturanın derdini taşımadığın günleri hayal etmekten ve bunu "umut etmek"ten başka, elden ne gelir ki?

Slumdog Millionaire'e biraz daha yakından baktığımızda bile bu gerçekleri görebiliriz. Filmin başkarakterlerinin, Latika'yı canlandıran Rubina Ali ve Salim'i canlandıran Azharuddin Muhammed İsmail'in gecekondulu evleri, filmin gösterime girmesinden 3 ay sonra yıkılmıştı. Oscarları, ödülleri, kırmızı halıları gören Rubina ve İsmail her şey bittiğinde yine gerçek hayatlarına gecekondulu mahallerine dönmüşlerdi. Milyon dolarlar kazanan filmde İsmail'in payına 1700 sterlin (4500 TL), Rubina Ali'ye ise toplam 500 sterlin (1300 TL) para düşmüştü.

Hindistan halkları üzerinde umut pazarlama işine girişen efendiler bunu ilk kez yapmıyorlar. 1600 yılında Kraliçe I. Elizabeth'in emriyle Londra menşeli bir ticaret şirketi Hindistan'a girerek sömürgecilik faaliyetlerini başlatmıştı. Hindistan'a sanayi ile zengin olma fırsatı sunmuşlardı. Ne hikmettir ki zenginleştirme politikasıyla Hindistan'da patronlar paralarına para katıp uluslararası şirketlere dönüşmüş, Hindistan topraklarında kıtlık ve yoksulluk daha da artmıştır. Mesela büyük şirketler halkın su kaynaklarını üzerinde kurduğu parasal yatırımlarla, su kaynaklarının büyük bir bölümünü kurutmuştur.

Hindistan'ın İngiltere Krallığı tarafından sömürülmesi, dönemin düşünürleri tarafından da yorumlanmıştır. Marx yazılarında İngiltere Krallığı'nın köleliğin ve ilkel üretimin olduğu Hindistan'da sanayi devrimini gerçekleştirmesini olumlu görmüş ve Hindistan'ın olan düzenden daha iyi bir yere taşındığını söylemiştir. Marx'a göre işçi sınıfının olmadığı bir

Latika karakterini canlandıran Rubina Ali, Oscar Ödül Töreni'nde

Oscar'lı oyuncu Rubina Ali, yıkılan gecekondusunun enkazında

halkın ezilmişliğini kendi başına anlaması ve başkaldırması mümkün değildi. Bu yüzden işçi sınıfının yaratılması olumluydu. Hatta Marx bu yüzden, sanayinin gelişmediği bölgelerdeki halk isyanlarının gerici gördüğünden dolayı desteklememişti. Marx'ın olumlu olarak gördüğü ilerici sanayi devrimi, Hindistan'da 150 dolara çalışacak işçiler yaratırken bir yandan da ezilenlere "umut vaat etmişti".

Mihail Bakunin Hindistan hakkında "Doğa insanın ne zaman yeter diyeceğini anca şeytan bilir. Eşi benzeri olmayan bir yoksulluğa mahkum olsa da, aklıktan ve sefaletten azar azar ölüyor olsa da kahredici bir duyarsızlık vakalarından ödün vermez, itaat etmekten vazgeçmez. Bilhassa Doğu Hindistan ve Almanya'da hayli belirgin bir özelliktir bu." der ve ekler "Ama öyle bir duygu vardır ki insanı çileden çıkartıp isyan ettirebilir. İşte bu umutsuzluktur" Bakunin bunları yazdığından ne Slumdog Millionaire filmi çekilmişti, ne de insanlar yarışmalarda milyoner oluyordu. Tarih boyunca efendilerin zulmü arttıkça, insanlarda umutsuzluk baş göstermeye başladıkça, halk ayaklanmaları ortaya çıkmıştır. Bunun önlemini almaya çalışan patronlarsa artık insanlara umut dağıtmaya başlamışlar gibi görünüyor.

Yoktur Eşin Lüküs Hayat!

Didem Erbak

derbak@meydangazetesi.org

"Kaç milyonerimiz var? Hiç. Binaenaleyh, biraz şansı olanlara da düşman olacak değiliz. Bilakis memleketimizde birçok milyonerlerin, hatta milyarderlerin yetişmesine çalışacağız. Sonra işçi gelir..."

İzmir İktisat Kongresi öncesi, Mustafa Kemal

"Lüküs hayat, lüküs hayat / Bak keyfine yan gel de yat / Ne ömür şey, oh ne rahat / Yoktur eşin lüküs hayat"

Nesillerin hafızalarına kazınmış bu sözleri, "Lüküs Hayat"ı, hepimiz hatırlarız. 1933 yılında Cemal Reşit Rey tarafından bestelenen, Nazım Hikmet'in ise sözlerini yazdığı Lüküs Hayat opereti, klasikleşmiş bir tiyatro oyunudur.

Yaşamlarını hırsızlık yaparak idame ettiren Rıza ile Tefik'in girdikleri bir evde kendilerini bir kıyafet balosunun içinde bulmaları ve baloya davetli zenginlerden zannedilmeleriyle başlayan oyun, bu iki karakterin içine düştüğü ortam ve bu ortamın yarattığı çelişkilerden kaynaklanan komik durumlar üzerine kurulmuştur. Ancak Lüküs Hayat'ın bir tiyatro oyunu olmasından öte; oyuna adını veren ve oyunun belkemiği olan Lüküs Hayat şarkısı bir dönemin sosyo-ekonomik analizi niteliğini taşımaktadır.

1929'da patlak vermiş ancak '30'lu yıllarda kendini tam anlamıyla hissettirmiş ve bugüne kadar yaşanmış en büyük ekonomik buhran dünya çapında yankılanmak-tayken, aynı yıllarda Türkiye Cumhuriyeti Devleti krizi teğet geçmek için çeşitli ekonomik paketler hazırlamıştı. Osmanlı Devleti'nden alınan kötü mirası dönüştürmeye ve "az zamanda çok işler" yapmaya çalışan devletin temel ekonomik hedefi toplumu en kısa sürede kalkındırmaktı. Ve bu doğrultuda, dünya çapında liberal politikaların başarısızlıklarla sonuçlanması sebebiyle devlet, liberalizmin

yanında devletçilik politikasını da uygulamaya sokarak yeni bir ekonomik model işletmeye başlattı. Lüküs Hayat şarkısı da tam da bu dönemlerde yazıldı, bestelendi ve sahnelenmeye başlandı.

1930'lu yıllardan itibaren özel sektörle birlikte aktif rol almaya başlayan devlet, ticareti geliştirmek için çok uğraşmış, bu doğrultuda altyapı yatırımlarına ağırlık vermişti.

"Şişli'de bir apartıman,
yoksa eğer halin yaman
Nikel-kübik mobilyalar,
duvarda yağlı boyalar
İki tane otomobil,
biri açık biri değil
Aşçı, uşak, hizmetçiler
Dolu mutfak, dolu kiler"

sözleriyle başlayan Lüküs Hayat şarkısının yazıldığı böylesi bir dönemde, şarkının sözleri de rastlantı değildi tabii ki. Mesela devletin özellikle demiryolları, limanlar ve karayollarında belirginleştirdiği altyapı yatırımları zamanında yazılan Lüküs Hayat şarkısında geçen "kapıda dizili otomobiller" tesadüf olamazdı. Dönemin ekonomi politikalarıyla hedeflenen zenginliğin göstergesi "otomobiller", şarkılara konu olmuş, uğruna çalışıp didinilen "Lüküs Hayat"ın simgelerinden biri olmuştu. Tıpkı aşçılar, uşaklar, hizmetçiler ve duvarlardaki yağlı boya tablolar gibi...

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından hem siyasi hem de ekonomik

açıdan zor bir döneme giren devlet, 1950'den itibaren Demokrat Parti'yle yeniden liberal bir yol izlemeye karar verdiğinde, Adnan Menderes'in "**Her mahallede bir milyoner yaratacağız**" sözüyle beraber vatandaşa "herkesin bir gün zengin olmasının mümkün olduğu" iddia edilmişti. "Lüküs hayat / bak keyfine yan gel de yat / Ne ömür şey oh ne rahat / Yoktur eşin lüküs hayat" sözleri de aynı zamanlarda dillere pelesenk olmuştu. Ancak ne var ki (sözde "tarafı" olunmamış olsa da) yaşanan İkinci Dünya Savaşı'nın ardından bu coğrafyada yaşanan ekonomik sıkıntılar görmezden gelinemezdi. Toplumun geneli, içinde buldukları darboğazdan kurtulmak için didiniyorken, yine de "Lüküs Hayat" pek bir güzeldi. Ne de olsa zenginin

Turgut Özal'ın mimarlığını yaptığı 24 Ocak 1980 kararlarıyla dış ticaret ve faiz oranları serbestleştirilmiş, ekonomi politikaları IMF'ye açık hale getirilmiştir. Bundan 14 yıl sonra, 5 Nisan 1994 yılında dönemin başbakanı Tansu Çiller tarafından açıklanan kararlarla sözde "enflasyonu hızla düşürmek, Türk lirasına istikrar sağlamak, ihracat artışını hızlandırmak, ekonomik ve sosyal kalkınmayı sürdürülebilir bir temele oturtmak" amaçlanmış olsa da bu kararlar büyük bir ekonomik krize sebep olmuş, sayısız insan döviz değerinin artmasıyla borcundan hapse girmiş, iflas etmiş ve işsiz kalmıştır.

malı, züğürdün çenesini yorardı.

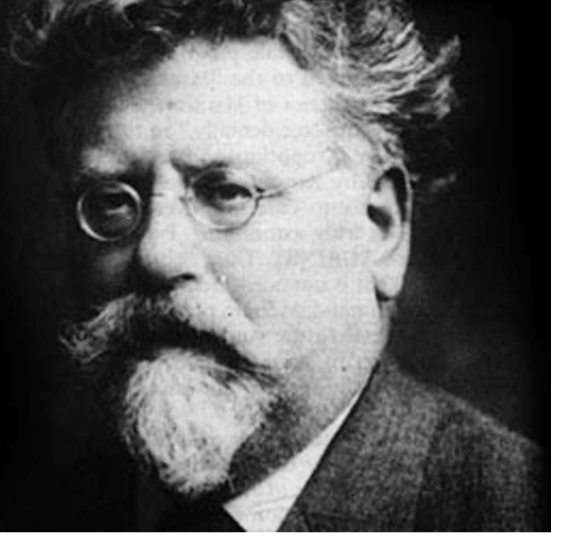
1950'de sinemaya uyarlanan ve tiyatrolardaki popülerliğini zamanla kısmen yitiren operet, 1980'lere gelindiğindeyse yeniden bir çıkış yakaladı ve 1986 yılından başlayarak aralıksız 28 yıl boyunca sahnelendi. Dünya pazarına açılan Türkiye ekonomisiyle, serbestleşen döviz alım-satımıyla zenginliklerine zenginlik katan burjuvalar "keyiflerine bakıp yan gelip yatar-ken", bazılarında da bu hayatın hayali düştü.

Lüküs Hayat şarkısı, sürekli olarak sahnelendiği 28 yıl süresince değişen siyasi-politik koşullara rağmen güncelliğini hiç yitirmedi. 80'li yıllarda ekonomide yapılan büyük hamlelerle "kalkındırılan" toplumda zenginleşme arzusu taşıyanlar, yıllarını lüküs hayatın ne menem bir şey olduğunu hayal ederek geçirdiler. Süleyman Demirel'in liberal politikalarıyla "karnı tok, sırtı pek" yalanlarına maruz kalanlar, Turgut Özal'ın özelleştirmelerinin ve 24 Ocak Kararları'yla küresel sermayeye açılan coğrafyanın kurbanı olanlar, Tansu Çiller'in 5 Nisan Kararları'yla zaten sıkılmış kemelerine daha da sıkmak zorunda kalanlar için Lüküs Hayat şarkısı, ancak hayali kurulabilinecek bir yaşantının avuntusu olmuştur. Lüküs Hayat ile nesillerdir zenginliğin hayalini kurdurtan devletse, farklı dönemlerde yarattığı farklı "fırsat"larla bunu bir politika haline getirmiştir.

Kitap

Rudolf Rocker'ın "Anarko-Sendikalizm"inden Sendikaların Bugününe

Sendikalist mücadelenin unutturulmak istenen, anarşist kökenine yaptığı vurguyla ısrarla yok sayılan bir hareket ve düşüncenin kitabıdır Anarko-sendikalizm.

İşçi direnişlerini sahiplenmeyen, grev-boykot-eylem noktasında kendini geri çeken; işe ilişkin ufak değişimleri büyük kazanım sayan, işçiye aslan kesilen ama patronun karşısında kuzu olan, direniş ruhunu sendikanın ruhsuz koltuklarında unutmuş; bürokratik hesapların peşine düşmüş, parlamenter kariyer hesaplayan; devrimci niteliğini unutmuş birçok sendikaya ilişkin protestolar son birkaç yılda arttı.

İşçiler kimi zaman eylem çadırlarını, kendilerini sahiplenmeyen sendika binalarının önüne kurduklar. Kimi zaman bir fabrika işgali gibi, sendika işgalleri gerçekleşti. Artık direnişteki işçilerin karşısında, patron lehine tanıklık eden sendikalar bile var.

İşçilerin örgütlü gücünü gösteren kongrelerde, işçi karşısında ve apolitik bir tavırla sendika bürokrasisini savunan, köşe başlarını tutmaya çalışan "uysal" sendikalar konuşulur oldu.

Sendikalist hareketin tarihsel kökenini oluşturanlar ve onların bıraktığı devrimci geleneği hatırlamak, işçi hareketinde gelinen noktayı geçmişle karşılaştırmak ve devrimci çözümler üretmek açısından önem taşıyor.

Britanya'da 20. yüzyılın başında, sendikalist hareketin örgütleyicisi konumunda olanlar, dünyanın farklı birçok yerindeki işçi direnişlerine büyük bir mücadele geleneği bıraktılar. Bu örgütleyicilerin önde gelen isimleri anarşistti. Sendikalist hareketi etkileyen *Genel Grev (General Strike)*, *Emeğin Sesi (Voice of Labor)*, *Sendikalist (Syndicalist)* gibi gazeteler anarşist yoldaşların mücadeleleriyle şekillendi. Avrupa'da sendikalizmin şekillenmesine katkıda bulunan Fransa'daki anarko-sendikalistler (CGT), Almanya'da FAUM, İspanya'da CNT, İsveç'te SAC, işçi hareketlerini derinden etkiledi. Bu etki yansımaları ABD'de IWW (Dünya Endüstri İşçileri Örgütü), Arjantin'de FORA (Arjantin Cumhuriyeti İşçi Federasyonu), Meksika'da CGT (Genel İş Konfederasyonu) içinde gösterdi.

Sendikanın, muhalif partilere yardım etme amacı taşımayan; toplumsal devrimin öznesi olduğu pratikleri anarşist sendikalistler aracılığıyla deneyimlendi. Sadece İspanya'da değil, tüm İberya'da devrime gidilmesini sağlayan CNT, bir sendikanın nasıl olması gerektiğini gösterdi. **Sadece üretim-tüketim ve dağıtım ilişkilerinin değil, toplumun yeniden yapılandırılmasında oynadığı rolle CNT, halkın toplumsal devrimi yöneticilere bırakmadan nasıl deneyimlenebileceğini gösterdi.**

İşte böyle bir mücadelenin Avrupa'da şekillenmeye başladığı bir sırada, Rudolf Rocker İkinci Enternasyonal'e delege olarak katılmıştı. Anarko-sendikalist mücadelesi, tam da bu tarihten yani 1891'den itibaren başlamıştı. Ertesi sene, "yasadışı propaganda" çalışmaları nedeniyle aranmaya başlanınca, sendikalist mücadeleyi etkileyeceği Londra'ya geçti. Burada anarşistlerin çıkardığı *İşçi Arkadaş (Der Arbeiter Fräint)* dergisiyle ilişki kurdu. Sonraki senelerde derginin editörü oldu. I. Dünya Savaşı sırasında İngiltere'de esir tutulan Rocker, 1919'da Almanya'ya döndü. Savaş yılları boyunca gizli faaliyet yürüten savaş karşıtı sendikalistlere katıldı. Daha sonra FAU'ya (Özgür İşçi Birliği) dönüşecek bu hareketin önemli bir isimlerinden oldu. Nazilerin baskısı sonucu, İsveçre, Fransa ve oradan da ABD'ye göç eden Rocker, anarşist hareket ve anarko-sendikalist örgütlenmeye burada da katkıda bulundu.

Emma Goldman'ın ısrarıyla yazdığı Anarko-sendikalizm kitabı, sendikalist mücadele tarihinde anarşizmin etkisini anlamak adına büyük önem taşıyor. 1938'de Almanya'da Secker ve Warburg tarafından basılan kitap, aynı tarihlerde İngiltere'de Ray E. Chase çevirisi ve İspanya'da Diego Abad De Santillan çevirisi ile yayımlandı. İspanya'daki toplumsal devrim, kapitalizme ve faşizme karşı anarşist mücadeleden bahseden bir başyapıt olarak nitelendirilen kitap, daha sonra, 1947'de Hindistan'da Modern Publishers, 1972'de ABD'de Gordon Press, 1987'de Britanya'da Phoenix Press,

1989'da Britanya'da Pluto Press ve 2004'te Britanya ve ABD'de AK Pres tarafından basılmıştır. Kaos Yayınları'ndan 2000'de çıkan kitap, H. Deniz Güneri'nin çevirisiyle yayımlanmıştır.

Martynn Everett'in anarko-sendikalist hareketin tarihi ve bugünle bağından kısaca bahsettiği önsözle kitap yedi bölümden oluşuyor.

Everett, önsözde Rocker'ın sendikalist hareketin örgütlenmesi noktasında yaptığı katkılardan bahsederken anarko-sendikalizmi, sınırlı amaçları olan dar bir ideal olmak yerine, kapitalizmin yıkılması ve toplumun, toplumsal olarak kendi kendini yönetmesi olarak tanımlıyor.

Sınıf savaşının, post-modern dünyada marjinal kaldığı, sisteme entegre olduğu, önemini yitirdiğini düşünenlere, sınıfın endüstriyel sistemdeki merkezi ilişki konumunu bu önsözde hatırlatan Everett'i takiben, Rocker anarko-sendikalizmi altı bölümde ayrıntılarıyla ele alıyor.

Amaç ve hedeflerin anlatıldığı ilk bölümde, anarşizmin ekonomik temeller, politik ve toplumsal baskı kurumları ortadan kaldırıldıktan sonra, toplumsal bir dönüşümü gerçekleştirirken nelerin hedeflendiğinden bahseder Rocker. **Toplumun genel çıkarlarını, bireylerin özel çıkarları uğruna feda ettiği bir sistem olarak kapitalizm eleştirilirken, tekellerin ekonomik diktatörlüğü olarak tanımladığı kapitalizmle, totaliter devletin politik diktatörlüğü arasında bir benzerlik kurar.** Bu tutarlı devlet karşıtlığı, anarko-sendikalizmin temel ilkelere birisi olarak kitabın tamamında bahsi geçer. Lao Tse'den Tolstoy'a farklı birçok anarşistin teori ve harekete katkısından bahsettiği ilk bölüm, kısa bir anarşizm tarihiyle sonlanır.

Anarşizmin doğuşunu ve evrimini anlattığı ilk bölümün ardından, işçi hareketlerinin doğuşu ve sendikalizmin öncülerinden bahseder. 18. yüzyıl İngiltere'sinde çitleme yasası, makineye dayalı

yeni üretim biçimi, fabrika köleleri, çocuk emeği sömürsü, grevler ve Ludizm de dahil olmak üzere geniş kapsamlı proletaryanın toplumsal ve ekonomik kökenleri anlatımı yapar. Robert Owen, Enternasyonal, Jura Federasyonu ve St. Imier, işçi hareketlerinin oluşumu ve gelişimini anlamak adına bölüm önem taşır. **Anarko-sendikalizmin amaçlarını tartıştığı bölüm, sendika hareketlerinin günümüzde konumlanışına eleştirel bir perspektiften görebilmek adına ayrıca önemlidir.** Burjuva devletlerin politikasına katılmanın, işçi hareketlerini hedeflerine yaklaştıramayacağını belirtildiği, parlamenter politikaya katılımın eleştirildiği bu bölümdeki eleştirilerin güncelliği kitabın öngörülülüğünü anlamak açısından belirtilmesi gereken bir noktadır. **Sadece toplumun ihtiyaçların karşılanması noktasında değil, toplumun işleyişinin örgütlü bir şekilde gerçekleşeceği yerel örgütler olma durumu, sendikayı toplumsal bir devrimin pratikleyicisi yapar Rocker'a göre.** CNT'nin İberya'daki faaliyetleri, anarko-sendikalizmin amaç ve hedefleri, bu toplumsal algıyla nasıl gerçekleştirdiğinin resmidir. Bölüm sonunda ayrıntılarıyla CNT'den bahseden Rocker, yöntemlerden bahsettiği bölümde de anarko-sendikalizmin evrimini ele aldığı son bölümde de CNT deneyimini iyi sergiler.

Rocker'ın *Anarko-sendikalizm* kitabı, sadece dünyada sendikalist mücadelenin tarihini, anarko-sendikalizmi ve pratiklerini anlamak ya da öğrenmek adına okunacak bir kitap değildir. Yazının başında bahsi geçen sendikal mücadele sorunlarının tekrar ele alınması adına da önemli bir kaynak niteliği taşıyor. **Üç yüzyıllık bir mücadelenin oluşmasında anarşist bir duruşun, devlet ve kapitalizm karşıtlığının gerekliliğinin görülmesi ve Haymarketleri yaratan anarşist işçilerin unutulmaması adına da önemli bir kitaptır. Sendikalist mücadelenin unutturulmak istenen, anarşist kökenine yaptığı vurguyla ısrarla yok sayılan bir hareket ve düşüncenin kitabıdır Anarko-sendikalizm.**

Bu Kitapta Bir Eksik Var

Gürşat Özdamar
gozdamar@meydangazetesi.org

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSİV)'nin 40 yıllık tarihini anlatan bir kitap çıkardığını duyunca sabırsızlıkla kitapçıya gidip hemen bu kitabı edindim. Hemen sayfalarını çevirdim. Neler yoktu ki. Dile kolay 40 yıl. Merakla çevirdim sayfaları. Ama ne göreyim önemli bir eksik var. 2003 yılında aralarında benim de olduğum bir grup sinemacının o yıl 22.si yapılan İstanbul Film Festivali'ni boykotumuz, İKSİV'nin buna verdiği yanıt ve sonrasındaki gelişmelere bir satır olsun yer verilmemiş.

Burada kısaca özetlemek gerekirse, o yıl, gişe film ücretlerinin çok çok üzerinde bilet fiyatı olan festival, öğrenciler için daha da pahalıydı. Üstelik öğrenci indirimi yalnızca gündüz uygulandığı için aslında o saatlerde okullarda bulunduğu için fiilen uygulanamıyordu. Bu durum öğrenciler arasında olduğu kadar sinemaseverler arasında da tepki topluyordu.

Çünkü festivaller, filmlerin izleyiciyle buluştuğu en dolayimsız biçim olması gerekirken, İKSİV'nin aldığı tutum neticesinde hep belli bir gelir grubuna ait insanların gittiği yerler haline dönüyordu. Film seçiminden festival mekanlarına dek hep bu elitleştirme kendisini gösteriyordu.

İşte bu duruma tepkiler, festivali boykot çağrısıyla yeni bir boyut aldı. İKSİV yönetimi bu eleştirilere kendi sitesinden yanıtlar verdi vermesine de, bu yanıtlar "özrü kabahatinden beter" dedirtecek cinstendi.

Mesela, filmlerin gösterim ücretinin yüksekliği salonlara ödenen paralara bağlanıyordu. Oysa festival kitapçığında mekan sponsorları olarak belirtilenler neyin nesiydi peki?

Gene, pek çok şirketin festivalde sponsor olduğu bilgisi vardı kitapçıkta. Peki bunlar neye spon-

sor olmuştu? Bu kadar sponsora rağmen festivaldeki filmler neden diğer gişe filmlerinden daha pahalı oluyordu? Bu açıklanamıyordu.

Ayrıca filmlerin uçakla getirilmesinin maliyeti gerekçe olarak söyleniyordu yanıttan. Oysa bu tür festivallerde filmlerin gümrük ödemek için diplomatik kurye ile getirildiği biliniyor. Ayrıca gene festival kitapçığında bazı taşıma firmaları sponsor olarak belirtilmesine göre ne için para ödenmiş olabilirdi? Mekan sponsoru olan sinemada bilet fiyatları, mekan sponsoru 'her nedense' olmayan sinemada da aynı, neden?

Basında verdikleri ilanlarda ve reklamlarda da sponsor hep o basın kuruluşu olduğuna göre, festival yönetimi neye para harcıyordu da, iddia ettikleri gibi festival bütçesi eksilerde olabiliyordu.

Bu kadar sponsora rağmen bütçe eksi ise o halde festival yönetimi beceriksizliğini kabul edip bu işi bırakmalıydı. Şöyle soruyorduk: "Bu durumda sponsorların katkıları nereye gitmektedir? Ya da sponsorlar bu festivali sürdürmeye yetiyorsa gişedeki paralar nereye gitmektedir?"

"Seyirci kalmayacağız, seyirci olmayacağız." demiştik. O dönem oldukça ses getiren bu boykottan sonra vakfın müdürü Taner Görgün gelin anlaşalım tarzında bir yaklaşımda bulundu ama bizim tavrımız net ve kesindi. Boykotumuz sonucu o yılki sponsor sonraki yıllarda sponsor olmayı bıraktı. Öğrenci indirimi daha da yaygın hale getirildi.

Eminim şimdi siz de bana hak verdiniz, bu çabanın İKSİV'nin 40 yılını anlattığı kitabında yer alması gerektiğine, öyle değil mi?

<http://www.sanathaber.net/haber.asp?HaberID=1089&Kategori=Sinema-TV>

Fanzin

Gürültüden sıyrılıp gelen bir fanzin:

Banlıyö Fanzin

Banlıyö. fanzin 1.sayı;
yaklaşık 4 aylık bir süreçte tamamlanmıştır.

Bu sayı da;

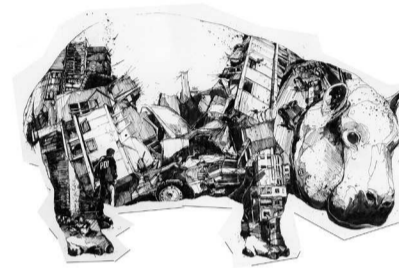
- * Canavar
- * Cins
- * Csu
- * Dursun Adalı
- * Kim
- * Kofakofa
- * Koray İslidak
- * Melek Kargacı
- * Nacimert
- * Necdet Elmas
- * Samet Güney
- * Vergül Erbaş
- * Wide
- * Yasin Sımk
- * Zübeyir Topal

İLETİŞİM

banliyofanzin@gmail.com

facebook.com/banliyofanzin

twitter.com/banliyofanzin

//GÜRÜLTÜDEN SIYRILIP GELDİK!//

Meydan: "Gürültüden sıyrılıp geldik" diyen Banliyö Fanzin'in ilk sayısı çıktı. Neden "gürültüden sıyrılmak" istiyorsunuz?

Banlıyö Fanzin: Banliyö Fanzin'in birinci ve devam sayıları için "gürültüden sıyrılmak"; günümüz fanzin, edebiyat çevrelerinin miadı dolmuş söylem karmaşasından ve bu haralagüreleden sıyrılmaktır. Biçim, içerik ve estetik kaygı gütmeyen kolektivist bir şekilde devamlılık isteğimiz bu sloganın dayanağıdır...

Banlıyö Fanzin nasıl ve kimler tarafından çıkıyor biraz bahsedebilir misiniz?

Fanzinimizin grafik işleriyle ilgilenip, desenleri çizen bir arkadaşımız olduğu gibi, yazılarıyla eşlik eden ve fanzine eklenecek diğer çalışmalarını belirleyip, baskı-dağıtım işleri ile ilgilenen beş arkadaşımız daha var. Bu 6 kişilik kemik ekip ile birlikte, hardcopy tekniği sayesinde Banliyö Fanzin'i sunuma hazır hale getiriyoruz.

Fanzin içerik olarak edebiyat ağırlıklı hikaye ve şiirlerden oluşuyor. Yazılarınızın ve şiirlerinizin bir seçiciliği var mı?

Seçicilik derken; kalıcı değer görmesini istediğimiz çalışmalarını yayımlama derindeyiz, ki bu durum illüstrasyon-desenler için de geçerli. Devamı gelecek her sayı için de bu çizgiyi korumayı istiyoruz...

Fanzin içerisindeki çizimler gayet güzel, hemen hemen her sayfada bir çizim göze çarpıyor. Üstelik her çizimde de bir mesaj gizlenmiş. Yazdıklarınızın kadar görsellikte sizin için

önemli anlaşılır...

Günümüz fanzinlerini örnek alacak olursak, çok sıradan ve yalın bir tarz ile yayımladıklarını görüyoruz. Sıradan olmamak adına görsellik önemli bir önceliğimiz.

Arka kapaktaki "okuduktan sonra toplu taşıma araçlarında unutunuz" ibaresi gözümüze çarptı. Anlaşılan Banliyö dolaşıma girsin istiyorsunuz. Banliyö Fanzin'in bundan sonraki hedefleri neler, yola nasıl devam edeceksiniz? Biraz bahsedebilir misiniz?

Büyük çoğunluğu çalışan ve okuyan insanlardan oluşan toplumumuzun vazgeçilmez öğesi toplu taşıma araçları, hele ki sıkıcı İstanbul trafiğini göz önünde bulundurursak... Gazete, dergi vs. okuyan vatandaşlarımızın dahilinde, elinde fanzin olanları görmek, bu alt-kültüre değer katacağı gibi bizi de mutlu edecektir...

Şu an için sanıyoruz ki tek hedefimiz; kolektif birlikteliğimizi bozmadan, edebiyat ve sanat adına çalışmalara fazla fazla yer vererek devam etmektir...

Kapağın arkasındaki sayfada devamlılığı umursanması ile gerçekleştirilebilir demişsiniz. Meydan Gazetesi olarak Banliyö Fanzin'in kolektif çabasını değerli görüyor ve umursuyoruz. Dayanışmayla, çok teşekkür ederiz.

Elbet ki çıkaracağımız sayılar için beklentisi olan bi' kitle yaratmak, umursanmak ile olacaktır. Tanıtımımız adına bu röportajı gerçekleştirme isteği için Meydan Gazetesi ekibine çok teşekkür ederiz...

1 Mayıs'ta Paylaşma Masası Kuran Paylaşma ve Dayanışma Kolektifi

KOLEKTİF 26A

- Geçtiğimiz yıl, 1 Mayıs'larda görülmeye çok alışkın olunmayan bir şey yaptınız; binlerce sandviç dağıttınız, yürüyüş alanına büyük bir paylaşma masası kurdunuz. Bu eylemle nasıl bir etki yaratmak istediniz? Eylem alanındaki insanların tepkisi nasıl oldu?

1 Mayıs'ta anarşist bir kortejin içerisinde yer almayı istedik. Kolektif 26A imzalı dövizlerimizi hazırladık. "Mülkiyet Hırsızlıktır", "Kapitalizm Hırsızdır", "Patronlar Hırsızdır", "Anarşizm Yaşamdır", "Anarşizm Paylaşmadır-Dayanımadır" yazılı dövizlerimizle tabii bir de hazırladığımız binlerce sandviçle 1 Mayıs'a katıldık. Yürüyüş başlamadan önce dağıtım yapmayı düşünmüştük. Getirdiğimiz masaları, yürüyüş yolu boyunca yan yana dizdik. Sandviçlerimiz masaların üzerine, bizler masaların yanına dizildik ve paylaşmaya dair sloganlarımızı atarak ellerimizdeki sandviçleri gelen herkese dağıtmaya başladık. Amaç her ne kadar bir miktar karın doyurmak olsa da, esas amacımız yapmış olduğumuz sandviçleri paylaşmaktı. Önce şaşkınlık, sonra hafif bir gülümseme ama neticede paylaşmanın vermiş olduğu mutluluk yansyordu yüzlere.

- Paylaşma Masası derken ne kastediyorsunuz? Sandviçleri kolektif bir şekilde mi hazırladınız? Hazırlık aşamasından biraz bahsedermisiniz?

Bencil ve rekabetçi, kapitalist kültüre karşı paylaşma masaları, kolektifin de önemseydiği bazı eylemlerin simgesi olmuştu. Yunanistan'daki kriz zamanlarında köylüler, ihtiyaçları dışındaki patatesleri diğer köylülerle ve asıl krizden çok daha fazla etkilenen kentlilerle paylaşıyorlardı. Bu bir hareket dönüştü; Patates Hareketi. Bu yaşanan deneyim, kolektif olarak bizi çok etkiledi. Bunun dışında okullarında hem kantin fiyatlarını boykot etmek hem de paylaşmayı sofralara taşımak isteyen liseliler, aslında paylaşma masalarını büyütmede büyük pay sahipleri. Çünkü onlar, ısrarla kurdukları sofraları kaldırmadılar. Kantin fiyatları düştü ancak, yine sofralarını kurmaya devam ettiler. İstedikleri paylaşma kültürünün sürmesiydi. Çünkü mevcut kapitalist kültürün her yerde aynı şekilde bencil ve rekabetçi olduklarını biliyor ve paylaşma masalarını yeni bir kültür yaratmadaki önemli olduklarını düşünüyorlar. Benzer bir eylemliliği ise sokaklarda paylaşma masaları kuran Anarşist Kadınlar da gerçekleştiriyorlardı. Biz de ezilen toplumların birçok farklı isimle yaptıkları bu paylaşma ve dayanışma kültürünün önemli olduğunu düşünüyor ve 1 Mayıs gibi bir

güne taşınması gerektiğine inanıyorduk.

Tüm hazırlıklarımız kolektif bir şekildeydi. 1 Mayıs, kapitalist sömürüye karşı söz söylenebilecek bir alandı. Katılma kararını aldıktan sonra kolektifin paylaşma ve dayanışma üzerine kurulu anlayışını 1 Mayıs alanına nasıl taşıyoruz diye düşünmüştük. Aklımıza, oldukça kalabalık geçeceğini bildiğimiz 1 Mayıs'ta yapabileceğimiz kadar çok sandviçle dolu bir paylaşma masası kurmak geldi. Bu, yaptığımız planlara göre en az dört gün sürecek keyifli bir işçiliği de beraberinde getirdi. Önce ikiyüze yakın kaşarı dilimlemek gerekiyordu ve 1900'lerin başından kalma bir dilimleme makinesiyle bu oldukça zaman alıyordu. Kaldı ki makine, çalışmanın ortalarında bozuldu. En önemli ve bizi zorlayacak olan aşama ise belki de son bir gündü. Çünkü ekmeğin taze kalması, domates ve salatalıkların pörsümemesi için bu malzemelerin işlemleri son gün yapılmalıydı. Ama bütün bu süreçte her akşam okulundan, işinden çıkıp gelen birçok gönüllü arkadaşımızla birlikte adeta vardiya değiştirir gibi çalışmayı hiç ara vermeden sürdürdük. Yazdığımız bildirileri yaptığımız her sandviçin paketine zimbalyor, sandviç paketlerini çuvalıyorduk. Çalışmanın tamamı bittikten sonra Taksim 26A'nın girişinde 100'e yakın çuval vardı.

- Paylaşma ve dayanışmayı büyütmenin, bencillik ve rekabetin egemen olduğu bir dünyada önemi nedir? Böyle bir kültürü yaşatmak mümkün müdür?

Bencil ve rekabetçi olmak, içinde yaşadığımız sistem olan kapitalizmin bizlere yüklediği belki de değiştirilmesi en zor özelliklerdir. Ve aynı zamanda hepimizin sürekli yakındığı, dünyanın yaşanmaz bir yer olduğunu söylememize yol açan nedenlerdir. Aslında biz, yanlış olduğunu bile bile, bencil ve rekabetçi davranışları "haklı" ya da "haksız" gerekçelerle uyguluyoruz. Ve bunun en meşrulaştırıcı söylevi ise "herkes, her yer, her şey böyle" bahanesidir. Biz düşünüyoruz ki bu bahanenin işlemeyeceği, her şeyin böyle olmayacağı bir ilişki biçimini aramızda var edebiliriz. Var ettik ya da var ediyoruz demektense, var etmeye çalışıyoruz ya da var etmek istiyoruz demeyi tercih ediyoruz. Ve biz bunun mümkün olduğunu deneyimleyerek yaşıyoruz.

- Kapitalizmin dayattığı tüketim kültürüne karşı, 26A ne tarz bir ilişki biçimini savunuyor? Ve bu ilişki biçimi işleyişinde nasıl yer buluyor?

Alışlageldik kalıpların dışında bir işleyiş mantığında olduğumuz aşikar. 26A'nın onlarca gönüllüsü kendi aralarında işlettikleri karar alma süreçleri sonrasında 26A'ların kaderini belirler. Belirlerlerken çeşitli aksilikler çıksa da tüm çaba 26A'ların bu şekilde işlemesi üzerine kuruludur. Aksiliklerin de ancak sabırlı ve sakin bir deneyim süreci sonrasında aşılabileceğine inanan gönüllülerin, yani bizlerin 26A'yla olan ilişkisi ise ihtiyacı kademeli alıp, verebildiği kadarını vermek üzerine kuruludur. Gerçekçi konuşmak gerekirse, hepimizin hemfikir olarak belirlediği ucuz fiyat kararı ile alakalı olarak, ihtiyaçlarımızı karşılayabildiğimiz çok söylenemez. Yani şunu söylemek gerekirse, 26A'lar kendilerini döndürebilen mekanlardır. Kaldı ki Taksim ve Kadıköy'den sonra geçtiğimiz ay da Kartal'da yeni bir 26A açılması, ihtiyaçların daha da karşılanamayacağını habercisi oldu.

- Bu tarz kolektif bir deneyim, dünyada başka yerlerde var mı? Eğer varsa bu kolektiflerle nasıl bir ilişki ağı oluşturuluyor?

Dünyada bu tarz kolektif deneyimler mevcut. Özellikle bu deneyimlerin birçoğu anarşistler tarafından hayata geçiriliyor. Fikirlerin yaşamla bütünleşmesinin önemini anlayan ve bu deneyimleri hayata geçiren çok sayıda anarşist kolektif ve kooperatif olduğunu biliyoruz. 26A deneyimiyle birlikte, bu kolektif ve kooperatiflerle tanışma ve karşılıklı deneyim aktarımları yapma fırsatını yakalıyoruz. Örneğin, Zapatistaların kendi ürettikleri kahveler, küresel çapta dağıtılıyor ve bu dağıtımların bir ayağı da 26A Kolektifi. Sadece Chiapas kadar uzak değil. Zaman zaman üreticisiyle ilişkiye geçebildiğimiz köylerden alınan ürünleri, Kolektif 26A raflarında ve ilişki ağına dayanışmaya açtık. Sürekliliğini henüz sağlayamamış olsak da, bizim için önemli olan mahsüllerini yok pahasına tekelere kaptırmak istemeyen üreticilerle dayanışmaya geçmekti. Bunun yanı sıra da Mezopotamya Sosyal Forumu'nda tanıştığımız Weranşar'daki Ax u Av Komünü ile bir dayanışmamız olmuştu.

- Bu sene de 1 Mayıs'ta paylaşma masalarını kuracak mısınız?

Bugüne kadar çeşitli yoğunluklarımızdan dolayı, 1 Mayıs'ta paylaşma masası kurmayı henüz kolektifin gündemine alamadık. Tüm sene süresince yapılan sohbetlerde, hep kuracağımız üzerine konuşmuştuk. Ama kararı alınmış olmadığı için, evet kuracağız diyemiyoruz ama biz de kurulacağını umuyoruz.